

Иийсан векалийн гУуллакхаш

Иийсан векалийн гУуллакхаш цѐ йолу тептар *Иийсас беана, Лакас дIаязбина болу хаза кхаъ* цѐ йолчу тептаран тIаьхье ю. Тептаран коьрта Iалашо ю Делан Сино лелош болчу Иийсан мурдаша хаза кхаъ «Ярушалайм-гIалахь а, берриг а ЯхIуд-махкахь а, Шамран-махкахь а, Лаьттан йишотшка кхаччалц» (1:8) дIасабаржорах лаьцна дийцар. Иийсана тIаьхьахIиттинчеран болам, жуьгтийн къомана юкьахь бола а белла, дерриг а дуьненна дин а хилла дIа-хIоттарх лаьцна яздо тептар тIехь. Яздархо тептар дешархой тешо гIерта Иийсана тIаьхьахIиттинарш Риман империна политически агIор кхераме ца хиларх а, Иийсан мурдийн дино жуьгтийн дин кхачае хила дIахIотторх а.

Векалийн гУуллакхаш коьртачу кхаа декъе екъа мегар ду. Цу дакъош-кахь Иийсах болу хаза кхаъ кхайкхош хилар а, Иийсах тешачийн тобанаш дIахIиттор а гойту:

1) Иийса стигала хьалаваьккхинчул тIаьхьа Иийсан мурдийн болам дIаболабалар (1–7 кортош);

2) Израил-мехкан кхечу меттигашка а болам дIасабаржар (8–12 кортош);

3) Рим-гIалина тIекхаччалц Дуьненаюккъерачу хIордана гонахара латтанашкахула болам кхидIа а дIасабаржар (13–28 кортош).

Векалийн гУуллакхаш цѐ йолчу тептаран шатайпа башхо ю Делан Синан гУуллакх гайтар. Ялта чудерзоран дезачу дийнахь Ярушалайме гул-беллачу Иийсах тешачарна Шен ницкъаца тIедоьссира Делан Са. Цу Сино лелош а, чIагIбеш а бу Иийсах тешарш а, церан куьйгалхой а тептарехула вайга кхаьчначу берриге а хиламашкахь. Иийсах тешачарех болу дуьхьарлера хаам цьаьболчу динан хьехамашкахь буьйцуш бу, ткъа *Векалийн гУуллакхаш* тIехь бийцинчу хиламаша цу хааман ницкъ гойту Иийсах тешачийн дахарехь а, тешачийн тобанийн юкьаметтигашкахь а.

Делан Са лур ду алар

1 ¹Лоруш волу Теапил, сайн хьалхарчу жайни тIехь ас яздинера хьобга Иийсас дан а, хьеха а долиначу дерригенах а лаьцна, ²Шен векалшна Делан Синехула омра

^{1:1}Лака 1:1-4.

а дина, стигала Иза хьалаваьккхинчу денна тIекхаччалц. ³Хала баланаш а, кхалхар а лайра Цо. Юха, ден а велла, цу векалшна тIевеара Иийса, царна Ша гойтуш. Цо дукхазза а Ша денвалар билгал бакъ хилар гойтуш долу тоьшаллаш делира. Иийсас, кхин а шовзткъа дийнахь царна хьалха а хIут-туш, Делан Олаллах лаьцна дуьйцура.

⁴Цкъа, векалш шуьне гул а бина, Цо омра дира цаьрга: «Ярушалайм-гIалара дIа а ма довла, Аса шуна дийцинчу, Дадас шуна лур ду аьллачу дикане сатуьйсуш а хила. ⁵ХIунда аьлча Яхььас шу хих чекхдехира, ткъа масех де даьлча, шу Делан Синах дузур ду».

Иийса стигала хьалаваккхар

⁶Мурдаша, гул а белла, хаьттира Иийсага: «Эла, Ахьа Израилан пач-хьалкх юха меттахIоттайо хан тIе ца кхаьчна?» – аьлла.

⁷Цо жоп делира: «Дадас Шен бакъонца ехкина хенаш а, денош а хаар шун гУуллакх дац. ⁸Амма шуна тIе Делан Са а доьссина, шуьга ницкъ бе-ача, Сан тешаш хир ду шу Ярушалаймехь а, берриг ЯхIуд-махкахь а, Шамранан махкахь а, дуьненан йисте кхаччалц а».

⁹Иза а аьлла, церан бIаьргашна хьалха стигала хьалаваьхьна волу Иийса мархи юкьахь кьайлавелира. ¹⁰Мурдаш леррина стигала хьобжуш лаьттар Иза хьалахьочу хенахь. ЦIеххьана царна юххехь кIайн духар а дуьйхина ши стаг дIахIоьттира. ¹¹«Галилай-мехкан бахархой, – элира цара, – шу хIун деш лаьтта, стигала а хьобжуш? Шу долчуьра Иийса стигала хьала-воккхуш шуна гина ма-хиллара, Иза иштта юхавогIур ву».

ЯхIудан метта векал харжар

¹²Цул тIаьхьа векалш, Зайт-диттийн^д лам тIера чу а биссина, Ярушалайме баькхира. И лам Ярушалаймана уллохь бара, садоIучу шоьтан дийнахь бан магийначу некъан барамехь хиллал. ¹³ГIала а баьккина, уьш лакхарчу цIа чохь гулбелира. Векалийн цIераш яра: Кипа, Яхьья, Якъуб, Iандар, Пилап, ТIама, Барталамай, Маттай, ХIалпайн кIант Якъуб, Якъубан кIант ЯхIуд, ШамIа, ша тIелаьцнарг тIевирззина кхочуш дан гIертарг*. ¹⁴Уьш гуттар а цьаьна гуллора доIанаш дан. Масех зуда а яра цаьрца, иштта Иийсан нана Марем а, Иийсан вежарий а бара.

¹⁵Цкъа уьш гулбеллачу метте бIе ткъа гергга динан ваша веара. Кипас, хьала а гIаьттина, элира: ¹⁶«Вежарий! Делан Йоза кхочуш ца хилча ца

* ^{1:13}Грекийн тептар тIехь: *ШамIа-зилатхо*. Зилатхо: Риман Iедална дуьхьал кьийсам латтош йолчу жуьгтийн динан тобанан декъашхо.

^{1:4}Лака 24:49. ^{1:5}Маттай 3:11; Марк 1:8; Лака 3:16; Яхьья 1:33. ^{1:8}Маттай 28:19; Марк 16:15; Лака 24:47, 48. ^{1:9}Марк 16:19; Лака 24:50, 51. ^{1:13}Маттай 10:2-4; Марк 3:16-19; Лака 6:14-16.

долу. Иийса лоцуш болчарна тЕхь куйгалла дина волчу ЯхIудах лаьцна хиндерг Делан Сино Даудехула аьлла дара оцу Йозан тЕхь. ¹⁷ ЯхIуд вайх цхьаь вара, вай Далла гIуллакх дечу хенахь вайца дакъа а лецира цо».

¹⁸ Иийсана йинчу ямартлонах шена деллачу ахчанах цо латта эцнера. Цу лаьтта тЕхь велла карийна иза, даьттIачу гай чуьра араяьлла чоко а йолуш. ¹⁹ Ярушалаймехь массарна а хаьара оцу хиллачух лаьцна, цундела шайн маттахь цара «ХIакал-дама» аьллера цу лаьтта. Иза «ЦIийн латта» бохург ду.

²⁰ «Забур^д тЕхь цхьанхьа яздина ду:

„Цуьнан керг дIатесна хулийла,
цигахь цхьа а кхин ма вехийла“,
вукхунхьа:

„Далла гIуллакх дечохь цуьнан меттиг кхечо дIалоцийла“.

²¹ Цундела вайна оьшу гуттар а вайца Иийсана уллохь а хилла, ²² ткъа иштта Яхъяс нах хих чекхбохуш хиллачул хенахь дуйна, Иийса вай долчуьра стигала хьалаваккхалц хилла волу стаг. Иза, вай санна, Иийса денваларан теш хила а веза».

²³ Ший билгалваккхира: шех Бар-Сабба я «Юст» олу Юсуп а, Маттахь а. ²⁴ Векалша доIа дира: «Веза Эла! Хьуна хIораннан а дог девза, гайтахьа тхуна ²⁵ ша ваха везачу метте дIаваханчу ЯхIудан метта, Айхьа векал а вина, гIуллакх дан хаьржинарг». ²⁶ Юха цара кхаж тесира. И кхаж Маттахьин белира. Иза, шийтталгIа векал а хилла, вукху цхьайттаннах дIакхийтира.

Делан Са доссар

2 ¹ Жуйгтийн «ШавуIот» цIе йолчу ялта чудерзоран дезачу дийнахь массо а векал цхьаьнакхийтира. ² ЦIеххьана, чIогIа хьаькхначу махах тера а йолуш, стигалара цхьа гIовгIа хезира. Цо уьш чохь болу дерриг а цIа дуьзира. ³ Йогучу цIеран алуних тера долу меттанаш гира векалшна. Уьш, декъа а делла, кхарна хIоранна тЕхула севцира. ⁴ Делан Синах а буьзна, Цо шайна деллачу похIмица тайп-тайпана меттанаш дийца буьйлабелира векалш.

⁵ Ярушалаймехь цу хенахь дуьненан массо а халкъашна юкьара схьаихна жуьгтийн бара. Уьш къаьсттина чIогIа Делах тешаш а, Цунах кхоьруш а бара. ⁶ И гIовгIа яьлча, дукха нах гулбелира. Массо а цецваьлла виснера, хIунда аьлча хIоранна а векалша буьйцу шен-шен къоман мотт хезара. ⁷ Инзарбевлла, цара хоьттура вовшашка: «И адамаш массо а галилайхой дац? ⁸ Вайна хIоранна а муха хеза, цара вайн ненан мотт буьйцуш? ⁹ Вайна юкьахь бу парпанхой а, мадайхой а, Иейламхой а, Месопатамера

^{1:18, 19} Маттай 27:3-8. ^{1:20} Забур 68:26; Забур 108:8. ^{1:22} Маттай 3:16; Марк 1:9; Лака 3:21; Марк 16:19; Лака 24:51. ^{2:1} Амалгьяр 23:15-21; Карлабаьккхинарг 16:9-11.

бахархой а, ЯхIуд-махкара а, Каппадокера а, Понтера а, Асиара а, ¹⁰ Пхьаргера а, Пампилара а, Мисарара а, Ливин Къурина-гIалин йистера адамаш а, римхой а, ¹¹ (жуьгтий а, жуьгтийн дин керла тIеэцнарш а), Крит-гIайренан бахархой а, Iаьрбихой а. Ткъа вайна массарна а хеза вешан меттанашкахь цара Делан сийлахьчу гIуллакхех лаьцна дуьйцуш!» ¹² Цец а буьйлуш, хиллачух ца кхеташ, вовшашка хоьттура цара: «Ванах, хIара хIун ду?» – бохуш.

¹³ Цхьаболчара бохура, бийла а буьйлуш: «Цара алсам мерза чагIар мелла».

Кипас ШавуIот-дийнахь дина къамел

¹⁴ Кипас, вукху цхьайтта векалца дIа а хIоьттина, аз айдеш, элира нахе: «ЯхIудхой а, Ярушалайман бахархой а! Пурба ло суна дерриг а шайна дийцийта. Дика соьга ладогIалаш! ¹⁵ ХIара нах, шуна ма-моргара, бехна баш, хIинца Iуьйранна исс сахьт бен ма ца даьлла. ¹⁶ Ткъа Юал-пайхамаро дийцинарг ду хIара.

¹⁷ „ТIаьххьарчу деношкахь, – боху Дала, – Аса Сайн Синан Iаь тухур ю дерриг а адамна тIе.

ТIаккха шун кIентий а, мехкарий а, шайга пайхамаралла а доьссина, Делера болу хаамаш беш хир бу.

Кегийнаш Делера долу тамашийна суьрташ шайна хьалха хIуьттуш хир бу,

ткъа баккхийнаш Делера долу гIенаш гуш хир бу.

¹⁸ Сайн ялхошна тIе, божаршна я зударшна делахь а,

Сайн Синан Iаь тухур ю Аса цу деношкахь,

ТIаккха цаьргахь пайхамаралла хир ду.

¹⁹ Аса стигалан Iаьрчашкахь^д а,

лаьтта тЕхь а тамашийна хIуманаш гойтур ду:

цIий, цIе, кIуьран мархаш.

²⁰ Везачу Элан сийлахь де тIекхачале

малхах бода хир бу,

баттах цIий хир ду.

²¹ Амма массо а Везачу Эле кхойкхуш верг

кIелхьарвоккхур ву“.

²² Исраилхой, ладогIалаш соьга: Назартара Иийса адам делахь а, Дала Иза шуна хьалха къобалвира. ХIунда аьлча шуна ма-хаьара, Дала Цуьнгахула шуна юкьахь тамашийна хIуманаш а, билгалонаш а кхочушйора.

²³ Иийса Делан лаамца а, Цунна хьалххе гуш ма-хиллара а, шун кара дIавелира, ткъа аша дин доьчучу нахе, жIарах дIа а тохийтина, вейтира Иза.

²⁴ Амма Дала веллачуьра денвира Иза, Iожаллин багара а ваьккхина.

^{2:17-21} Юал 2:28-32 (Грекийн). ^{2:23} Маттай 27:35; Марк 15:24; Лака 23:33; Яхьба 19:18. ^{2:24} Маттай 28:5, 6; Марк 16:6; Лака 24:5.

Ожаллин ницкъ ца кхечира Иза шен карахь сацо. ²⁵ Дауда олура Цунах лаьцна:

„Суна гуттар а гора Веза Эла сайна хьалха.

Иза суна аьтту агЮр ву, со воха ца вохийта.

²⁶ Цу бахъанина хазакхетарх дуьзна ду сан дог, сан матто гуттар а хеставо Хьо, сан дегI а ду сатуьйсийлах дуьзна.

²⁷ ХIунда аьлча Ахьа вуьтур вац со кошахь. Хьайна тешаме Волчунна вахкавалар гойтур дац Ахь.

²⁸ Ахьа бакьдолчу дахаран некъ гайгина суна. Хьайн юьхьа дуьхьал суна хазакхетар дийр ду Ахьа“.

²⁹ Вежарий, аса билггала бакьдерг дIахоуьйту шуна: вайн тайпанан да Дауд вала а велла, дIа а воьллина. Цуьнан каш таханлерчу дийне кхаччалц лаьтташ а ду. ³⁰ Иза пайхамар вара. Дала цунна чIагЮ йинера, цуьнан тIаьхьенах стагана паччахьалла лур ду Ша аьлла. ³¹ Хиндерг хууш, Дауда дийцинера Дала леррина Кьобалвинарг денлург хиларх а, Иза кошахь вуьсург ца хиларх а, Цуьнан дегIана дахкадалар гург ца хиларх а лаьцна. ³² Дала Иийса денвира, вай Цуьнан тешаш а ду. ³³ Иштта Делан аьтту куьйга хьалаваьккхинчу Цо Дегара Шена лур ду аьлла Делан Са хьаийцира. Иийсас кхочушдира тахана шуна гуш а, хезаш а дерг. ³⁴ Дауд стигала хьалаваьлла вацара, амма цо элира:

„Вайн Везачу Эло аьлла Хьалдолчу Эле:

«Суна аьтту агЮр охьахаа,

³⁵ Аса Хьан мостагИий Хьан когашка охьабахккалц», – аьлла“.

³⁶ Цундела, берриг а израилхой, хаалаш: аша жIарах дIагоьхна Иийса – Дала Цунах Веза Эла а, Кьобалвинарг а вина шуна».

³⁷ И дешнаш хезча, эхь хетта, нехан дегнаш лелхадохкура. Цара хоьттура Кипе а, кхечу векалшка а: «Вежарий, хIун дан деза оха?» – бохуш.

³⁸ Кипас элира цаьрга: «Шух хIора а Далла тIе а верзий, шаьш хих чекхдахийта Иийсан дуьхьа, шайн кьиношна гечдайттархьама. ТIаккха шуна совгIат санна Делан Са лур ду. ³⁹ И совгIат дукха хенахь дуьйна а лур ду аьлла дара шуна а, шун берашна а, шуна тIаьхьабогIучу, Дала Шена тIекхойкхун болчу массарна а».

⁴⁰ Кипас, цаьрга дIа а хьедеш, дехарца бохура: «КIелхьардовлалаш хIокху телхинчу адамех». ⁴¹ Цуьнан хьехам тIеобьчучара шаьш хих чекхдохуьйтура. Цу дийнахь Иийсан мурдийн тоба кхин кхаа эзар стагана совьелира.

Иийсах тешачеран дахар

⁴² Уьш гуттар а векалийн хьехаме ладугIуш а, вовшех дагабовлуш а, бепиг дохош а, доIанаш деш а бара. ⁴³ Берриш а Делах кхоьруш бара. Дала

^{2:25-28} Забур 15:8-11 (Грекийн). ^{2:30} Забур 131:11; Дауд 7:12, 13. ^{2:34,35} Забур 109:1.

дуккха а тамашийна гIуллакхаш дора векалшкахула. ⁴⁴ Иийсах тешаш берш цхьаьна бара, церан массо а хIума юкьахь дара. ⁴⁵ Шайн керташ а, долахь дерг а дIа а духкуш, шайна юкьахь дIасадобьтура цара, хьанна хIун оьшу хьаьжжина. ⁴⁶ ХIора дийнахь цхьаьна Делан цIийнан кертахь бара уьш. Ценошкахь цара хазакхетарца а, даггара а, кег а деш, бепиг дуура, ⁴⁷ Далла хастамаш а беш. Гонах болчара а уьш лорура.

Везачу Эло хIора денна совйоккхура кIелхьарбохучийн тоба.

Кипас сагIадоьху заьIап стаг тово

З ¹ Кипий, Яхьяй вара суьйренан ламазе Делан цIийнан керта воьдуш. ² Цу хенахь «Исбаьхьа» аьлла цIе йолчу кевнан йисте а валийна, охьахайра вичхьана дуьйна а заьIап волу цхьа стаг. Иза хIора денна а, вала а вой, цигахь вуьтура, Делан цIийнан керта богIучу нахе цуьнга сагIа дехийтархьама. ³ Кевнна хьалха Кипий, Яхьяй а гина, цаьрга сагIа дийхира заьIапчу стага. ⁴ ХIара шиь леррина хьаьжира цуьнга. Юха Кипас элира: «Схьаьхажал кхуза!» ⁵ И стаг дIахьаьжира цаьрга, шена цхьаь яларе са а тесна. ⁶ ТIаккха Кипас элира: «Дети а, деши а дац соьгахь, амма сайн дерг ло ас хьуна. Дала леррина Кьобалвинчу, Назартарчу Иийсан дуьхьа, хьала а гIаттий, дIаволало!» ⁷ Цо, аьтту куьг схьа а лаьцна, хьалагIаттийра и стаг. Цеххьана заьIапчу стеган когаш а, голаш а то а елла, чIагIьелира. ⁸ Иза, хьала а гIаьттина, дIаволавелира. ДIаволалуш, ирхкхиссалуш, Далла хастамаш беш, цаьрца Делан цIийнан керта вахара иза. ⁹ Дерриг а адамна гира иза, Далла хастамаш а беш, ирхкхиссалуш, схьавогIуш. ¹⁰ «Исбаьхьчу» кевнехь сагIадоьхуш Иийна стаг а вевзина, цуьнан товалар а гина, инзарбевлла бара нах.

Сулим-паччахьан цIарах йолчу меттехь Кипас дина кьамел

¹¹ Товелла заьIап стаг, Кипиний, Яхьбяний тIаьхьара а ца волуш, вогIура. Инзардаьлла дедда догIу дерриг а адам царна тIаьхьхе Сулим-паччахьан цIарах йолчу лекхачу богIамех йинчу гIишлонна тIекхечира. ¹² ТIаьхьа богIу нах а гина, Кипас элира: «Израилхой, хIокху гIуллакхах шу цец хIунда дуьйлу? Тхешан ницкъаца я суьпа хиларца говина-м ца моьтту шуна оха и стаг? ¹³ ИбрахIиман а, Исхьакхан а, Якьубан а, вайн дайн а Дала сийдеш айина Шен ялхо волу Иийса. Амма аша Иза вейтира, Пулатана хьалха Цунах дIа а кьаьстина, цо Иза дIахеца сацам биннашехь а. ¹⁴ Далла тешаме Верг а, Делан лаамехь Верг а тIе ца оьцуш, стаг вийна зуламхо кIелхьарваккха аьлла, дийхира аша. ¹⁵ Дахар Кхоллархо вийра аша! Амма Дала веллачуьра денвира Иза, цу хIуманна тхо тешаш а ду. ¹⁶ Иийсах тешар бахьана долуш, Цуьнан цIаро тешарехь чIагIвина и шуна

^{2:44} Векалийн 4:32-35. ^{3:13} Арадаккхар 3:15. ^{3:14} Маттай 27:15-23; Марк 15:6-14; Лака 23:13-23; Яхьья 19:12-15.

гуш а, вевзаш а волу стаг. Билггала, Иийсас кхунна деллачу тешаро товина хIара стаг, шуна ма-гарра.

¹⁷ Вуьшта, вежарий, суна хаьа, аша а, шун хьабкамаша а и гIуллакх шайна ца хаарна динийла. ¹⁸ Амма Дала иштта кхочушдира, Шен массо а пайхамарехула хайитина долу, Ша леррина Кьобалвинарг баланийн хIордах чекхвакхар. ¹⁹ ХIинца, шаьш лелийначунна дохко а довлий, Далла тIедерза, шайн кьинош дIадахийтархьама. ²⁰ ТIаккха Дала шуна паргIат зама йоуьитур ю. ТIаккха Цо шуна хIоттийна волу, Ша леррина Кьобалвинарг воуьитур вара. И Кьобалвинарг Иийса ву. ²¹ Амма Дала Шен пайхамаршкахула Ша дерриг а юхаметтахIотгор ду аьлларг тIекхаччалц йолчу ханна Иийса стигалахь хир ву. ²² Муса-пайхамаро а ма аьлла:

„Шун Везачу Дала, шун вежарех Пайхамар хIотгор ву шуна юкьахь, со санна.

Цо бохучу массо а хIумане ладогIалаш.

²³ Цуьнга ла ца доьгIнарг массо а, шен халкьах дIа а кьастийна, хIаллаквийр ву“.

²⁴ Цул сов, массо а пайхамаро, ШамгIал-пайхамарна тIера дуьйна, хIара денош догIур ду аьлла ду. ²⁵ Ткьа пайхамарийн а, Дала шун дайшка динчу весетан а тIабхьенаш шу ю. Дала аьлла ИбрахIиме: „Хьан тIабхьенашкахь декьала хир ду дуьнен чуьра массо а халкьаш“.

²⁶ Шен Ялхо ден-вича, Дала уггар хьалха шуна тIеваийтира Иза, зуламечу гIуллакхех шух хIора а дIадерзош, кьобалдархьама».

Кипа а, Яхьья а коьртачу кхеташонехь

4 ¹ Кипас а, Яхььяс а нахаца кьамел дечу хенахь царна тIе динан дай а, Делан цIийнан гIаролхойн хьабкам а, динан тобанан садукьой^а цIе йолу нах а баьхкира. ² Уьш чIогIа реза бацара Кипас а, Яхььяс а нахана хьобхуш хиларна а, Иийса веллачуьра денвелла бохуш кхайкхам барна а. ³ Цара и шиь, схьа а лаьцна, ларвайта гIароле дIавелира, хIунда аьлча тIе-еана суьйре а яра, хан а яьллера.

⁴ Ткьа цу шиннан хьехамашка ладоьгIна болу дукхахберш тийшира цар дийчинчух, цундела Иийсах тешнарш пхи эзар гергга хилира.

⁵ ШолгIачу дийнахь хьабкамаш а, баккхий нах а, Iелам нах а Ярушалаймехь цхьаьна гулбелира. ⁶ Динан коьрта да Iанна а, иштта Кайба а, Яхьья а, Искандар а, динан коьртачу ден доьзалхой а, кхиболу гергара нах а бара ци-гахь. ⁷ Кипий, Яхььяй юккье а ваккхийтина, цаьрга барт хатта буьйлабелира уьш: «Муьлхачу ницкьаца а, хьенан цIарах а дара аша динарг?» — бохуш.

⁸ Делан Синах вуьзна волчу Кипас жоп делира: «ЛадогIалаш, халкьан тхьамданаш а, баккхий нах а! ⁹ Нагахь санна цомгуш волчу стагах бинчу

^{3:22} Карлабаьккхинарг 18:15, 18 (Грекийн). ^{3:23} Карлабаьккхинарг 18:19. ^{3:25} До-ладалар 22:18.

кьинхетамах аша тахана тхоьгара жоп дехахь, ¹⁰ дIахаалаш шуна а, дерриг Исраилан халкьана а: аша, жIарах дIа а тоьхна, вейтинчу, Дала веллачуь-ра денвинчу, Назартарчу, Дала леррина кьобалвинчу Иийсан дуьхьа тови-на волу хIара стаг шуна хьалха лаьтташ ву! ¹¹ Иийса — Иза, „гIишлошгьечу пхьераша дIа а кхоьссина, сонан йисте дIахIоьгтина болу тIулг“ бу. ¹² Кхин цхьаьнггахь а кIелхьардовлар дац, хIунда аьлча стигал кIелахь кхин цIе яц адамашна кIелхьардовла елла».

¹³ Барт хоттуш берш цецбевллера Кипин а, Яхььян а доьналлех. ХIара шиь дешна а воцуш, мискачу нахах ма вара. Юха кхелахошна хиира хIорш Иийсаца хиллий. ¹⁴ Амма царна уллохь лаьтташ товина стаг а гуш, дуьхьал ала хIума дацара кхелахойн. ¹⁵ Юха векалшка, коьртачу кхеташо-нера арадовла аьлла, омра а дина, барт бан хIиттира уьш.

¹⁶ «ХIун де вай оцу нахана? — бохура цара. — Ярушалайман бахархошна гина цара дина тамашийна хIума. Вайга иза дайалур дац. ¹⁷ Амма хилла-чух лаьцна хабар нахана юкьахь ца даржийта, вай дехка деза царна Иий-сан цIарах хьехам бар».

¹⁸ Юха а Кипий, Яхььяй чу а валавайтина, омра дира цара, Иийсан цIе а ма яккха, Цунах лаьцна хьехамаш а ма бе аьлла. ¹⁹ Амма Кипас а, Яхььяс а жоп делира: «Ойла ейша шаьш а, нийса дуй Далла хьалха, Делал хьалха шуьга ладогIар? ²⁰ Цундела тхайна гинарг а, хезнарг а ца дуьйцуш тхо Iалур дац».

²¹ Ткьа вукхара, кхерамаш а тийсина, дIахийцира Кипий, Яхььяй, кхарна хIун таIзар дийр ду а ца хиьна. Хиллачунна Далла хастамаш беш дара дерриг а халкь. ²² ХIунда аьлча и тамашийна дарба хиллачу стеган шовзткьа сов шо дара.

Делах тешачийн доIа

²³ Шаьш дIахецча, Кипас а, Яхььяс а, шайн накьостий болчу а веана, шайга динан коьрта дайша а, баккхийчу наха а баьхнарг дIадийцира. ²⁴ И дерриге а шайна хезча, Делах тешаш берш цхьаьний аз айдина доIа дан хIиттира:

«Хьалдолу Эла! Ахьа стигал а, латта а, хIорд а, царна чохь мел дерг а кхоьллина!

²⁵ Ахьа аьлла Хьайн ялхо волчу тхан ден а Даудан багахула Делан Синца:

„ХIунда буьйлу кхечу кьаьмнех болу нах карзах, хIунда лосьу халкьаша хиндоцург дага?»

²⁶ Дуьненан паччахьаш а, куьйгалхой а цхьаьна гулбеллера Везачу Элана а, Дала Кьобалвинчунна а дуьхьалбовла“.

^{4:11} Забур 117:22. ^{4:24} Арадаккхар 20:11; Нахьми-ЯхIу 9:6; Забур 146:6. ^{4:25}, ²⁶ За-бур 2:1, 2 (Грекийн).

²⁷ Билгала, хлокху галахь Хларод а, Понти Пулат а кхечу къаьмнийн нахаца а, Израилан халкъаца а цхьаьнакхийтира Хьан Везачу а, Ахьа къобалвинчу а Ялхочунна Иийсана кхел ян. ²⁸ Ахьа Хьайн лаамца а, куьйгаца а тедиллинарг кхочушдира цара. ²⁹ Хинца а, Веза Эла, хьажахьа цара туьйсучу кхераме. Тхуна, Хьайн ялхошна, ницкъ лохьа ерриге а майраллица Хьан дош кхайкхо, ³⁰ ткъа Ахьа Хьайн Везачу Ялхочун Иийсан царах дарба дан а, тамашийна хуманаш а, инзаре гуллакхаш а гайта а кховладо Хьайн куьг!»

³¹ Цара дола чекхдаьккхича, уьш лаьтгаш болу меттиг егийра, цу сохьта берриш а Делан Синах буьзира. Цул тлаьхьа цара майрра кхайкхадора Делан дош.

Массо а хума юкьахь хилар

³² Делах тешнарш дегнашца а, хьекъалца а цхьаьна бара. Цхьаммо а ца бохура шен долахь дерг шен бен дац. Шайн мел дерг юкьахь доькбура цара. ³³ Векалша боккхачу ницкъаца тоьшалла дора Иийса-Эла денваларх лаьцна. Дала а къобалбора уьш. ³⁴⁻³⁵ Латта а, ценош а долчу наха, уьш дла а духкий, схьадеана ахча векалийн когашка охьадилларна, цхьа а къен стаг вацара царна юкьахь. И ахча цунна оьшучуьнга хьаьжжина лора. ³⁶ Маса-ла, Кипр-гайре тера Юсуп це йолчу, Леви тайпанах волчу стага (векалша цунах Бар-Нааб а олура, ткъа иза «синтеман клант» бохург ду) ³⁷ шен латта дла а доьккина, схьадеана ахча векалийн когашка охьадиллира.

Хьанас а, Шаппира а

С ¹ Цхьана стага шен бахам длабоьхкира. Цу стеган це Хьанас яра, цуьнан зудчун це Шаппира яра, ² Амма шена кхаьчначу ахчанах цхьа дакъа цо длаачкьйира. Цуьнан зудчунна а хьара иза. Диснарг, схьа а деана, векалийн когашка охьадиллира цо. ³ Кипас элира цуьнга: «Хьанас, мича бахьанина йиллина иблисо хьан даг чу ойла, Делан Синна аьшпаш а боьттина, айхьа, латта а доьккина, схьаэцначу ахчанах цхьа дакъа хьайна дита аьлла? ⁴ Ахьа дладохкале а и латта хьан ма дара, ткъа цунах схьаэцна ахча а ма дара хьан. Хунда дира ахьа иза? Ахьа и аьшпаш нахана ца боьттина, Далла боьттина».

⁵ И дешнаш хезча, Хьанас, охьа а воьжна, велира. Чога кхерам тесира и хезначийн массеран а кийра. ⁶ Схьабаьккинчу кегийчу наха дакъа, дла а хьарчийна, дла а даьхьна, дладоьллира.

⁷ Цул тлаьхьа, кхин кхо сахьт даьлча, цига Хьанасан зуда еара. Цунна ца хьара хилларг. ⁸ Кипас хаьттира цуьнга: «Алал соьга, хлокху мехах доьккирий аша латта?»

^{4:27} Лака 23:7-11; Маттай 27:1, 2; Марк 15:1; Лака 23:1; Яхьья 18:28, 29. ^{4:32} Векалийн 2:44, 45.

Зудчо элира: «Хлаь, оцу мехах».

⁹ Кипас элира цуьнга: «Муха даьхьира шуьшиь бартбан Делан Са зерхьама? НеIарехь когийн тата хезий хьуна? Хьан майра дла а воьллина, чубогу нах бу хьуна уьш. Хьо а длаьхур ю хьуна цара». ¹⁰ Цу сохьта, цуьнан когашка охьа а йоьжна, елира и зуда. Чубаьккинчу кегийчу нахана и елла гуьллуш гира. Даяьхьна, шен майрачунна улло длаьобллира иза. ¹¹ Иийсах тешначийн ерриг тоба а, и хилларг хезнарш а кхерамо бахьийнера.

Тамашийна билгалонаш а, инзаре хуманаш а

¹² Дала векалшкахула нахана дуккха а тамашийна билгалонаш а, инзаре хуманаш а гойтура. Массо а, цхьа барт а болуш, Сулим-паччахьан царах йолчу меттехь гуллора. ¹³ Наха уьш лоруш белахь а, хийрачех цхьа а царна юкьа ваха ца хлуттура. ¹⁴ Амма Везачу Элах тешна болу божарий а, зударий а алсамбуьйлура царна юкьахь. ¹⁵ Наха шайн цомгуш берш маьнгешна а, гоьнашна а тIехь урамашка арабохура, тIехволучу Кипин ИндагI мукьана а царна тIедожийта. ¹⁶ Ярушалаймана гонахарчу галанашкара адамийн тобанаш оьхура. Цара шайн цомгуш болу а, жинаша хьийзош болу а нах балабора. Массарна а дарбанаш хуьлура.

Векалш дIалецар

¹⁷ Динан коьрта да а, динан садукьойн^д тобанах болу цунна уллоранаш а хьогIах буьзна бара. ¹⁸ Цара векалш, дла а лецийтина, халкъана йина йолчу набахти чу бохкийтира. ¹⁹ Буьйсанна Везачу Элан малико, набахтин ков схьа а диллина, арабехира уьш. ²⁰ Цо элира цаьрга: «Делан цийнан керта а гIой, нахана хлокху керлачу дахарх лаций дийца», — аьлла.

²¹ Гуьйранна, шайга ма-аллара, Делан цийнан керта а баьккина, нахана хьехам бан хиттира векалш.

Ткъа динан коьртачу дас а, цуьнан уллорачара а Израилан халкъан тхьамданаш коьртачу кхеташоне а кхайкхина, набахтера векалш схьабало шайн ялхой бахийтира. ²² Набахте баьккинчу эпаршна цу чохь векалш ца карийра. Цара, юха а баьккина, элира: ²³ «Набахтин ков дика дIакъевлина ду, иза лардеш гIаролаш а ду, амма иза схьадиллича, чохь цхьа а кара-м ца ви тхуна», — аьлла. ²⁴ Цаьрга ла а доьгIна, Делан цийнан гIаролан хьаькам а, динан коьрта дай а инзарабевлла бара, «ХIара хIун ду?» — бохуш. ²⁵ Юха цхьаммо, ван а веана, хаам бира: «Аша набахти чу боьккинарш Делан цийнан кертахь нахана хьехамаш беш бу», — аьлла. ²⁶ ТIаккха гIаролан хьаькамо, эпаршца ваха а вахана, векалш схьабалийра. Цара векалшна ницкъ ца бира схьабалочу хенахь, хIунда аьлча наха шайна тIулгаш деттарна кхоьрура уьш. ²⁷ Векалш коьртачу кхеташоне чубалийра. Динан коьртачу дас элира цаьрга: ²⁸ «Оха шуна чога дихкинера,

^{5:28} Маттай 27:25.

цу стеган цАрца ма хьеха аьлла, амма аша шайн хьехам ерриге а Ярушалаймехь дАсабаржийна. Цул сов, цу стеган цИй тхох хьарчадо аша».

²⁹ Кипас а, кхечу векалша а жоп делира: «Наханачул а сов Далла муьтIахь хила деза тхо! ³⁰ Амма дечигах хьала а оьллина, аша вийна волу Ийса вайн дайн а Дала веллачуьра денвина. ³¹ Амма Дала Иза, Эла а, КIелхьардохург а вина, Шен аьтту куьйга айира, Исраилан халкъ, дохко а даьлла, Далла тIедерзийтархьама а, цу халкъана гечдархьама а. ³² Тхо тешаш ду оцу дерригенна а. Ша бохург деш волчунна Дала делла Деза Са а ду оцунна теш».

³³ И дуьйцург а хезна, динан коьрта да а, чохь берш а чIогIа оьгIазбахара. Векалш байа лууш бара уьш. ³⁴ Наха лоруш а волуш, парушо^д а волуш, цхьа Iелам стаг вара царна юкъахь. Цуьнан цIе Гамлиал яра. Кхеташона хьалха а хIоьттина, цхьана ханна векалш арабахийтира цо. ³⁵ Цул тIаьхьа цо кхеташонан декъахошка элира: «Исраилхой, дика ойла елаш оцу нахана шаьш дан гIертачун. ³⁶ Дукха хан йоццуш кхузахь, ша тхьамда ву аьлла, Тхьада цIе йолуш цхьа стаг гучувелира. Цунна тIаьхьа виь бIе гергга стаг хIоьттира. Амма иза вийначул тIаьхьа, цуьнан накъостий дIасабевдира. ХIумма а доцург а хилла, дIаделира а гIуллакх. ³⁷ Цул тIаьхьа Галилайра Яхьуд гучувелира. Нах дIаязбечу хенахь веанчу цо гIаттамана тоба вовшахуьйхира. Иза а вийра, цунна тIаьхьаИиттинарш а дIасабевдира. ³⁸ Цундела хIокху хIуманна тIедоьгIна сан хьехар ду шуна: и нах Iадбита, дIахеца уьш. Цара долийна хIума нахера делахь, иза, дайна, дIадер ду. ³⁹ Нагахь и Делера делахь, шуьга иза сацалур дац. Шу шаьш а Далла дуьхьал девлларш хир ду».

⁴⁰ Цо бохучуьнга ладуьйгIира цара. Векалш, чу а кхайкхина, царна етта а йиттина, Ийсан цIарах лаьцна кхин дийцар дехка а дихкина, дIахийцира цара. ⁴¹ Векалш кхеташонера арабевлира, Ийсан дуьхьа шаьш сийсазбан хьакъ хиларна баккхий а беш. ⁴² ХIора денна Делан цIийнан кертахь а, цIеношкахь а ца хеддаш хьехамаш а беш, Дала леррина кьобалвинчу Ийсах лаьцна нахе хаза кхаь кхайкхабора цара.

ВорхI гIоьнча дIахIомтар

6 ¹ Цу деношкахь, мурдаш сов болучу хенахь, царах грекахойн мотт буьйцу жуьгтий Iебархойн мотт буьйцучу жуьгташна аьрзнаш дан буьйлабелира. Цара бохура денна йоькьучу хIуманан дакъа шайн бисина Iачу зударшна ца кхочубуйту.

² ТIаккха шийтга векало, берриг а мурдаш вовшах а тоьхна, элира: «Делан дош дIакхайкхор а сацийна, тхо хIума екъа хIиттича, нийса хир дац. ³ Цундела, вежарий, аша шайна юкъара ворхI стаг харжа веза. Уьш Делан Са а, хьекьал а шайца хиларца гIарабевлла хила беца. Вай и гIуллакх царна тIедуьллур ду. ⁴ Ткъа оха тхешан ерриге а хан доIанаш дарна а, Делан дош кхайкхорна а хьажор ю».

⁵ Векалша аьлларг мурдашна тайра. Цара хаьржира Делан Синах а, Деллах тешарх а вуьзна волу Тапа а, Пилап а, Прохор а, Никанор а, Тимон а, Парман а, жуьгтийн дин тIеэцна волу Антиохера Никлас а. ⁶ И нах цара векалшна хьалха дIахIиттийра. Векалша, доIа а дина, царна тIе куьйгаш дехкира.

⁷ Делан дош дIасадаьржаш дара, Ярушалаймехь мурдаш алсамбовлуш бара. Дуккха а динан дай Ийсах долчу тешарна муьтIахь хилира.

Тапа лацар

⁸ Делан кьинхетам а, ницкъ а шеца болу Тапа нахана юкъахь тамашийна Iаламаташ а, билгалонаш а гойтуш вара. ⁹ Кьуринара а, Искандарера а, Киликера а, Асиара а жуьгтий шена чубогIучу, «паргIатбевлларш» аьлла цIе йолчу жуьгтийн гуламан цIийнера цхьаболу нах Тапица кьийса бевлира. ¹⁰ Амма цуьнан къамелехь долчу хьекьална а, цуьнца долчу Делан Синан доьналлина а дуьхьало ца ялора цаьрга. ¹¹ ТIаккха цара кьайлаха нах кечбира дIахайита: «Цо Далла а, Муса-пайхамарна а дуьхьал Iеса къамел деш хезира тхуна», — аьлла. ¹² Адам а, Iелам нах а, баккхийнаш а карзахбехира цара. Тапа, схьа а лаьцна, коьртачу кхеташоне валийра. ¹³ Харц тоьшалла дан нах дIахIиттийра. Цара бохура: «ХIара стаг гуттар а езачу меттигна а, товратна а дуьхьал къамел деш ву. ¹⁴ Тхуна хезира кхо бохуш: „Назартарчу Ийсас хIара еза меттиг а йохор ю, Муса-пайхамаро вайна делла гIиллакхаш а хуьйцур ду“».

¹⁵ Леррина Тапе хьоьжучу кхеташонехь болчу нахана гира, маликан санна, цуьнан серлаьлла юьхь.

Коьртачу кхеташонехь Тапас дина къамел

7 ¹ Юха динан коьртачу дас хаьттира Тапе: «Иштта дуй иза?» — аьлла.

² Тапас жоп делира:

«Вежарий а, дай а! Добху сайга ладогIар. Вайн да ИбрахIим Месопотамехь волуш, Олаллин нуьрехь Дела хIоьттира цунна хьалха. Цу хенахь ИбрахIим ХIаран-гIала дIавахаза вара. ³ „Хьайн мохк а, гергарнаш а битий, Аса хьайна гайтинчу махка дIагIо“, — элира Дала ИбрахIиме. ⁴ Хашадхойн мохк дIа а тесна, ХIаран-гIала дIавахара ИбрахIим. Цул тIаьхьа, цуьнан да кхелхича, Дала иза хIинца шу Iаш долчу махка хьажийра. ⁵ Дала цунна цхьа а бахам ца белира, ур-аттала коган айран барамал латта а ца делира. Амма Дала чIагIо йира цунна, иза а, цуьнан тIаьхьенаш а хIокху мехкан дай хир бу аьлла. Ткъа ИбрахIим цу хенахь доьзалхо воцуш вара. ⁶ Дала элира цуьнга: „Хьан тIаьхьенахь берш хийрачу махкахь тIебаьхкина нах а хилла Ийр бу. Цу махкарчу бахархоша, деа бIе шарахь леш

^{7:2, 3} Доладалар 12:1. ^{7:4} Доладалар 11:31; Доладалар 12:4. ^{7:5} Доладалар 12:7; 13:15; 15:18; 17:8. ^{7:6, 7} Доладалар 15:13, 14.

а бина, Изапехь латтор бу уьш. ⁷Амма Аса таIзар дийр ду уьш бацийначу халкъана. Цул тIаьхьа хьан тIаьхьенаш цу махкара ара а евла, кху метехь Суна корта бетташ хир ю“.

⁸Юха Дала ИбраhИмца барт бира, цу бертан билгало хилира боьрша нах хадор. ИбраhИма, Исхьакхан да ша хилча, борхIалгIачу дийнахь иза хадийра. ТIаьхьа Исхьакх Якъубан да хилира, ткъа Якъуб шийтта тайпанан дайн да хилира.

⁹Тхьамданаша, Юсупца хьагI а лаьцна, иза Мисар-махка лай санна вобхкира. ¹⁰Амма цуьнца Дела вара, Цо иза массо а халонах кIелхьарваьккхира. Дала Юсупана хьекъал а делира, Мисаран паччахь, пирIун, кхунна тIе а тайтира. Цу паччахьо Юсуп берриг а Мисаран а, шен цIийнан а куьйгалхо вира. ¹¹Юха Мисарахь а, КанаIанахь а мацалла хIоьттира. Иза йоккха хало яра. Вайн дай даа хIума доцуш бисира. ¹²Мисарахь кIа ду аьлла шена хезча, Якъуба цига шен кIентий бахийтира. Уьш цига дуьхьара боьлхуш бара. ¹³Уьш шолгIа баьккича, Юсупа ша вовзийтира вежаршна. ПирIунна а хира Юсупан гергарчу нахах лаьцна. ¹⁴Цул тIаьхьа Юсупа шен дега Якъубе а, гергарчу нахе а дIакхайкхира. Цуьнан гергарчех берриг а кхузткъе пхийтта вара. ¹⁵Якъуб Мисаре веара. Иза а, вайн дай а цигахь кхелхира. ¹⁶Церан декъий Шехеме схьа а деана, ИбраhИма, дато ахча а делла, Хьамуран кIенташкара эцначу Шехемехь йолчу къубба чу дехкира.

¹⁷Дала ИбраhИмна делла дош кхочушхуьлу хан тIекхочуш яра, Мисарахь долу вайн халкъ дикка алсамделира. ¹⁸Цул тIаьхьа Мисарахь кхин паччахь дIахIоьттира. Цунна Юсупахь лаьцна хIумма а ца хаьара. ¹⁹Иза вайн халкъ Iехош вара. Вайн дайн халкъана ницкъ бора, вайн бераш дIатуьйсуйтура, уьш дийна ца дисийтархьама. ²⁰Цу хенахь дуьнен чу Муса велира. Иза Далла хазахеташ вара. Хьалхарчу кхаа баттахь Муса шен ден хIусамехь кхобуш вара. ²¹Юха иза дIатесна витича, пирIунан йоIа, дIа а ваьхьна, шен кIант волуш санна кхийира иза. ²²Мусана Мисарахь долу дерриг а Илманаш Iамийра. Иза дашна а, гIуллакхна а доьналла долуш вара.

²³Шен шовзткъа шо кхаьчча, вежарий болу исраилхой болчу ваха дагадеара цунна. ²⁴Цигахь волуш цунна гира мисархочо цьхана исраилхочуна ницкъ беш. Мусас, исраилхочуьнгахьа гIо а даьккхина, мисархо вийра. ²⁵Цунна моьттурса вежарий кхетар бу, Дала шаьш паргIатдаха ша

^{7:7}Арадаккхар 3:12. ^{7:8}Доладалар 17:10-14; Доладалар 21:2-4; Доладалар 25:26; Доладалар 29:31-35:18. ^{7:9}Доладалар 37:11; Доладалар 37:28; Доладалар 39:2, 21.

^{7:10}Доладалар 41:39-41. ^{7:11}Доладалар 42:1, 2. ^{7:13}Доладалар 45:1; Доладалар 45:16.

^{7:14}Доладалар 45:9, 10, 17, 18; Доладалар 46:27 (Грекийн). ^{7:15}Доладалар 46:1-7; Доладалар 49:33. ^{7:16}Доладалар 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Якъуба 24:32. ^{7:17}, ¹⁸Арадаккхар 1:7, 8. ^{7:19}Арадаккхар 1:10, 11; Арадаккхар 1:22. ^{7:20}Арадаккхар 2:2.

^{7:21}Арадаккхар 2:3-10. ^{7:23-29}Арадаккхар 2:11-15.

хьажийна хиларх. Амма уьш ца кхийтира. ²⁶ШолгIачу дийнахь Мусана гира вовшахлеташ волу ши исраилхо. Царна юкьахь бартбан гIоьртира иза: „Шу вежарий ма ду! ХIунда лета шу вовшах?“ ²⁷Амма ницкъ беш волчо элира: „Тхуна тIехь хьаькам а, кхелахо а хьан хIоттийна хьо? ²⁸Я айхьа селхана мисархо ма верра, со а вен-м ца гIерта хьо?“ ²⁹И дешнаш хезча, Муса, ведда, Мадани цIе йолчу махка дIавахара. Цигахь, тIевеана стаг а хилла, ваха охьахира иза. Ши кIант а вира цунна цигахь.

³⁰Шовзткъа шо даьлча, Синай цIе йолчу лома уллохь яьссачу арахь Муса волчу йогучу куллан цIергахь малик деара. ³¹Муса чIогIа цецваьллера и сурт гина. Дика хьажархьама иза уллохьа тIевахча, цунна Везачу Элан аз хезира: ³²„Со – хьан дайн Дела ву, ИбраhИман а, Исхьакхан а, Якъубан а Дела ву“. Муса кхеравелла вегош вара, бIаьрганегIар хьалаайа а ца ваьхьаш. ³³Везачу Эло элира цуьнга: „Мачаш дIаяха хьайн когара, хьо лаьтта меттиг еза меттиг ю. ³⁴Суна Сайн халкъана Мисарахь ницкъ беш а гина, цуьнан узарш а хезна. Со уьш паргIатбаха воеьссина. ХIинца дIагIо, Аса Мисар-махка вохуьйту хьо“.

³⁵Иза исраилхоша тIе ца эцна волу Муса вара. Цара цуьнга аьллера: „Хьо хьан хIоттийна тхуна тIехь хьаькам а, кхелахо а?“ Дала Ша вохуьйтуш вара иза хIинца хьаькам а, адам паргIатадоккхург а вина. Коканийн куллахь хиллачу маликехула динера Дала и гIуллакх. ³⁶Оцу Мусас арадаьккхира шен халкъ Мисарера. Цо дукха тамашийна билгалонаш а, инзаре хIуманаш а гайтира Мисарахь а, Цечу хIорда йистехь а, кхин шовзткъа шарахь яьссачу арахь а. ³⁷И вара изза Муса, исраилхошка баьхна волу: „Дала шуна со санна волу Пайхамар воуьйтур ву шун халкъана юкьара“. ³⁸Иза вара яьссачу арахь гулделлачу халкъе Синай – лам тIехь малико шега дийцинарг дIааьларг. Мусас схьайицира деза дешнаш вайга схьадалархьама.

³⁹Амма вайн дай, цуьнга ла а ца доьгIна, иза дIа а тесна, шайн дегнашкахь Мисаре юхабирзира. ⁴⁰Цара элира АхIароне: „Вай дIадуьгу долу деланаш бе тхуна. Тхо Мисарера арадаьхначу Мусах хIун хилла ца хаьа тхуна“. ⁴¹Цара эсанан суьртехь цIу* а вина, цунна сагIа а доккхуш, шайн куьйгашца динчу цу гIуллакхна деза де хIоттийра. ⁴²И баьхана долуш Дела дIавирзира царна тIера, уьш стигаларчу седарчашна Ибадат^а дан а битина. Пайхамарийн жайни тIехь яздина ма ду:

* ^{7:41}Цу – тIулгах, дечгах я кхечу хIуманаш йина, наха Дела ву бохуш, корта бетта сурт.

^{7:29}Арадаккхар 18:3, 4. ^{7:30-34}Арадаккхар 3:1-10. ^{7:35}Арадаккхар 2:14. ^{7:36}Арадаккхар 7:3; Арадаккхар 14:21; Лелар 14:33. ^{7:37}Карлабаьккхинарг 18:15, 18.

^{7:38}Арадаккхар 19:1-20:17; Карлабаьккхинарг 5:1-33. ^{7:40}Арадаккхар 32:1.

^{7:41}Арадаккхар 32:2-6. ^{7:42}, ⁴³Iамос 5:25-27 (Грекийн).

„Исраилан халкъ!

Шовзткъа шарахь яьссачу арахь цГий а Йенош, ягош, бежанийн саГла Суна даьккхира ахь?

- 43 ХІан-хІа, ахь Мулка-цІунна⁴ лерина четар а, хьайн делан РамхІаран седа а, айхьа Гибадат динчу цІуйн⁴ суьрташ а лелийра. Цундела Аса хьо Бавелал дехьа эккхор ду“.

44 Вайн дайн яьссачу арахь Тобшаллин Четар дара. Иза Дала Мусага де ма-аллара, Мусана гиначу кепехь дина дара. 45 Вайн дайша ЮшаІна тІаьхьаИттина, тІом а беш, шашь схьабьккхинчу махка деара и четар. Ткъа Дала цигахь хьалха Гийна халкъаш дІалаькхира. Дауд паччахь хІотгалц цу махкахь дара и четар. 46 Дела реза вара Даудана, цундела Дауд Деле бакьо йобхуш вара Якъубан тІаьхьенна Далла лерина гІишло ян. 47 Амма Далла лерина цІа Сулим-паччахьо дира. 48 Делахь а, Веза Воккханиг адамаша динчу цІа чохь Іаш вац. Пайхамаро цунах лаьцна аьлла:

- 49 „Стигал Сан паччахьаллин меттиг ю, ткъа латта Сан когийн кІело ю. ХІун цІа дийр дара аша Суна? – боху Везачу Эло. ХІун меттиг хир яра Суна садаІа?

- 50 Сан куьйго кхоьллина дац ткъа дерриг а?“

51 Дегнаш а, лергаш а хедоза аьрха нах ду шу! Гуттар а Делан Синна дувьхьал ду шу! Шайн дай ма-хиллара шу а ду. 52 Цхьа а пайхамар хиллий, шун дайша эккхийна лелийна воцуш? Делан Лаамехьверг воГур ву аьлларш бойура цара, ткъа аша хІинца, Цунна ямарта а девлла, Иза а вийна. 53 Дала шуна маликашкахула товратан хьехам баййтира, амма аша и кхочуш ца бира».

Тапа хІаллаквар

54 И дерриг а хезча, кхеташонехь берш, оьГІазбахна, Тапина цергаш хьекхо буйлабелира. 55 Тапа Делан Синах вуьзна вара. Иза стигала хьалахьажча, цунна Делан нур а, Далла аьтту агІор лаьтта Гийса а гира. 56 «Хьовсийша, – элира цо, – суна еллаелла стигал а, Далла аьтту агІор лаьтта Адамийн КІант а го», – аьлла.

57 ТІаккха вуьш, лергаш дІа а кьевлина, цІогІанашца, маьхьаршца цхьаьний тІелетира цунна. 58 Иза такхийна гІаланах ара а ваьккхина, цунна тІулгаш детта буйлабелира уьш. Тешаша шайн тІехулара бедарш Шаул цІе йолчу жимачу стеган когашка охьакхийсира. 59 Цара шена тІулгаш деттачу хенахь, Тапас доІа дира: «Гийса-Эла, дІаэцахьа сан са!» 60 Цул тІаьхьа, гора а воьжна, чІогІа элира цо: «Веза Эла, кьилахь ма ларалахь кхарна хІара гІуллакх!» Иза а аьлла, Тапа кхелхира.

^{7:44}Арадаккхар 25:9, 40. ^{7:45}Якъуба 3:14-17. ^{7:46}Дауд 7:1-16; 1 Шерашкахь 17:1-14.

^{7:47}Сулим 6:1-38; 2 Шерашкахь 3:1-17. ^{7:49}, ⁵⁰ЕшаІ-ЯхІу 66:1, 2. ^{7:51}ЕшаІ-ЯхІу 63:10.

8 ¹Шаула къобалдора Тапин вер.

Шаула Гийсан мурдаш баланехь латтор

Цу дийнахь Ярушалаймехь Гийсах тешаш болчийн тобане бала хІоттийра. ЯхІуд-махкахула а, Шамран-махкахула а дІасалаькхира массо а, цхьа векалш боцурш. 2 Тапа суьпачу наха дІавоьллира, цунах доккха белхар а хІоттош. 3 Ткъа Шаул Гийсах тешаш болу нах хІаллакбан волавелира. Цхьана цІа чуьра вукху чу а воьдуш, божарий а, зударий а дІа а лобцуш, набахти чу бухкуьйтура цо.

Пилапа Шамран-махкахь хьехам бар

4 Ткъа шайн меттера дІалаькхина болчу мурдаша Везачу Элан Дашах лаьцна хаза кхаь кхайкхобора шашь лелачохь. 5 Пилап, Шамран-махкарчу коьртачу гІала чу а воьссина, Дала леррина Къобалвинчух лаьцна кхайкхам беш вара. 6 Массара а цуьнга дика ладугІура. Цо деш долу тамашийна хІуманаш а гора царна. 7 Телхинчу дуккха а нахана чуьра жинаш маьхьарца арадуьйлура, меттахь биснарш а, заьІапнаш а толора. 8 Цу гІалахь болу нах чІогІа самукьадаьлла бара.

9 Цу гІалахь Іаш, ШамІа цІе а йолуш, бозбунчалла лелош, цхьа стаг вара. Цо лелочух Шамран-махкахь болу нах цецбуьйлура. Иза ша сийлахь-воккха ву бохуш вара. 10 Леррина цуьнга хьобжуш болчу хьалдолчу а, кьечу а наха олура: «И стаг шех „Сийлахь ницкъ“ олучу Делан ницкъах лаьтгаш ву». 11 Халкъо къаьсттина тидам тІебахийтира цунна, хІунда аьлча цо дуккха а йолчу хенахь цецбохура уьш шен бозбунчаллашца. 12 Амма Делан олаллех а, Гийса Дала къобалвина хиларх а хаза кхаь кхайкхочу Пилапа шашь тешийча, оцу гІалара божарша а, зударша а шашь хих чекхбохуьйтура. 13 ШамІас, теша а тешна, ша а хих чекхваккхийтира. Массанхьахула а Пилапана тІаьхьа а хІоьттина лелара иза, цо лелочу инзаречу хІуманех а, тамашийна гІуллакхех а цецвуьйлуш.

14 Ярушалаймехь болчу векалша, Шамран-махкарчу наха Делан дош тІеэцна аьлла шайна хезча, цига Кипий, Яхьъяй вахийтира. 15 Цу шиммо, схьа а веана, доІа дира, и дош тІеэцначарна Делан Са тІелацар доьхуш. 16 ХІунда аьлча царна тІе цхьанна а Делан Са доьссина дацара. Уьш Гийса-Элан дувьхьа хих чекхбахна бен бацара. 17 Кипас а, Яхьяс а царна тІехула куьйгаш лецира, тІаккха Гийсах тешначарна Делан Са тІейцира.

18 Делан Са, векалша куьйгаш лаьцча, дуссуш хилар шена гича, ШамІас цаьрга ахча кховдийра: 19 «Суна а лойша и бакьо, – бохура цо, – Ас куьйгаш тІехула лаьцначунна Делан Са лур долуш».

^{8:3}Векалийн 22:4, 5; 26:9-11.

²⁰ Кипас элира: «Хьобца цхьаьна хIаллакхуьлийла хьан ахча, хIунда аьлча хьуна моьтту, Дала делла хьуьнар ахчанах эцалур ду. ²¹ Оха дечу кху гIуллакхехь ахьа дакъалаца йиш яц, хIунда аьлча хьан дог Далла хьалха цIена дац. ²² Хьайн кьинна дохко а валий, Деле деха, Цо хьан дагахь хил-лачунна гечдан а мега хьуна. ²³ ХIунда аьлча суна го, хьо дераллех вуьзна а, кьинойн йийсарехь а хилар».

²⁴ ШамIас дийхира тIаккха: «Везачу Эле сох доIа дейша, аша аьлларг цхьа а суна ца хилийтархьама».

²⁵ Векалша, тоьшалла а деш, Везачу Элан дош кхайкхадора цигахь. Цул тIаьхьа уьш Ярушалайме юхабаькхира, новкъахь Шамран-махкарчу дук-кха а ярташкахь хаза кхаь а кхайкхош.

Пилап а, эфиопхо а

²⁶ Везачу Элан малико элира Пилапе: «Хьала а гIаттий, кьилбехь болчу, Ярушалаймера яьссачу арахула Iази-гIала бьодучу новкъа вала», – аьлла. ²⁷ ТIаккха Пилап дIавахара. Цунна дуйхьалкхийтира ваьIна волу эфиопхо. Эфиопин-пачхьалкхан Кхандакх цIе йолчу зуда-паччахьан цIий-нехь лаккхарчу даржехь а волуш, цу паччахьан дерриг а жовхIарех жоп а луш, уьш лардеш вара иза. Ярушалайме Далла Iибадат дан а веана, ²⁸ хIинца цIа воьдуш вара и эфиопхо. Шен гIудалкха а хьйна, ЕшаI-ЯхIу-пайхамаран жайна а доьшуш, вогIура иза. ²⁹ Делан Сино элира Пилапе: «Цу гIудалкха тIе а гIой, улло а хIоттий, дIагIо», – аьлла. ³⁰ ГIудалкхана тIеваханчу Пилапна хезира цхьаммо ЕшаI-ЯхIу-пайхамарехула Делера болу хаам бьоьшуш.

«Айхьа доьшучух кхетий хьо?» – хаьттира Пилапа.

³¹ «Цхьаммо кхетош ца хилча, со муха кхетар ву?» – элира эфиопхочо. ТIаккха Пилапе, хьала а валий, шена юххе охьахаа аьлла, дийхира цо.

³² Жайни тIехь цо доьшу дешнаш хIорш дара:

«Урс хьакха буьгу уьстагI санна,

дIавуьгуш вара Иза,

ша лоргучунна хьалха, Iахар санна, шена чуьра Iаь ца йолуьйтуш,
тийна Iара Иза.

³³ Сийсазваьккхина вара Иза,

ткъа нийса кхел Шена яйта Цуьнан бакьо яцара.

Хьан дуйьцур дара Цуьнан тIаьхьенах лаьцна,

хIинца Цуьнан дахар лаьттара дIахьош хилча?»

³⁴ ВаьIначо хаьттира Пилапе: «Алахьа соьга, хьанах лаьцна дуйьцу пай-хамаро кхузахь, шех я кхечух?» ³⁵ ТIаккха Пилапа Делан Йозанан оьцу декъа тIера вола а велла, ваьIначунна Иийсах лаьцна хаза кхаь бовзийти-ра. ³⁶ Уьш схьабогIуш хи тIе кхечира.

8:32, 33 ЕшаI-ЯхIу 53:7, 8 (Грекийн).

«Хьажахьа, хIара хи ду, – элира ваьIначо, – стен новкъарло йо суна хих со чекхвакхийта?»*

³⁸ ВаьIначо омра дира, гIудалкх сацае аьлла. И ший а хи чу велира. Пилапа хих чекхваккхира иза. ³⁹ Уьш хи чуьра хьалабевлча, Везачу Элан Сино Пилап цигара цIеххьана дIаийцира, ваьIначунна иза кхин ца гира. Самукъа а долуш, шен некъ кхин дIа а бира эфиопхочо. ⁴⁰ Пилап цул тIаьхьа Ашдод-гIала нисвелира. Массо а гIаланашкахь хаза кхаь кхайкхабора цо, ша Кхесрине дIакхачалц.

Шаулан Иийсах тешар

(Векалийн 22:6-16; 26:12-18)

¹ Хьалха санна обгIазаллех кхехкаш вара Шаул, Иийсан мурдаш хIаллакхиларе сатуьйсун. Иза динан коьрта да волчу веара. ² Цо цуьнга-ра Дамасакх-гIаларчу жуьгтийн гуламан цIеношка дахьа лерина кехаташ дехира. Цу кехаташа Шаулна бакьо лора Иийсан некъан мурдаш, божа-рий а, зударий а, бехка а бихкина, Ярушалайме схьабало, нагахь уьш цунна карабахь.

³ Иза Дамасакхе схьакхочучу хенахь, цIеххьана стигаларчу серлоно къагийра иза. ⁴ Шаул лаьтта охьавоьжча, цунна аз хезира. Цо кхуьнга бо-хура: «Маржа Шаул я! Соьга бала хIунда хьобгуйту ахь?»

⁵ «Хьо мила ву, Веза Эла?» – хаьттира Шаула.

«Со Иийса ву, ахьа эькхийна лелош волу, – элира Цо. ⁶ ХIинца, хьала а гIаттий, гIала гIо, цигахь эр ду хьобга ахь хIинца дан дезарг».

⁷ Шаулна тIаьхьа богIу нах Iадийна лаьттара, аз а хезаш, амма цхьа а ган а ца гуш. ⁸ Шаул лаьттара хьалагIаьттира, амма цо бIаьргаш схьабиллича, цунна хIумма а ца гора. Наха, куьг а лаьцна, валийра иза Дамасакхе. ⁹ Кхаа дийнахь а, буса а бIаьрса дайна Иийра иза. Цо яа а ца йоура, мала а ца молура.

¹⁰ Дамасакхехь Iаш Иийсан мурд вара, Хьанас цIе а йолуш. Цунна сурт хIоьттинчу хенахь, Везачу Эло цуьнга элира: «Ва Хьанас!»

ТIаккха хIокхо жоп делира: «Эла, со кхузахь ву!» – аьлла.

¹¹ Эло цуьнга элира: «„Нийсаниг“ олучу урамехь долчу ЯхIудан цIа чу а гIой, Тарс-гIалара Шаул цIе йолу стаг хатта. Хьажалахь, иза хIинца доIа-наш деш ву. ¹² Цунна сурт хIоьттина, Хьанас цIе йолчу стага, ван а веана, шен бIаьргаш тIе куьйгаш дохкуш, шен бIаьрса схьадаийта».

¹³ Хьанаса элира: «Веза Эла, суна дукха нахера хезна оцу стагах а, цо Хьан везачу нахана Ярушалаймехь динчу волах а лаьцна. ¹⁴ Иза динан коьртачу дегара кехат а дахьаш веана, Хьобга мел кхойкхург чуволла ба-кьо луш долу».

* 8:36 *Цхьадолу тIаьхьарчу тешарш тIехь 37-гIа аят тIетовхна ду:* Пилапа элира цуьнга: «Даггара хьо тешахь, мегар ду хьуна». ВаьIначо элира: «Со теша, Иийса, Дала леррина Кьобалвинарг – Делан КIант хилар».

¹⁵ Везачу Эло элира Хьанасе: «Давало! И стаг Ас хаьржина Гирс бу. Цо кхайкхор ю Сан цѐ кхечу къаьмнех болчу нахана а, церан паччахьашна а, Израилан халкъана а. ¹⁶ Ас гойтур ду цунна, Сан цѐ бахъана долуш шен мел баланаш лан деза».

¹⁷ Хьанас, дѐа а вахана, шега аьлла цѐа схьа а карийна, цу чу вахара. Цо, Шаулан бѐаьргаш тѐе кубьгаш а дехкина, элира: «Ваша Шаул, хьо кхуза воглуш, хьуна новкъахь гучуваьллачу Везачу Эло Иийсас ваийтина со, хьуна юха а са гайтархьама а, хьо Делан Синах вуьзна хилийтархьама а».

¹⁸ Цу сохьта, пардо дѐадаьлча санна, бѐаьрса серладаьлла, са гира Шаулна. Хьалагѐаьттинчул тѐаьхьа цхьаммо хих чеххваьккхира иза. ¹⁹ Хѐума йиинчул тѐаьхьа гѐора деара цуьнга.

Шаула Дамасакхехь хьехам бар

Мурдашца масех де даьккхира Дамасакхехь Шаула. ²⁰ Шаул жуьгтийн гуламан цѐношкахь хьехам бан волавелира, Иийса Делан Кѐант ву бохуш.

²¹ Цуьнга ладоьгѐначара, цец а буьйлуш, хоьттура: «Иза вацара Ярушалаймехь Иийсага кхойкхуш берш хѐаллакбан гѐерташ? Кхуза а уьш, схьа а лобьуш, динан коьртачу дайшна тѐебига веана вац иза?»

²² Шаул нахана хьехам барехь тѐаьхь-тѐаьхьа чѐагѐлуш вара. Дамасакхехь болчу жуьгташка цунна дуьхьало ца ялора, цо Иийса Дала леррина Кѐобалвинарг ву аьлла тешийча.

²³ Дикка хан яьлча, жуьгташа барт бира Шаул вен. ²⁴ Шаулна хиира цара дагалаьцнарг. Жуьгташа дийнахь а, буса а гѐалин кевнаш лардора иза верхьама. ²⁵ Амма цуьнан мурдаша буьйсанна гѐалин гонахарчу пена тѐехула тускар чохь чувоссийра иза.

Шаул Ярушалаймехь

²⁶ Ярушалайме а веана, Иийсан мурдех дѐакхета хьаьжира Шаул, амма уьш, кхоьруш, ца тешара хѐара а Цуьнан мурд хиларх. ²⁷ Тѐаккха Барнааба векалшна тѐевалийра иза. Цо дийцира царна, Шаулна новкъахь Веза Эла гар а, Везачу Эло кхуьнца къамел дар а, Шаула Иийсан олаллин цѐарах майрра Дамасакхехь хьехам бар а. ²⁸ Цаьрца мелла а хан яьккхира Шаула. Иза паргѐат лелара Ярушалаймехь, Иийсан цѐарах майрра хьехам а беш. ²⁹ Цо кест-кеста къуьйсуре грекийн мотт буьйпучу жуьгташца. Эхар а хѐара вен барт хилира церан. ³⁰ Иза хиьча, динан вежарша Шаул Кхесрин-гѐала дѐавигира, ткъа цигара Тарс-гѐала дѐакхетийра.

³¹ Яхѐуд-махкахь а, Галилайхь а, Шамран-махкахь а Иийсах тешачийн тобанашна маьрша хан еара. Везачу Элан сийлалех а кхоьруш, Делан Синан гѐоьнца чѐагѐ а луш, алсамбовлуш бара Иийсах тешаш берш.

9:23-25 2 Коринтхошка 11:32, 32.

Енай туовар

³² Кипа махкахула ваьлла лелаш вара. Ша вобдучу новкъахь Лодди-юьртара беза нах болчу вахар сацийра цо. ³³ Бархѐ шарахь меттахь Ииллина волу Енай цѐе йолуш цхьа стаг карийра цунна цигахь. ³⁴ Кипас элира цуьнга: «Енай! Дала леррина кѐобалвинчу Иийсас тово хьо. Хьала а гѐаттий, хьайн мотт дѐабаккха». Енай цу сохьта хьалагѐаьттира. ³⁵ Лодди-юьртара а, Шарон-арара а нахана иза туовелла гича, уьш Везачу Элана тѐебирзира.

Тавита денъялар

³⁶ Иийсах тешаш а йолуш, Яппи-гѐалахь Іаш Тавита цѐе йолуш цхьа зуда яра. (Грекийн маттахь цуьнан цѐе Дорка яра, иза «лу» бохург ду.) Тавита гуттар а диканиг деш а, мискачарна сагѐа луш а стаг яра. ³⁷ Цу хенахь, цомгуш а хилла, елира иза. Цуьнан дакъа, лийча а дина, лакхарчу цѐа чохь охьадиллира. ³⁸ Лодди-юрт Яппи-гѐалина уллохь хиларна, Кипа Лодди-юртахь ву аьлла шайна хезча, и волчу ши стаг вахийтира мурдаша, цуьнга сихонца схьавола аьлла. ³⁹ Кипа цу нахаца схьавеара. Уьш схьакхаьчча, иза лакхарчу цѐа чу вигира. Кипина гонах бисина Іаш болу зударий гулбелира. Белха а боьлхуш, Доркас шайца йолчу хенахь цо тегна йолу кучамаш а, кхин йолу хѐуманаш а гойтура цара. ⁴⁰ Массо а чуьра ара а ваьккхина, гора а хѐобттина, доѐа дира Кипас. Юха, еллачуьнгахь дѐа а вирзина, элира цо: «Тавита, хьалагѐатта!» Зуда, бѐаьргаш схьабиллича, Кипа а гина, кѐегархийра. ⁴¹ Кипас, куьг а лаьцна, гѐо дира цунна когаш тѐе ирахѐотта. Юха Иийсах тешарш а, бисина Іаш болу зударий а схьа а кхайкхина, царна денъелла Тавита дѐагайтира цо. ⁴² Цу хѐуманаш лаьцна ерриг а Яппи-гѐалахь хиира, тѐаккха дуккха а адамаш Везачу Элах тийшира. ⁴³ Кипас кхин а гѐехьа хан яьккхира Яппи-гѐалахь. Иза цѐокаршна дабагѐа дечу Шамѐин цѐа чохь Іаш вара.

Кипа Корнил волчу вахар

10 ¹ Кхесрин-гѐалахь Іаш вара Корнил цѐе йолу цхьа стаг. Иза Италера полкан эпсар вара. ² Иза ша а, цуьнан доьзал а суьпа а, Делах кхоьруш а нах бара. Цо мискачу нахана сагѐа а лора, гуттар а Деле доѐанаш а дора. ³ Цкъа цхьана дийнахь делкъал тѐаьхьа кхо сахьт долуш Корнилна сурт хѐобттира. Цунна дика къаьсташ Делан малик гира. Хѐара волчу а деана, малико элира: «Корнил!»

⁴ Кхеравелла, цуьнга дѐахьаьжира Корнил. «Хѐун боху ахьа, Эла?» — хаьттира цо.

Малико жоп делира: «Хьан доѐанашна а, сагѐанашна а Дала жоп делла. ⁵ Яппи-гѐала нах а бахийтий, шех Кипа олучу Шамѐе схьакхайкха. ⁶ Цѐокарчашна дабагѐа дечу Шамѐин цѐа чохь, хѐорда йистехь сецна хьуна

иза». ⁷Щеца къамел дина малик д'адахча, Корнила шина ялхочуьнга а, ша куьйгалла дечу, Делах кхоьрочу цхьана т'емалочуьнга а схьакхайкхира. ⁸Дерриге а хилларг а дийцина, уьш Яппи-г'ала бахийтира цо.

Кипина сурт х'оттар

⁹Шолг'ачу дийнахь бахийтинарш г'алин йисте кхочуш, Кипа до'а дан ц'ийнан нийсачу тхов т'е хьалавелира. ¹⁰Мац а велла, яа х'умане сатесира цо. Чохь болчара кхача кечбечу муьрехь шовкъ еара цунна. ¹¹Еллаелла стигал а, еа маь'Пера д'алаьцна, лаьтта охьайоуьйтуш йоккхачу шаршух тера йолу цхьа х'ума а гира цунна. ¹²Цу шаршу юкхьахь бий ког болу тайп-тайпана дийнаташ а, текхаргаш а, олхазарш а дара. ¹³Юха цхьана озо элира цунга: «Кипа, хьала а г'аттий, яйа а яйий, яа уьш», — аьлла.

¹⁴Амма Кипас элира: «Ма ала иза соьга, Веза Эла! Ас цкъа а ца йиьна хьарам йолу х'ума».

¹⁵Т'аккха озо кхин цкъа а элира: «Дала магийтина х'ума хьарам ма хета». ¹⁶Иштта кхузза хилира, т'аккха цу сохьта шаршу юха а стигала хьалаяхьира.

¹⁷Кипа ойла еш лаьттара, шена х'оьттина сурт х'ун маь'Ина долуш ду те бохуш. Цу хенахь Корнила бахийтина нах, Шам'Ин ц'енош а карийна, кевнна хьалха севцира. ¹⁸Мохь а тоьхна, хаьттира цара: «Шех Кипа олу хьаша Шам'Иа вуй кхуззахь?» — аьлла.

¹⁹Кипа, д'а а х'оьттина, шена гиначу суьртах ойла еш вара. Т'аккха Делан Сино элира цунга: «Шам'Иа, хьо лобхуш кхо стаг ву. ²⁰Хьала а г'аттий, лаха чувосса. Шек а ца волуш, цаьрца д'аг'ю, х'унда аьлча уьш Ас бахийтина бу».

²¹Кипас, чу а вобссина, элира цу нахе: «Аша лобхург со ву. Х'унда даькхина шу?» — аьлла.

²²Цара жоп делира: «Т'хо дахкийтинарг эпсар Корнил ву. Иза ц'ена а, Делах кхоьруш а стаг ву, массо а жуьгташа лара а лоруш. Делан малико аьлла цуьнга, хьо шен ц'а чу кхайкха аьлла, ахьа дуьйцучуьнга ладог'архьама». ²³Т'аккха Кипас, уьш чу а кхайкхина, хьошалла дира царна.

Кипа Корнилан х'усаме вог'у

Шолг'ачу дийнахь Кипа а, Яппи-г'алара кхин масех динан ваша а чу нахаца д'авахара. ²⁴Кхин цхьа де даьлча, уьш Кхесрин-г'ала кхечира. Корнил цаьрга хьобжуш лаш вара, шен гергарчу нахе а, уллорачу дотта-г'ашка а кхайкхина. ²⁵Кипа чохьха ваьлча, Корнил, цунна дуьхьал а веана, цуьнан когашка гора вуьйжира. ²⁶«Хьалаг'атта, — элира цуьнга Кипас, — со хьо санна адам ма ду». ²⁷Корнилаца къамел а деш, Кипа ц'а чу вахара. Чохь гулделла дуккха а адам дара. ²⁸Кипас элира цаьрга: «Шуна дика хаьа, жуьгтичунна кхечу кьомах болчу нахаца къамел дан а, церан чу ваха а дихкина дуйла. Амма Дала элира соьга, ас цхьа а хьарам лара

ца веза аьлла. ²⁹Цундела сайна т'аьхьа нах бахкийтича, со, дуьхьало ца еш, схьавеана. Х'инца пурба лойша шайга хатта: х'унда кхайкхина аша соьга?»

³⁰Корнила жоп делира: «Кхо де хьалха х'окху хенахь сайн чохь ламаз деш вара со, делкьал т'аьхьа кхо сахьт даьллера. Ц'еххьана суна хьалха кьегаш духар а дуьйхина стаг х'оьттира. ³¹„Корнил, — элира цо, — Дала хьан до'анашна а, мискачарна деллачу саг'анашна а жоп делла. ³²Кипа олучу Шам'Е кхайкха нах бахийта. Иза х'орда йистехь лаш волчу ц'юканашна дабаг'а дечу Шам'Ин ц'а чохь ву хьуна“. ³³Ас цу сохьта хьуна т'аьхьа нах бахийтира. Дика ду хьо веана. Х'инца вай массо а Далла уллохь ду, хьобга дерриге а Цо т'хобга схьаала т'едиллинчуьнга ладог'архьама».

³⁴Кипа дийца волавелира: «Х'инца хаьа суна Дела билггала озабезам ца беш вуйла. ³⁵Цо массо а кьомах болу нах т'еоьцу, нагахь уьш Иза лара а лоруш, нийсо лелохь белахь! ³⁶Шуна хаьа хир ду Дала Израилан халкьана бахьийтинчу кхоах лаьцна. Массеран а Веза Эла волчу, Дала леррина кьобалвинчу Ийсагахула Делаца бинчу бартах лаьцна бу и хаза кхьа. ³⁷⁻³⁸Яхььяс нах хих чекхбаха кхайкхинчул т'аьхьа Назартара Ийса Дала кьобалвира, Шен Са а, ницкъ а луш. И шуна хаьа. Т'аккха Ийса Галилайра д'аволавелла, берриге а Ях'уд-махкахь массанхьахула лелара, диканиг деш а, иблисан олаьлла шайна т'ехь долу нах тобеш а, х'унда аьлча Цуьнца Дела вара. ³⁹Ийсас жуьгтийн махкахь а, Ярушалаймехь а динарг ган а гина, цуьнан тешаш ду т'хо. Иза вийра, дечигах хьала а оьлиина, ⁴⁰амма Дала веллачуьра кхозлаг'ичу дийнахь денвира. Ийса Делан лаамца нахана гучувелира. ⁴¹Иза х'оранна а гуш вацара, амма Дала къастийначу тхуна, тешашна, гира Иза. Оха Цуьнца даа а дира, мала а мелира Иза веллачуьра денвеллачул т'аьхьа. ⁴²Цо тхуна т'едиллира нахе кхайкхам бар а, тоьшалла дар а, Ша Дала дийначарна а, беллачарна а т'ехь кхел ян х'оттийна ву аьлла. ⁴³Цунах лаьцна массо а пайхамарша тоьшалла до Цунах тешачунна Цуьнан ц'арах кьиношна гечдийриг хилар».

⁴⁴Кипас къамел дечу хенахь цо дуьйцучуьнга ладог'уларна массарна а т'е Делан Са добссина. ⁴⁵Кипица баькхина сунтбина болу Дела тешаш берш инзарабевлла бара Делан Са кхечу къаьмнийн нахана т'едоссарх, ⁴⁶х'унда аьлча царна хезнера цу наха тамашийна меттанаш дуьйцуш а, Дела хестош а. Т'аккха Кипас элира: ⁴⁷«Муха мегар ду царна хих чекхбахар дехка? Делан Са, вайна санна, царна т'е а ма добссина!» ⁴⁸Цо Дала леррина кьобалвинчу Ийсан дуьхьа хих чекхдахийта аьлла, т'едожийра царна. Цул т'аьхьа х'усамдайша дийхира Кипига, шайца кхин а масех де даккха аьлла.

Кипас Ярушалаймерчу кхеташонехь дина къамел

11 ¹Берриг а ЯхИуд-махкахь болчу векалшна а, динан вежаршна а хез-нера, кхечу къаьмнех болчара Делан дош тГеецна бохуш. ²Цундела Кипа Ярушалайме веача, Иийсах тешаш болу сунтбинарш хЮкхуьнга бехкаш даха хИттира. ³«Сунтбаза болчеран чу а воьдуш, цаьрца хИума йиьгна ахь», – бохура цара. ⁴Тпаккха дерриге а муха хилла, царна ма-дарра дийца волавелира Кипа.

⁵«Со Яппи-гГалахь доЛанаш деш вара, – дуьйцура цо, – шовкь еанчу суна сурт хЮьттира. Еа маьПера схьа а лаьцна, стигалара со волчу охьайоуьйтуш йолу цхьа йоккхачу шаршух тера хИума гира суна. ⁶Цу чу хьаьжча, суна гира биь ког болу дийнагаш а, акхарой а, кхин а текхаргаш а, олхазарш а. ⁷Юха суна аз хезира: „Кипа, хьала а гГатгий, яйа а яйий, яа уьш“, – аьлла. ⁸Ас жоп делира: „Ма ала иза соьга, Веза Эла! Цкъа а хьарам йолу хИума йиьгна яц аса“, – аьлла. ⁹Стигаларчу озо юха а элира: „Дала магийтинарг хьарам ю ма хета“. ¹⁰Иштта кхузза хилира, юха шаршу стигала хьалаяьхьира.

¹¹Оццу хенахь со волчу цЕнна уллохь кхо стаг сецира. Уьш со волчу Кхесрин-гГалара бахкийтина бара. ¹²Делан Сино, шек а ца волуш, цаьрца дГарЮ элира соьга. ХIара ялх динан ваша а веара соьца. Тхо соьга кхайкхинчу стеган цIа чу дахара. ¹³Цу стага дийцира, цIа чохь шена малик гина бохуш. Малико аьлла цуьнга: „Яппи-гГала ШамIе схьакхайкха бахийта. Цунах кхин Кипа а олу. ¹⁴Цо цхьа хаза кхьаь бахьар бу шуна. И кхьаь бахьанехь хьо а, хьан цЕранаш а кIелхьарбевр бу“.

¹⁵Со дийца волавелча, хьалха тхуна тIе санна, царна тIе а Делан Са доьссира. ¹⁶Тпаккха суна Везачу Элан дешнаш дагадеара: „Яхьяс адамаш хих чекхдохура, ткьа шу Делан Синах дузур ду“. ¹⁷Цундела Дала леррина къобалвинчу Иийса-Элах тешачу вайна Дала делларг царна а делла хилча, со мила ву Далла дуьхьал вала?»

¹⁸Оцу дерригене а ладоьгIча, церан дуьхьал ала хИумма а дацара. Цара Далла хастам бора: «Дала кхечу къаьмнех болчарна а некь белла Шена тIеберза, Шеца дахар хилийта».

Антиохера Иийсах тешачийн тоба

¹⁹Тапа вийначул тIаьхьа шайна беш хиллачу ницкъах бевдда кIелхьарбевлла Иийсах тешнарш Пиники-гГала а, Кипре а, Антиохе а кхечира. Иийсах болу хаза кхьаь жуьгташна бен ца бовзуйтура. ²⁰Амма цхьацца болу кипрхой а, кьуринхой а Антиохе а баьккина, Иийса-Элах лаьцна хаза кхьаь грекашна а бийца буйлабелира. ²¹Цаьрца Везачу Элан лаам бара, цундела дукххберш церан дешнех а тешна, Везачу Элана тIебирзира.

²²Цунах лаьцна хаам Ярушалаймехь болчу Иийсах тешачу нахе кхечи-ра. Цигара Антиохе Бар-Нааб вахийтира. ²³ДIа а кхьачна, билггала хилла болу Делан кьинхетам шена гича, хазахетгачу Бар-Нааба, Иийсах тешна нах иркарахИттош, къамел дира, Везачу Элах тешар шайн дегнашкхьаь латтаде бохуш. ²⁴Делах тешарх а, Делан Синах а вуьзна волу Бар-Нааб дика стаг вара. Иза бахьана долуш дукха адам Везачу Элана тIедирзира.

²⁵Цул тIаьхьа Бар-Нааб Тарсе вахара, цигахь Шаул лахархьама. ²⁶Схьа а лехна, иза Антиохе схьавалийра цо. Дийнна шарахь Иийра Бар-Нааб а, Шаул а Антиохехь Иийсах тешачийн тоба йолчохь. Цара дуккха а нахана хьийхира. Антиохехь дуьххьара элира мурдех «Дала леррина Къобалвинчун берш».

²⁷Цу хенахь Ярушалаймера Антиохе масех пайхамар веара. ²⁸Агав цIе йолчу царах цхьаммо, дIа а хЮьттина, Делан Синан цIарах хаам бира, римхойн пачхьалкхехь мацалла хIуттур ю аьлла. (Калабди Рим-мехкан паччахь волчу хенахь хилира иза.) ²⁹Цундела мурдаша сацам бира, шайн тароне хьаьжжина, ЯхИуд-махкахь болчу динан вежаршна гIо дан. ³⁰Иштта дан а дира цара. Ярушалаймехь болчу Иийсах тешачийн тобанан тхьамданашка шаьш гулдинарг Бар-Наабе а, Шауле а дIадахьийтира цара.

Кипа лацар а, кIелхьарваккхар а

12 ¹Оццу хенахь ХIарод-паччахь Иийсах тешачийн тобанна таIзар дан волавелира, царах цхьаберш дIа а лецийтира цо. ²Омра а дина, Яхьян ваша Якъуб тур тоьхна вейтира цо. ³Жуьгташна и гIуллакх хазахетийла хиьча, Кипа а дIалацийтира цо. (Иза хилира совсазчу баьпкан дезачу дийнахь.) ⁴Кипа, схьа а лаьцна, набахти чу воьлира. Иза ларван тIемалойн йиь тоба хIоттийра, хIора тобанехь виь стаг а волуш. Паса-хьан^д деза де чекхдаьлча Кипа халкъан кхелана хьалха хIотто дагахь вара ХIарод. ⁵Кипа набахтехь велахь а, Иийсах тешачийн тоба даггара цунах лаьцна Деле доЛанаш деш яра.

⁶Кхана кхеле воккху аьллачу буса, шина а агIор зIенаш а тоьхна, шина тIемалочунна юккъехь вижина Iуьллур Кипа. НеIарехь лаьтташ гIарол а дара. ⁷ЦЕхьхана Везачу Элан малик а деана, набахтин чохь серлаьккхира. Муьшка йина, Кипа сама а ваьккхина, малико элира: «ХьалагIатта сиха!» Цу сохьта Кипин куьйгаш тIера зIенаш охьайигира. ⁸Юха малико элира: «ТIе хIума а юха, кога мачаш а юха», – аьлла. Кипас цо ма-аллара дира. «Хьайна тIе бедар а хьарчай, суна тIаьхьахIотта», – элира малико. ⁹Кипа маликана тIаьхьхе набахтера аравелира, дерриг а малико деш дерг самах хуьлуш дуйла а ца хууш. Цунна моьттура шена хЮьттинарг цхьа сурт ду. ¹⁰Уьш цхьана гIаролах а, шолгIачу гIаролах а тIех а бевлла, гIала доьдучу аьчка кевнна тIебаьхкира. Ков ша царна хьалха схьа а делладелла,

уьш арабевлира. Бехачу урамехула чекхделира и ший, юха малик кьайладелира.

¹¹ Кипа меттавеача, цо элира: «Хинца билггала хаьа суна, Дала, Шен малик а даийтина, ХIародан куьйгех а, жуьгташна луучу таIзарх а со кIел-хьарваьккхинийла».

¹² Дерригенах кхета а кхетта, Мареман цIа долчухьа вахара Кипа. Марк аьлла цIе йоккхучу Яхьян нана яра и Марем. Цуьнан цIа чохь дуккха а адам гулделлера доIанаш дан. ¹³ Кипас ков тоьхча, Рода цIе йолу ялхо дубьхальелира. ¹⁴ Цунна озах Кипа вевзира. Хазаетар совдаларна, ков дIаделла йиц а елла, юха чуетира иза.

«Кипа кевнехь ву!» – элира цо.

¹⁵ «Хьо лартIехь юй!» – бохура цуьнга.

Амма иза иштга ду бохура Родас.

«Иза Кипин малик ду», – аьлла, сацам бира цара.

¹⁶ Цу хенахь Кипа ков детташ вара. Эххар а ков дIадиллича, иза ган а гина, чIогIа цецбевлира уьш. ¹⁷ Куьйган эшарца уьш совца а бина, Кипас дийцира ша Дала набахтера араваккхарх лаьцна. «Кхунах лаций Якъубана а, кхечу вежаршна а дийцалаш», – аьлла, кхечу метте дIавахара иза.

¹⁸ ШолгIачу Iуьйранна тIемалой боьхна хьийзара, цхьанна а ца хаьара Кипех хилларг. ¹⁹ ХIарода омра дира, массанхьа а иза лаха аьлла, амма лехарх гIуллакх ца хилира. ТIаккха цо, тIемалощка барт а хаьттина, уьш байийтира.

ХIародан кхалхар

Цул тIаьхьа ХIарода, ЯхIуд-махкара Кхесрин-гIала а вахана, цигахь жимма хан яьккхира. ²⁰ ХIарод Цорарчу а, ЦIаданарчу а нахаца барт ий-гIина вара. И нах цуьнга шаьш тIеэцийта лууш бара. Паччахьан цIентIехь куьйгалхо волу Балсат цIе йолу цхьа стаг бертавалийра цара шайна гIоьнна. Цу наха машар бийхира, хIунда аьлча ХIародан пачхьалкхера чуда-хьаш дара царна доу хIума. ²¹ Билгалдаьккхинчу дийнахь паччахьан духар а дубьхина, паччахьан гIанта тIе а хиина, нахе вистхилира ХIарод. ²² Наха маьхьарий хьаькхира: «Иза Делан аз ду, адаман аз дац!» – аьлла. ²³ Амма ХIарода Дела ца лерира, цундела цу сохьта Делан малико, цамгар а тоьхна, вожийра иза. НIаьнаша ваарна, хIаллакххилира иза.

²⁴ Цу хенахь Делах долу Дош дIасадаьржаш дара. ²⁵ Шайна тIедиллина гIуллакх Ярушалаймехь чекх а даьккхина, вухавеара Бар-Нааб а, Шаул а. Марк аьлла кхин а цIе йоккхуш волу Яхьъя а валийра цара шайца.

Бар-Нааб а, Шаул а Дала гIуллакх дан вахийтар

13 ¹ Антиохехь йолчу Иийсах тешачийн тобанехь бара пайхамарш а, Иелам нах а: Бар-Нааб а, шех кхин а Iаьржаниг олу ШамIа а, кьури-нахо Луку а, мехкан куьйгалхочуьнца ХIародца кхиьна волу Манаан а,

Шаул а. ² Цкъа уьш Везачу Элана гIуллакх деш а, марха кхобуш а болчу хенахь Делан Сино элира: «Бар-Нааб а, Шаул а Ас цаьрга кхайкхинчу гIуллакхна схьакъаставе Суна», – аьлла.

³ Далла гIуллакх дина а, марха кхаьбна а бевлча, тIе куьйгаш а дехкина, доIа а дина, тIедиллина гIуллакх кхочушдан дIавахийтира цара и ший

Векалша Кипрехь хьехам бо

⁴ Делан Сино вахийтина и ши векал Селевке кхечира, ткъа цигара хIордан кеманца Кипре дехьавелира. ⁵ Салам-гIала схьа а баьхкина, цигахь жуьгтийн гуламан цIенощкахь Делан Дош хьобхура цара. Царна гIо деш Яхьъя а вара цаьрца.

⁶ Ерриг а гIайре тIехула чекх а бевлла, ПатIосе баьхкира уьш. Цигахь царна карийра жуьгтийн бозбунча а, харц шайх а волу Бар-ЮшаI. Цуьнан кхин а, Хьалом олий, цIе йоккхура. ⁷ Римхойн проконсул Серги ПахIал волчохь гIуллакх деш вара иза. Проконсул хьекьал долуш стаг вара, шена Делан Дош хаза лаарна цо Бар-Наабе а, Шауле а схьакхайкхийтира. ⁸ Амма Хьалом (гочийча и цIе «бозбунча» бохург ду) царна дубьхал вара. Проконсул векалша хьобхучух ца тешийта къахьобьгуш вара иза. ⁹ ТIаккха Делан Синах вуьзна волчу Шаула (цуьнан, ПахIал олий, кхин цIе а йоккхура), нийсса Хьаломе дIа а хьаьжна, элира: ¹⁰ «Иблисан кIант а, нийса долчун мостагIа а ву хьо! Аьшпех а, ямартлонах а вуьзна ву хьо. Везачу Элан нийса некъаш сетто кIордор дац те хьуна цкъа а? ¹¹ Везачу Элан ницкъ хьуна дубьхал бу, цундела бIаьрса а дайна, цхьана билгалчу ханна малхан серло ца гуш хир ву хьо».

Цу сохьта бода буьйлира Хьаломна гонах. ДIа а, схьа а тохавелира иза, куьг а лаьцна, ша дIавигийта цхьаь лобхуш. ¹² И хилларг а гина, Везачу Элах болчу хьехамах цецваьлла, Иийсах тийшира проконсул.

Писидийн Антиохехь

¹³ ПатIосера ПахIал а, цуьнан накъостий а Пампили-махкахь йолчу Перги-гIала бахара хIордахула. Уьш цигахь а битина, Ярушалайме юхавеара Яхьъя. ¹⁴ Пергера дIа уьш писидийн Антиохе бахара. Шоьтан дийнахь жуьгтийн гуламан цIийне а баьхкина, охьахевшира уьш. ¹⁵ Товрат а, пайхамарша яздинарш а дешначул тIаьхьа гуламан цIийнан хьаькамаша кхарна тIе хабар даийтира: «Вежарий, нагахь нахана пайдenna хин долу хIума ала шун делахь, ала шайна», – аьлла. ¹⁶ ПахIала, хьала а гIаьттина, куьйган эшарца нехан гIовгIанаш а совцийна, элира:

«Исраилхой а, Далла Iибадат деш болу хийрачу мехкашкара нах а, ладогIалаш соьга! ¹⁷ Исраилан халкъан Дала хьаржина вайн дай. Мисармакхакхь долуш вайн халкъ дуккха а алсамдаьккхина Цо, цу махкара уьш

^{13:17} Арадаккхар 1:7; Арадаккхар 12:51.

Шен олаллин ницкѣаца ара а баьхна. ¹⁸ Яьссачу араь шовзткѣа шараь цаьргара дуйлуш дерш собарца лайна Дала. ¹⁹ Канаганехь, ворхI халкь хIаллак а дина, церан латта Ша кѣастийначу халкѣан доладаьккхина Цо. ²⁰ И дерриг а хилла диь бIе шовзткѣе итт шеран хенан йохалла. Цул тIаьхѣа Шамѣал-пайхамар куьйгалле вIллалц Дала кхелахой белла царна. ²¹ Юха халкѣо шена паччахь вехна. Дала Бен-Яманан тIаьхѣенах волу Кѣушин кIант Шаул велла царна. Шаула шовзткѣа шараь паччахьалла дина. ²² Цул тIаьхѣа Шаул дIа а ваьккхина, Дала Дауд хIоттийна паччахь. Цунах лаьцна Дала тоьшалла дина: „Суна Юшаян кIант карийна, и стаг Сан даго тIелоцуш ву. Цо кхочушдийр ду Сан гIуллакхаш“. ²³ Ша аьлла ма-хиллара, Даудан тIаьхѣенах волу Ийса кхайкхина Дала Исраилан халкь кIелхбардаккха. ²⁴ Ийса вале Яхьѣас кхайкхам бира берриг а Исраил-махкахь нахе, Далла тIе а дерзий, шаьш хих чекхдахийта аьлла. ²⁵ Шена тIедиллина декхар кхочушдина волуш, Яхьѣас олура: „Со шуна мояттург вац, хIан-хIа, Иза сол тIаьхѣа вогIур ву, со Цуьнан мачийн бахтарш дIадаста а хѣакь вац“.

²⁶ Вежарий, ИбрахIиман бераш, шу а, Делах кхьору хийрачу мехкаш-кара дерш, и кIелхбардовларх болу кхаь вайна баийтина бара! ²⁷ Ярушалаймера бахархошна а, церан хѣакмамна а Ийса ца вевзира. Цара кхел йира Цунна. Цу кеппара, хIора шоьтан дийнахь вай доьшуш долу пайхамарийн дош кхочушхилира. ²⁸ Иза вен Цуьнгара даьлла цѣа а хIума ца карийра царна, амма Пулатера бакѣо йийхира цара Иза хIаллаквайта. ²⁹ Цунах лаьцна хир ду аьлларг дерриг а кхочушдича, Иза жIарах дIатоьхначуьра охѣа а ваьккхина, кѣубба чу виллира цара. ³⁰ Амма Дала веллачуьра денвира Иза. ³¹ Кхин а дуккха а деношкахь Цуьнца Галилайра Ярушалайме баьккинчарна гира Иза. Уьш хIинца Цуьнан тешаш бу вайн халкѣана хьалха. ³² Дала вайн дайшна дийр ду аьлла дикачух хаза кхаь кхайкхош бу оха хIинца. ³³ Ийса а ваийтина, вайна, церан берашна, Дала кхочушдина Ша аьлларг. ШолгIачу назми тIехь яздина ду:

„Хьо Сан кIант ву,
тахана Сох Хьан Да хилла!“

³⁴ Дала Иза веллачуьра денвина, Цуьнан дегIана цѣа а талхар ца гайта. Цо аьлла оцунах лаьцна ишттачу дешнашца:

„Даудана ваИда² деш аьлла долу сийлахь а, гуттар хиндолу а диканаш лур ду шуна“.

^{13:18} Лелар 14:34; Карлабаьккхинарг 1:31. ^{13:19} Карлабаьккхинарг 7:1; ЮшаI 14:1. ^{13:20} Куьйгалхой 2:16; Шамѣал 3:20. ^{13:21} Шамѣал 8:5; Шамѣал 10:21. ^{13:22} Шамѣал 13:14; Шамѣал 16:12; Забур 88:21. ^{13:24} Марк 1:4; Лака 3:3. ^{13:25} Яхьѣа 1:20; Маттай 3:11; Марк 1:7; Лака 3:16; Яхьѣа 1:27. ^{13:28} Маттай 27:22, 23; Марк 15:13, 14; Лака 23:21-23; Яхьѣа 19:15. ^{13:29} Маттай 27:57-61; Марк 15:42-47; Лака 23:50-56; Яхьѣа 19:38-42. ^{13:31} Векалийн 1:3. ^{13:33} Забур 2:7. ^{13:34} ЕшаI-ЯхIу 55:3 (Грекийн).

³⁵ Кхечу меттехь яздина ду:

„Ахѣа Хьайна тешаме Волчунна дегIан талхар гойтур дац“.

³⁶ Амма Делан лаам кхочушбеш гIуллакх дина волчу Даудан дегI кхелхинчул тIаьхѣа телхина дIаделира. Иза шен дайшна уллохь дIавоьллина вара. ³⁷ Тѣа Дала веллачуьра Денвиначунна дегIан талхар ца гайтира! ³⁸⁻³⁹ Цундела, сан вежарий, суна лаѣа шуна хуийла, тахана Цуьнан дуьхѣа шун кѣиношна гечдар ду шуна кхайкхош дерг. ХIора Ийсах тешаш верг массо а хIуманна тIехь Далла хьалха бакѣво, тѣа Муса-пайхамаран хѣехамашкахь шун Далла хьалха бакѣвила ницкѣ бацара. ⁴⁰ Хьовсалаш, шайца, пайхамарша ма-аллара, ца хилийта:

⁴¹ „Хьовсал, кхаьрдаш дерш!

Шу, цец а девлла, лийр ду.

Аса шун деношкахь шайна дийчича а,
цѣа а шу тешар доцу хIума дийр ду“».

⁴² ПахIале а, Бар-Наабе а гуламан цIийнера и шиь дIавоьдуш, дийхира, тIедогIучу шоьтан дийнахь хIинца дийцинчух лаций дийца юха а вола аьлла. ⁴³ Гулам дIабирзира, амма дуккха а жуьгтий а, жуьгтийн дин тIеэцна Далла Ибадат² деш болу нах а ПахIалний, Бар-Наабаний тIаьхѣабыхара. Цу шиммо кѣамел дора цаьрца, Делан ниIматехь хила бохуш, тешабора.

⁴⁴ Вукху шоьтан дийнахь ерриг аьлла гIала гульелира Везачу Элан даше ладогIа. ⁴⁵ Цига мел адам деана гича, хьогIах буьзира жуьгтий. ПахIала дуйцург емалдора цара оьзда доцучу хабарца. ⁴⁶ ТIаккха ПахIала а, Бар-Нааба а майрра элира цаьрга: «Делан дош уггар хьалха шуна хѣех дезаш ду тхо. Амма аша и тIе а ца лоцу, Дела волчохь долчу хедар доцучу дахарна шаьш хѣакь а ца хета, цундела оха кѣамел кхечу кѣамнех болчаьрга дийр ду. ⁴⁷ И тIедиллира тхуна Везачу Эло. Цо аьлла:

„Ас Хьох кхечу кѣамнех болчарна серло йина,

Хьобгахула дуьненан массо а маьIе кIелхбардовлар
кхачийта“».

⁴⁸ И дерриг а хезча, баккхийбеш, Везачу Эло аьллагунна хастамаш бо-ра кхечу кѣамнех болчара. Массо а Делаца долчу дахаре билгалбинарш Ийсах тийшира.

⁴⁹ Везачу Элан дош цу меттехула дIасадаьржаш дара. ⁵⁰ Амма жуьгташа, Далла гIуллакх деш болу, лоруш болу зударий а, гIалара хьалхара нах а хьала а гIовттийна, ПахIал а, Бар-Нааб а шаьш долчу махкара эккхавайтира. ⁵¹ Цу гIалара бахархошна дуьхьал хиларан тоьшаллина шайн когаш тIера чан дIа а егийна, векалш Иконе бахара. ⁵² Тѣа мурдаш баккхийбе-рах а, Делан Синах а буьзна бара.

^{13:35} Забур 15:10. ^{13:41} Хьабикѣукѣа 1:5 (Грекийн). ^{13:47} ЕшаI-ЯхIу 42:6; 49:6.

^{13:51} Маттай 10:14; Марк 6:11; Лака 9:5; 10:11.

Икони-гГалахь

14 ¹Иконехь ПахIал а, Бар-Нааб а гуттар а санна жуьгтийн гуламан цIа чу вахара. Цара хьехам дика бар бахьана долуш, дуккха а жуьгтий а, кхечу къаьмнех болу нах а Иийсах тийшира. ²Амма тешарна реза боцучу жуьгташа кхечу къаьмнех цхьаболу нах Иийсах тешначарна дубхьалбехира, царах дог доккхуш. ³ПахIала а, Бар-Нааба а цигахь дуккха а хан яьккхира. Везачу Элах лаьцна майрра хьехам бора цара. Кхеран куьйгашца тамашийна хIуманаш а, билгалонаш а гайтарца Шен кьинхетамах болу хаза кхаь чIагIбора Везачу Эло. ⁴Галара нах бекъабелира. Цхьабержь жуьгташкхьа бевлира, вуьш – векалшкхьа.

⁵Кхечу къаьмнех болчу нехан а, жуьгтийн а шайн хьаькамашца цхьабана барт хилира векалш сийсаз а бина, царна тIулгаш детта. ⁶Иза хаа а хиьна, гIалара дIабахара векалш. Уьш Ликона-махкарчу Листар а, Дерб а цIе йолчу гIаланашка а, царна гонахарчу меттигашка а арабевлира. ⁷Цигахь хаза кхаь кхайкхабара цара.

Листар-гГалахь

⁸Листарехь Iаш цхьа стаг вара, винчу хенахь дубйна а когаш лелаш а боцуш, цкъа дIа а волавалаза. ⁹Цо а ладугIура ПахIала хьехам бечу хенахь. Ша къамел деш цу стаге хьаьжначу ПахIална гира цуьнан шен товарларх болу тешам. ¹⁰«Когаш тIе хьалагIатта!» – элира цо заIапчуьнга. И стаг, хьала а гIаьттина, дIаволавелира. ¹¹ПахIала динарг а гина, ликонан маттахь маьхьарий хьекха хIиттира нах: «Вай долчу адамийн суьртехь деланаш баьккина!» – бохуш. ¹²Цара Бар-Наабах Зевс элира, ПахIалах ХIерми элира, хIунда аьлча цо къамел алсамо дора. ¹³Зевс цIе йолчу цIунна¹⁴ лерина цIа дара гIаланал арахьа. Цу цIа чохь гIуллакх деш волчу стага стерчий а далийра, зезагийн кочарш а деара гIалин кевне, нахаца векалшна лерина сагIа даккхархьама.

¹⁴И шайна хезча, тIера хIуманаш а этIош, нахана юкъа а лилхина, мохь бетташ къамел дира векалша Бар-Нааба а, ПахIала а: ¹⁵«ХIара хIун ду аша деш дерг? Меттадубйла! Шу санна, адамаш ма ду тхо а! Оха шуна хаза кхаь бохьу, шу оцу харц цIушна¹⁵ тIера стигал а, латта а, хIордаш а, царна чохь дерг а кхоьлина волчу дийначу Далла тIедерзийтархьама. ¹⁶Хьалха Цо пурба лора нахана шайн некъашца лела, ¹⁷амма Цо Шех тоьшалла дитина, шуна диканиг а деш: стигалара догIа доубийтий, шен хенна ялта кхуьуйтий. Цо шуна кхача а ло, шун дегнаш хазахетарх а дузу». ¹⁸И дешнаш аьлча а, кхарна тIера сагIа даккха гIерташ болу нах халла совцабелира векалшка.

¹⁹Антиохера а, Иконера а баьккинчу цхьаболчу жуьгташа и нах шайна тIеберзийра. Адамийн тоба, векалшна дубьхал а яьлла, ПахIална тIулгаш

^{14:15} Арадаккхар 20:11; Забур 146:6.

детта йолаелира. Эххар а, иза велла моьттуш, такхийна гIаланах араваьккхира цара. ²⁰Амма мурдаш шена гонах гулбелча, ПахIал, хьала а гIаьттина, гIала юхавеара. ШолгIачу дийнахь Бар-Наабаца Дерб а олучу меттиге дIавахара иза.

Сири-махкахь йолчу Антиохе векалш юхабахкар

²¹Цу гIалахь хаза кхаь а кхайкхийна, дуккха а мурдаш карийра царна. Цул тIаьхьа векалш Листаре а, Иконе а, Антиохе а юхабахкира. ²²Цигахь, мурдаш дегнашца чIагIбеш, шайн тешарехь чIогIа хила бохуш, Iамабора цара. «Вай лан езаш дукха халонаш ю Делан Олалла тIе а лаьцна, Далла уллохь хилале», – бохура цара. ²³Иийсах тешачийн хIора тобанехь тхьамданаш а хIиттийна, марханаш а кхобуш, доIанашца уьш тешначу Везачу Элан кара белира векалша.

²⁴Цул тIаьхьа, Писида-гIалех чекх а бевлла, Пампили-махка баьккира уьш. ²⁵Перга-гIалахь хьехам чекх а баьккхина, Аттали-гIала бахара векалш. ²⁶Ткъа Атталера хIордан кеманца уьш Антиохе дIабахара. Цигахь Делан кара белла бара уьш, шайна тIедиллина гIуллакх дархьама. И гIуллакх цара хIинца кхочуш а дира.

²⁷Юха а баьккина, Иийсах тешачийн тоба а гулийна, дийцира цара Дала шайгахула диначух а, Цо Шех тешаран неI кхечу къаьмнийн нахана схьаелларх а. ²⁸Уьш цигахь мурдашца еххачу хенахь Иийра.

Ярушалаймехь хилла кхеташо

15 ¹ЯхIуд-махкара Антиохе баьккинчу наха бохура динан вежаршка: «Аша Муса-пайхамаран Iедалехь шаьш сунт ца дайтахь, шу кIелхьардевр дац».

²Цу тIехула цхьана агIор оцу нехан а, вукху агIор ПахIалан а, Бар-Наабан а чIогIа къовсам белира. ПахIал а, Бар-Нааб а, шайца кхин накъостий а болуш, Ярушалайме вахийтира, и гIуллакх векалшца а, Иийсах тешачийн тобанийн тхьамданашца а къасто. ³Иийсах тешачийн тобано и гIуллакх тIе а диллина, дIабоьлху уьш новкъахь, Пиникехь а, Шамран-махкахь а, севцира. Цигахь цара кхечу къаьмнех нах Далла тIеберзарх лаьцна дубьцура. Оцу хаамо массо а Иийсах тешачунна хазахетар дахьара. ⁴Ярушалайме кхаьчча, Иийсах тешачийн тобанашкарчу наха а, векалша а, тхьамданаша а тIейцира уьш. ПахIала а, Бар-Нааба а дийцира царна Дала шайгахула динчух дерригенах а лаьцна. ⁵Парушхошна² юкъахь болчу Иийсах тешачу наха, хьала а гIевттина, элира: «Кхечу къаьмнийн нах хедийна хила а беза, цаьрга Муса-пайхамаро тIедиллина декхарш кхочушде ала а деза».

⁶Цу хьокъехь векалш а, тхьамданаш а кхеташоне гулбелира. ⁷Дуккха а дийчинчул тIаьхьа Кипас, хьала а гIаьттина, элира: «Вежарий, шуна

^{15:1} Iамальяр 12:3. ^{15:7} Векалийн 10:1-43.

хаа, хьалха цкъа Дала хаьржинера со вайна юкьара кхечу къаьмнийн нахана хаза кхаь кхайкхо, уьш Иийсах тешийтархьама. ⁸ Далла девза адамийн дегнаш. Цо гайтира, Ша кхечу къаьмнийн нах тлеобцуш хилар, Шен Са а делла, царна а, вайна санна. ⁹ Дала цхьа а тайпа башхо ца йо царна а, вайна а юкьахь, хунда аьлча Цо, Шех тешар а делла, хьаналдина церан дегнаш. ¹⁰ Ткъа хинца хунда зов Делла, вайн дайшка а, вайга а бахьа ца белла мохь мурдийн яьнаш тле а биллина? ¹¹ Амма вай теша, кхечу къаьмнийн нах санна, Везачу Эло Иийсас кьинхетам бар бахьанехь вай келхьардевр хиларх».

¹² Таакха массо а, дла а тийна, Дала кхечу къаьмнийн нахана юкьахь ПахIалехула а, Бар-Наабехула а дайтинчу тамашийнчу хуманех а, билгалонех а долчу цу шиннан дийцаре ладугуш вара. ¹³ Уьш бевлча, Якьуба элира: «Вежарий, ладогалаш соьга. ¹⁴ ШамIа-Кипас дийцина вайна Дала юьхьанца кхечу къаьмнийн нехан гIайгIа барх а, царна юкьара Шена нах харжарх а лаьцна. ¹⁵ Цунах лаьцна пайхамарша а аьлла хЮкху дешнашца:

¹⁶ „Цул тIаьхьа Аса, юха а веана, дохийна долу Даудан четар тодйр ду.

Цуьнан саьлнаш метта а хIиттийна, ирахIоттор ду иза,
¹⁷⁻¹⁸ кхечу нахе Веза Эла каравайтархьама а,
Сан дола даьлчачу халкъашка Иза лахийтархьама а.
Иштта боху и дерриге а хуманаш абадехь дуьйна
дIахоуьйтуш волчу Везачу Эло“.

¹⁹ Цундела суна хета, Далла тле бахка луучу кхечу къаьмнийн нахана вай дуьхьало ян ца оьшу аьлла. ²⁰ Мелхо а, цаьрга кехат яздан деза вай, цIуша¹ бехийна хIума ма яа аьлла а, нахаца леларх а, садукьдина дайинчу бежанийн жижигах а, цIийх а ларло аьлла а. ²¹ Муса-пайхамаро тедиллинарг массо а гIалахь хIора Далла леринчу шоьтан дийнахь дукха хенахь дуьйна а хIора гуламан цIийнахь хьобхуш ма ду».

Кхеташоно хийрачу мехкашкарчу вежаршка яздина кехат

²² Векалийн а, тхьамданийн а Иийсах тешачу тобанера массаьрца а барт хилира шайна юкьара ПахIалца а, Бар-Наабаца а Антиохе масех стаг вахийта. Цара хаьржира Сали а, Бар-Сабба аьлла кхин цIе йоккху ЯхIуд а. И ши стаг вежаршна юкьахь куьйгалхо вара. ²³ Цаьргахула хIара чулацам болу кехат дахийтира цара:

«Векалшкара а, тхьамданашкара а, массо а шун вежаршкара а.

Антиохера а, Сирера а, Киликера Иийсах тешачу кхечу къаьмнийн нахе.

Маршалла ду шуьга!

^{15:8} Векалийн 10:44; Векалийн 2:4. ^{15:16-18} Iамос 9:11, 12 (Грекийн). ^{15:20} Арадак-кхар 34:15-17; Iамалъяр 18:6-23; Iамалъяр 17:10-16.

²⁴ Тхоьга хаам кхаьчна, шу долчу тхох дIакъаьстина болу нах баьккина аьлла, оха цига хьовсийна боццушехь. Цара шуна юкьахь шайн хьехамашца сингаттамаш баьхна боху. ²⁵ Цундела оха сацам бина, тхайна юкьара масех стаг а хаьржина, уьш тхан хьомечу Бар-Наабаца а, ПахIалца а шу долчу дIабахкийта. ²⁶ Вайн Дала леррина кьобалвинчу Иийса-Элан дуьхьа шайн дахар кхерамечу хьоле хIиттийна нах бу уьш. ²⁷ Хаьржина волу ЯхIуд а, Сали а воуьйту оха, тхаьш яздинарг цаьрга барта тле-чIагIдайта. ²⁸ Делан Синан а, тхан а лаам бу шуна кхин хало ца ян, хIара тедиллинарг доцург: ²⁹ Цушна сагIина еана хIума ца яар, цIийх а, садукьдина дайинчу бежанийн жижигах а, нахаца леларх а лардалар.

И дерриге а кхочушдахь, аша дика гIуллакх дийр ду.

Марша Iойла шу!»

³⁰ Бахийтинарш Антиохе кхечира. Цигахь, Иийсах тешачийна тоба гул а йина, цаьрга кехат дIаделира цара. ³¹ И дешча, дегнаш иракарахIитточу цу хаамах самукьадаьлла бара нах. ³² ЯхIуд а, Сали а ши пайхамар вара. Шайн дешнашца динан вежарийн дегнаш чIагIдеш, иракарахIиттош бара уьш. ³³ Цара жимма хан яьккхира цигахь. Цул тIаьхьа динан вежарша, декьал а бина, диканиг хилар лаарца векалш болчу дIахьовсийра уьш*.

³⁵ ПахIал а, Бар-Нааб а Антиохехь сецира. Цигахь цара а, цаьрца болчу дуккха а кхечара а Везачу Элах долу дош хьобхура.

ПахIална а, Бар-Наабана а юкьара кьовсам

³⁶ Цул тIаьхьа жимма хан яьлча, ПахIала элира Бар-Наабе: «Вай Везачу Элах долу дош кхайкхийначу массо а гIала а гIой, динан вежарий муха Iаш бу хьовсий», – аьлла. ³⁷ Бар-Наабана шеца, Марк олий, кхин цIе йоккхуш волу Яхььа схьаэца лиира. ³⁸ Амма ПахIал реза вацара, шаьш Пампилехь Iадда а дитина, болх чекхбаккхалц ца Iийна волу стаг шайца схьаэца. ³⁹ Цу тIехула царна юкьахь баьлла кьовсам бахьанехь дIасакъаьстира и шиь. Бар-Нааб, шеца Марк а эцна, хIордан кеманца Кипре вахара. ⁴⁰ Ткъа ПахIала Сали хаьржира. Динан вежарша декьал а вина, новкъа велира иза. ⁴¹ Сири-махка а, Килик-махка а вахара иза. Цигахь цо Иийсах тешачийн тобанаш чIагIйора.

Тимапи ПахIалах а, Салих а дIакхетар

16 ¹ ПахIал хьалха Дербе а, юха Листаре а веара. Цигахь Iаш Иийсан мурд вара, Тимапи цIе а йолуш. Цуьнан нана Иийсах тешаш йолу жуьгти яра, ткъа да грек вара. ² Листарехь а, Иконехь а динан вежарша

* ^{15:33} Цхьадолчу тентарш тIехь 34-гIа аят тIетовьхна ду: Амма Салина цигахь саца лиира, ткъа ЯхIуд Ярушалайме юхавеара.

^{15:38} Векалийн 13:13.

хаза дош олура Тимапих лаьцна. ³Гена новкъа волуш, иза шеца вига а лиъна, ПахIала Тимапи сунт вира. Цу меттехь Iаш болчу жуьгтийн дувъха дира цо иза, хIунда аьлча царна хаъара Тимапин да грек вуйла. ⁴Галара гIала а воьдуш, ПахIала а, Тимапис а Ярушалаймехь векалша а, тхамданаша а кхечу къаьмнийн нахана хъарам дина тIедиллинарг дIахоуьйтура. ⁵Цу гуллакхо Ийсах тешачийн тобанаш иракараХиттайора, церан тешар чIагIдора, денна а и тобанаш стамлора, Ийсах тешнарш алсамбовлуш.

ПахIална, сурт хIоьттича, Македонера стаг го

⁶Делан Сино бакъо ца елира ПахIалгIарна Асиа-махкахь хьеха, цундела церан некъ Пхьарга-махкахула а, Галата-махкахула а бара. ⁷Мисимехкан дозанна тIекхаьчча, церан лаам хилира Битхьуни-махка баха, амма Ийсан Сино ца магийра царна иза. ⁸ТIаккха уьш, Миси-махкахула чекх а бевлла, Троя-гIала баькхира. ⁹Буйсанна, сурт а хIоьттина, Македонера цъха стаг гира ПахIална. Цу стага дийхира: «Македоне схьа а волий, тхуна гIо дехьа», – аьлла. ¹⁰И сурт хIоьттинчул тIаьхьа тхан сацам хилира, Дала тхоьга кхойкху, царна хаза кхаь бовзийта аьлла. Тхо цу сохьта Македоне даха новкъа девлира.

Пилап-гIалара Лидия Далла тIе ерзар

¹¹Троя-гIалара тхо нийсса Самотраке дIакхечира, ткъа цигара шолгIачу дийнахь грекийн Неаполе дахара. ¹²Неаполера дIа тхан некъ римхой Iаш болчу Македон-мехкан коьртачу гIала Пилапе бара. Цу гIалахь оха масех де даьккхира. ¹³Шоьтан дийнахь, гIалин кевнах ара а девлла, хи тIе даькхира тхо. Тхуна моьттура цигахь Делах тешаш берш доIане гулло дукха хьолахь. Охьахевшина, цигахь гулбеллачу зударшца къамеле девлира тхо. ¹⁴Царна юкъахь Тхайтир-гIалара еана, Лидия цIе йолуш цъха зуда яра. Иза цIен деза кIадеш духкуш яра. Лидия Дела лоруш яра. ПахIале ладьогучу хенахь Везачу Эло дог схьадиллира цуьнан, ПахIала дувьцучу тешийтархьама. ¹⁵Цо а, цуьнан цIерачара а шаьш хих чекхбахийтира. Лидияс тхоьга чукхайкхира: «Со Элах тешаш шаьш лоруш елахь, сан хIусаме а дувьлий, хьошалгIахь Iе», – аьлла. Тхо и йолчу дахара.

Пилап-гIалахь ПахIал а, Сали а дIалоцу

¹⁶Цкъа доIа дечу метте тхо дIадоьлхучу хенахь новкъахь тхуна дувьхалкхийтира цъха йоI-ялхо. Хиндерг хоуьйтуш жин дара цунна чохь. Шен хIусамдайшна боккха пайда бахъара цу ялхочо, нахана хиндерг а дувьцущ. ¹⁷ПахIална а, тхуна а тIаьхьа а йоглуш, мохь беттара цу йоIа: «ХIара нах Веза Воккхачу Делан ялхой бу! КIелхьарваларе боьду некъ кхайкхош бу хIорш!» – бохуш. ¹⁸Цо хIора дийнахь беттара и мохь. Эххар а, собар кхача а дина, ПахIала, юха а вирзина, элира жине: «Дала леррина къобалвинчу Ийсан олаллин цIарах ас омра до хьоьга: арадала цунна чувра!»

Цу сохьта жин йоIанна чувра араделира. ¹⁹ХIусамдай кхийтира йоIа шайна бахъаш болчу пайданах шаьш довларх. Цара ПахIал а, Сали а, схьа а лаьцна, гIалин хьаькамашна тIе майдане дIатакхийра. ²⁰Римхойн кхелахошна тIе уьш схьа а балийна, элира цара: «ХIара нах жуьгтий бу. ХIорш бахъана долуш вайн гIалахь синтеме дац. ²¹Кхара дувьцущ долу гIиллакхаш вайна, римхошна, я тIеэца а, я лело а товш дац». ²²Гулбелларш, бехкаш дохучарна тIе а тайна, ПахIална а, Салина а дувьхалбевлира. Кхелахоша, тIера хIуманаш дIа а яхий, кхарна гIожмаш етта элира. ²³ЧIогIа етта а йиттина, набахти чу кхиссира векалш, гIаролан хьаькаме леррина хIорш ларбе а аьлла. ²⁴И омра хезча, гIаролан хьаькамо уьш чувьрчу цIа чу боькхира, дечиган буржалш а тоьхна.

²⁵Буйса юккъе яханчу хенахь ПахIал а, Сали а доIанаш деш а, Далла лерина назманаш олуш а вара, ткъа кхин болу тутмакхаш цаьрга ладуглуш бара. ²⁶ЦIехъана, ерриг а набахти меттах а хьовш, чIогIа мохк бегийра. Массо а неI дIаеллаелира, массо а тутмакхийн гIоьмаш охьайгира. ²⁷Самаваьллачу гIаролан хьаькамна массо а неI йиллина гира. Тур а даьккхина, ша-шена тоьхна, вала гIерташ вара иза. Цунна моьттура чубоькхинарш бевдда. ²⁸Амма ПахIал кхийра мохь тоха: «Ма велахь хьо хIаллак! Тхо дерриш а кхузахь ду!» – аьлла.

²⁹«Серло я!» – аьлла, омра а дина, набахти чу хьаьдира хьаькам. Вега а веш, ПахIална а, Салина а хьалха горавуьйжира иза. ³⁰И шиь ара а ваькхина, цо хаьттира: «Хьомсара элий, ас хIун дан деза? Муха кIелхьарвала веза со?» – аьлла.

³¹«Везачу Элах Ийсах теша хьо, – аьлла, жоп делира цара, – тIаккха хьо а, хьан цIеранаш а кIелхьарбевр бу». ³²ТIаккха цара Везачу Элах долу дош хьийхира цунна а, массо а цIерачарна а. ³³Буйсанна, оцу хан яьллачу хенахь, набахтин хьаькамо церан чевнаш йилира. Цо а, цуьнан цIерачара а цу сохьта шаьш хих чекхбахийтира. ³⁴Юха уьш шен цIа а бигна, царна шун хIоттийра цо. Набахтин хьаькам шен цIерачаьрца хазахеташ вара, хIунда аьлча иза Делах тешнера.

³⁵Де тIекхаьчча, кхелахоша эпсарш бахийтира набахте, омра а дина: «И нах дIахеца», – аьлла.

³⁶Набахтин хьаькамо элира ПахIале: «Кхелахоша хьо а, Сали а дIахеца аьлла! Шуьшиь маьрша дIаваха йиш йолуш ву!»

³⁷Амма ПахIала элира: «Цъха а кхел а ца еш, етта а йиттина, набахти чу кхиссира цара тхо, Риман бахархой* доллушехь. Ткъа хIинца тхо къайлаха дIахеца гIерта уьш? ХIан-хIа, шаьш, схьа а баькхина, тхо арахеца деза цара».

* 16:37 *Риман вахархо* – Рим-пачхьалкхо схьабаьхначу мехкашкахь массарна а луш яцара и цIе. И цIе я ахча делла, я дегара тIаьхьене луш яра. Цу цIаро дуккха а бакьонаш лора иза йолчунна.

³⁸ Эпсарша дАэлира и дерриге а кхелахошка. ПахІал а, Сали а римхо ву аьлла хезча, уьш кхерабелира. ³⁹ Схьа а баьккина, хІара шиь кьинтІера а ваьккхина, набахтера араваьккхира цара, гІалара дагІахьара аьлла, дехар а дина. ⁴⁰ Набахтера араваьлча, ПахІал а, Сали а Лидиян цІа чу вахара. Цигахь динан вежаршца вовшах а кхетта, уьш иракараХиттийра цара. Цул тІаьхьа хІорш кхин дІа а бахара.

Тассалник-гІалахь адам карзахдалар

17 ¹ Уьш, Ампилохула а, Аполлонехула а чекх а бевлла, Тассалник-гІала баькхира. Цигахь жуьгтийн гуламан цІа дара. ² Ша гуттар а ма-ваххара, кхаа шобтан дийнахь цу чу а вьдуш, Делан Йозанаш тІера масалш а далош, нахаца кьамел дора ПахІала. ³ Цо дуьйцура цигахь гулбеллачу нахана Дала леррина Кьобалвинчун баланаш лан дезарх а, веллачуьра Иза денваларх а лаьцна. Ас шуьга вуьйцуш волу и Иийса Дала леррина Кьобалвинарг ву бохура ПахІала. ⁴ Царах цхьаберш, Иийсах а тешна, ПахІалах а, Салих а дІакхийтира. Далла Іамал еш болу дуккха а Грекийн-махкара нах а, лоруш болу зударий а бара царна юкьахь.

⁵ Амма тІаьхьа ца хІиттина, Иийсах а ца тешна, хьагІ лаьцна болу жуьгтий, гІалин майданара харцахьа лела нах схьа а эцна, тобане а гулбелла, гІала марсаяха хІиттира.

Ясонан цІийна улло а баьккина, ПахІал а, цуьнан накьостий а халкьана хьалха хІитто гІертара уьш. ⁶ ПахІалгІар ца карийча, цара Ясон а, кхин а цхьаболу динан вежарий гІалин хьаькамашна тІе дІатакхийра, маьхьарий а хьобкхуш: «Кху дуьненан а синтем байина хІара нах хІинца кхуза а кхечи, ⁷ Ясона хІорш тІе а ийци! Берриш хІорш паччахьо тІедиллинчунна дуьхьал бовлуш бу, кхара кхин паччахь ву боху, иза Иийса ву а боху». ⁸ Цу хаамо адам а, гІалара Іедал а карзахе даьккхинера. ⁹ Ясонера а, вукху динан вежаршкара а закьалт* а даьккхина, уьш дІахийцира цара.

Векали Берия-гІалахь

¹⁰ Динан вежарша ПахІал а, Сали а цу сохьта буьйсанна Берия олучу гІала дІавахийтира. Цига дІа а кхачьна, уьш жуьгтийн гуламан цІийне бахара. ¹¹ Кхузарчу нехан дегнаш Тассалникерачарел алссам делладелла дара цо дуьйцург тІеэца. Цара боккхачу лаамца тІеийцира дош. Делан Йозанаш а Іамадора цара, денна а ПахІала дуьйцург бакь дуй хаархьама. ¹² Иийсах тийшира дуккха а жуьгтий а, грекийн хьалдолу зударий а, тоьал божарий а. ¹³ Тассалник-гІалахь болчу жуьгташна Берия-гІалахь ПахІала Делан дош хьехний хиьча, уьш цига баькхира, адам карзах а доккхуш. ¹⁴ ТІаккха динан вежарша ПахІал сихонца хІордан йисте дІавахийтира,

* ^{17:9} Я иштта: дош.

ткъа Сали а, Тимапи а цигахь сецира. ¹⁵ ПахІал новкъа воккхучара иза Атина-гІала дІавигира. Цуьнгара Салига а, Тимапига а дахьа кост а эцна, сиха цхьаьнакхетархьама новкъабевлира уьш.

ПахІал Атинехь

¹⁶ Сали а, Тимапи а схьаваре хьобжуш, Атинехь холчохь вара ПахІал, хІунда аьлча гІала юьззина цІуш^д бара цунна гуш. ¹⁷ Жуьгтийн гуламан цІа чохь жуьгташца а, Далла Ибадат^д дечу грекашца а, тІаккха хІора дийнахь базаран майданахь цигахь хуьлучу нахаца а кьамел дора цо. ¹⁸ Эпикураш а, стоикаш а аьлла, шайх цІе йоккхучу цхьаболчу Илманчаша кьуйсура цуьнца. Царах цхьаболчара бохура: «ХІара хабарча хІун ала гІерташ ву?», вукхара бохура: «Иза, схьагарехь, хийра деланаш буьйцуш верг ву». Цара иштта алар бахьана дара ПахІала *Иийсах* а, *веллачуьра денваларх** а лаьцна дийцар. ¹⁹ Цара иза, схьа а лаьцна, лаккхарчу кхеташоне валийра: «Ахь хьобхуш долу керла хІума тхан хаа таро йолуш дуй?» – аьлла. ²⁰ «ХІунда аьлча цхьа тамашийна хІума ду тхуна хезнарг, цундела иза хІун ду хаа лаьара тхуна?» ²¹ (Атина-гІалин бахархойн а, цаьрца Іаш болчу кхечу мехкашкарчу нехан а чІогІа самукьадолура массо а хенахь керлачуьнга ладугІуш я керланиг дуьйцуш.)

²² Кхеташонна юккъе а хІоьттина, ПахІала элира: «Атинахой, суна гошу кьаьсттина суьпа нах дуй, ²³ хІунда аьлча шун гІалахула езачу меттигашкахула чекхволуш, суна карийра шена тІехь сагІа доккху тІулг. Цу тІехь яздина дара: „Вевзаш воцучу Далла“. Цундела шайна мила ву а ца хууш, аша Ибадат деш волу Дела ву ас шуна вуьйцург. ²⁴ Дуьне а, цу чохь дерг а кхоьллина волу, стигалан а, лаьттан а Эла волу Дела куьйга динчу цІенош чохь Іаш вац. ²⁵ Адамийн куьйгаша Далла гІуллакх деш делахь а, Цунна хІума а оьшуш дац. Цо Ша ло адамна дахар а, садеІар а, кхин дерриге а. ²⁶ Цхьана адамах Цо кхоьллира массо а адабийн халкьаш, уьш массо а Лаьтта тІехь Іайтархьама, хьалххе царна цхьа билггала заманаш а, Іан меттиг а кьастийна, ²⁷ цаьрга Дела лахийтархьама: цара Иза лаха а тарло, царна Иза каро а тарло (бакьдерг аьлча, Иза вайна хІоранна а генахь-м вац). ²⁸ ХІунда аьлча

„Иза бахьана долуш вай дехаш а, меттахдовлуш а, Іаш а ду“.

Шун цхьаболчу байташ язьярхоша аьлла:

„Тхо Цуьнан бераш ду“.

²⁹ Иштта, Делан бераш долчу вайна мотта ца оьшу Дела адаман хьекьалца а, говзаллица а кхоьллинчу тІулгах, я деших, я детих тера ву.

* ^{17:18} *Веллачуьра денваларх* – Грекийн маттахь «веллачуьра денвалар» олу дешнаш «зуда-дела» аьлла, кхета там бу.

³⁰Хума ца девзаш яккхинчу ханна Дала бехке ца до шу, амма хинца массо а адамашка, массанхья а, лелиначунна дохко а довлий, Шена тЕ-дерза аьлла, омра до Цо. ³¹Хунда аьлча Цо билгалдаьккхинчу дийнахь Ша къастийначу Стагехула дерриг а дуьненна нийсонца кхел йийр ю, массарна а тоьшаллина Иза веллачуьра ден а вина».

³²Велларг денварх лаьцна хезча, цхьаберш ца бешаш бела хиттира, ткъа вукхара бохура: «Цунах лаьцна тIаккхахула ладогIа луур ду тхуна». ³³ПахIал царна юкъара дIавахара. ³⁴Цхьаберш, цунна тIаьхья а хиттина, Ийсах тийшира. Царна юкъахь бара лаккхарчу кхеташонан декъахо волу Дайнас а, Дамират цIе йолу зуда а, кхиберш а.

18 ¹Цул тIаьхья ПахIал Атина-гIалара дIа а вахана, Коринт-гIала веара. ²Цигахь цунна карийра Iакхила цIе а йолуш, Понта-махкара схьаваьлла волу цхьа жуьгти. Iакхила шен зудчуьнца ПхьаьрскIилатаца Итали-махкара схьавеана вара, хIунда аьлча Калабди-паччахьо массо а жуьгташка Рим-гIалара дIагIо аьллера. ПахIал Iакхий, Парскилий ган веара. ³Уьш, ша санна, четарш деш буйла хьгча, иза цаьрца болх а беш сецира. ⁴ХIора шобтан дийнахь жуьгтийн гуламан цIийнехь къамел дора цо, жуьгтий а, грекаш а Ийсах тешийта гIерташ.

⁵Македонера Сали а, Тимапи а схьавеача, ПахIала шен ерриг а хан хьехамаш беш дIахьора. Цо тоьшалла дора жуьгташна хьалха, Дала леррина Къобалвинарг Ийса ву бохуш. ⁶Амма цара дуьхьалонаш а еш, дов дора цунна. ТIаккха ПахIала, шен бедарш тIера чан дIа а егийна, элира цаьрга: «Къа а, бала а шайн бехкенна хуьлда шуна, со хIуманна а бехке вац. ХIинца со кхечу къаьмнийн нах болчу вьду». ⁷Гуламан цIа чуьра ара а ваьлла, Дела лоруш волчу Тата-Йовсут цIе йолу стаг волчу вахара иза. Татин цIенош гуламан цIенна уллохь дара. ⁸Жуьгтийн гуламан цIийнан хьаькам волу Крисп а, берриге а цуьнан цIеранаш а Ийсах тийшира. ПахIале ладогIна болу дуккха а Коринт-гIалара бахархоша, Ийсах а тешна, шайш хих чекхбахийтира.

⁹Цкъа буьйсанна ПахIална сурт хIобттира. Везачу Эло элира цуьнга: «Кхера ма кхера! Нахаца къамел кхин а де, вист ца хуьлуш ма Iе! ¹⁰ХIунда аьлча Со хьобца ву, цхьаьнгге а хьуна вон болх а балур бац — кху ГIалахь Сан дуккха а нах ма бу», — аьлла. ¹¹Цхьана шарахь эха шарахь Ийра цигахь ПахIал, нахана Делан дош хьобхуш.

¹²Цу хенахь Ахай-мехкан куьйгалхо Гилани вара. Жуьгташа, вовшах а кхетта, ПахIал, схья а лаьцна, цунна тIе кхеле валийра. Цара бохура: ¹³«ХIокху стага нахана хьобхуш долу Далла де боху гIуллакх вайн Iедалца догIуш дац».

¹⁴ПахIал вистхилла а валале, Гиланис элира жуьгташка: «Нагахь санна цхьа зулам а вон болх хиллехь, сан бахьяна хир дара шубга, жуьгташка, ладогIа. ¹⁵Амма дерриг а гIуллакх дешнашца а, цIерашца а, шун Iедалца а доьзна ду, цундела шайш къастаде иза. Суна цу гIуллакха тIехь кхелахо

хила ца лаьа». ¹⁶Цо лаькхира уьш кхел ечуьра. ¹⁷ТIаккха цара, гуламан цIийнан хьаькам волу Состанам схья а лаьцна, кхел ечу цIийна хьалха цунна йиттира. Амма Гиланин цхьана а кепара бала ца хилира цу белхан.

ПахIал Антиохе юхавар

¹⁸Цигахь дуккха а деношкахь Иийна, Сири вахара ПахIал, динан вежарий а битина. ПхьаьрскIилат а, Iакхила а дара цуьнца. Кенахари цIе йолчу меттехь шен месаш дIалергира цо, ша Далла хьалха дина ваIда¹ кхочушдар билгалонна. ¹⁹Уьш Эпас-гIала кхечира. ПхьаьрскIилата а, Iакхила а цигахь сецира. ПахIал ша жуьгтийн гуламан цIийне вахара, жуьгташца къамел дархьама. ²⁰Цара дийхира цуьнга, шайца кхин а Iе аьлла, амма иза реза ца хилира. ²¹Ткъа, дIавьдуш, цо элира: «Далла лаахь, со юхавогIур ву шу долчу». Цул тIаьхья иза хIордан кеманца Эпас-гIалара дIавахара.

²²ХIордан йистехь йолчу Кхесрин-гIала а веана, цигахь ца соцуш, Ярушалайме, лома, хьалавахара ПахIал. Цигара Ийсах тешачийн тобане маршалла а хаьттина, Антиохе охьавахара иза. ²³Цигахь жимма хан а яккхиана, кхидIа а шен некъ бира цо, Галатин а, Пхьаргин а мехкашкара цхьана гIалара вукху гIала а вьдуш, массо а мурдаш шайн Ийсах тешарехь чIагI а беш.

Апа-Леса

²⁴Апа-Леса цIе йолу цхьа жуьгти веара Эпас-гIала. Иза Искандар-гIалара схьаваьлла вара. Къамелана говза а волуш, Делан Йозанаш дика девзаш вара иза. ²⁵Цунна дика хаьара Везачу Элан некъахь лаьцна. Даггара а, нийса а дуьйцура цо Ийсах лаьцна, Яхьбьас нах хих чекхбахарх лаьцна бен шена ца хуьушехь. ²⁶Цо майрра дуьйцура гуламан цIийнехь. ПхьаьрскIилатана а, Iакхилана а цо дуьйцург хезча, цара иза шайн цIа дIа а вигна, кхин а дика кхетош Дала нахана беллачу некъахь лаьцна дийцира цунна. ²⁷Ахай-махка ваха цунна лигьча, динан вежарша цунна ГIонна цигахь болчу мурдашка кехат яздира, хIара тIеэца аьлла. Цига ша дIакхьача, цо доккха гIо дира Делан лаамца Ийсах тешначарна. ²⁸Цо нахана хьалха жуьгтий къарбора, Делан Йозанашна тIе а чIагIдеш, Дала леррина Къобалвинарг Ийса ву бохуш.

ПахIал Эпас-гIалахь

19 ¹Апа-Леса Коринтехь волчу хенахь, ломан некъашкахула чекх а ваьлла, Эпас-гIала веара ПахIал. Цигахь масех мурд а карийна, ²цо хаьттира: «Шайш Ийсах тешначу хенахь Делан Са тIейцирий аша?» — аьлла.

Цара элира цуьнга: «Тхуна-м ца хезна Делан Са адамашна тIедуссу бохуш».

³«Таккха хих чекхдовлар муьлхачу тайпана хилла шун?» – аьлла, хайттира цо.

«Яхьяс Iама ма-дарра хилла-кх», – аьлла, жоп делира цара.

⁴Юха ПахIала элира: «Яхьяс хих чекхдахар, стаг, дохко а ваьлла, Далла тIевирзина аьлла, дара. Цо кхойкхура шена ТIаьхьавогIучух тешаре, ма-дарра аьлча, Iийсах тешаре».

⁵И шайна хезча, цара шайш Везачу Элан Iийсан дола довлуш, хих чекхдахийтира. ⁶ПахIала тIе куйгаш а дехкина, царна тIе Делан Са доьсича, уьш тайп-тайпана тамашийна меттанаш дийца а, Делера болу хаам бан а хIиттира. ⁷Уьш верриг а шийтта гергга стаг вара.

⁸ПахIала жуьгтийн гуламан цIийне а веана, кхаа батгахь, ца кхоьрруш, хьеха а хьийхира, кьийса а кьийсира, жуьгтий ша Делан Олаллех лаьцна дуьйцург бакь хиларх тешо гIерташ. ⁹Амма царах цхьаберш, дар а белла, Iийсах ца тешна юхабевлира, нахана хьалха Везачу Элан некъах лаьцна харшдерг а дуьйцуш. ПахIал уьш болчуьра дIавахара, шеца Iийсан мурдаш а эцна. Цо хIора дийнахь кьуйсура Тиранан долахь долчу, нах гуллучу цIийнехь. ¹⁰Iштта шина шарахь хилира, цундела Асиа-махкахь бехачу берриг а жуьгташна а, грекашна а Везачу Элах долу дош хезнера.

Динан коьртачу ден Сакхавин ворхI кIант

¹¹Дала ПахIалан куйгашца инзаре хIуманаш дора. ¹²Цо куьг тоьхна йовлакхаш а, хьалха ухкурш а дIа а кхоьхуш, цомгуш болчу нахана тIе-йохкура. Цу нахана дарба хуьлура, ткъа жинаш долчарна чуьра уьш ара-довлура.

¹³Галара гIала а боьлхуш, нахана чуьра жинаш арадохуш лелаш болу цхьаболу жуьгтий, цомгушчу нахана тIехIиттича, Везачу Элан Iийсан цIе йоккхуш хуьлура: «ПахIала Шех лаьцна дуьйцучу Iийсан дуьхьа арадала цу стагана чуьра», – олий. ¹⁴Изза дора жуьгтийн динан коьртачу ден Сакхавин ворхI кIанта а.

¹⁵Амма цкъа жино элира цаьрга: «Ас Iийса а кьобалво, ПахIал а вевза суна, ткъа шу муьлш ду?» – аьлла.

¹⁶И жин шена чохь долу стаг вежарех летира. Етта а йиттина, церан хIуманаш, этIюш, дIа а кхийсина, царна тIехь толам баьккхира цо. Берзина, чевнаш йина а болуш, цу цIа чуьра аралилхира вежарий. ¹⁷И хилларг Эпас-гIалахь бехачу массо а жуьгташна а, грекашна а хиира. Уьш чIогIа кхерабеллера. Везачу Элан Iийсан цIе кхин а сов лорура цара. ¹⁸Дуккха а Iийсах тешнарш богIура шайгара девлладу кьинойх лаьцна дийца а, даре дан а. ¹⁹Ткъа бозбунчалла лелийначу дуккха а наха, шайн тептарш гул а дина, массарна а хьалха дагийра. Церан мах лерича, иза

бара шовзткъе итт эзар драхма цIе йолу дато ахча. ²⁰И тамашийна хила-маш бахьана долуш Везачу Элах долу дош шуьйра даьржаш а, нуьцкъала хуьлуш а дара.

Эпас-гIала карзахьялар

²¹И хIума хилладу тIаьхьа Македонехула а, Ахаехула а Ярушалайме ваха сацам бира ПахIала. Цо элира: «Цигахь хилча, со Рим ган а декхариьлахь ву», – аьлла. ²²Цо шен накъостех шиь, Тимапи а, Арсати а, Македоне вахийтира, ткъа ша Асиахь сецира.

²³Оцу муьрехь Везачу Элан некъана дуьхьал дуккха а адамиин карзахдовлар хилира. ²⁴Дамарти цIе а йолуш, цхьа дато пхьар вара Iаш. Цо детих Артеми цIе йолчу цIунна¹ лерина кегийра цIенош дора. Цо а, цуьнан накъосташа а бечу балхо царна дуккха а пайда хуьлуьйтура. ²⁵Дамартис, шен накъостий а, кхин пхьераш а гулбина, элира: «Вежарий, шуна хаьа, вайн белхах вайна дика пайда хуьлийла. ²⁶Шуна гуш а, хезаш а ду оцу ПахIала хIокху Эпас-гIалахь хилла ца Iаш, ерриг а Асиа-махкахь адам тешийна хилар, адамиин куйгашца кхоьллина деланаш, деланаш бац бохуш. ²⁷Вайна хIоьттина болу кхерам, хIара вай беш болу болх нахана дош ца хетар хилла ца Iа. Вайн сийлахьчу зуда-делан Артемин цIа хIумма а доцург хир ду, ткъа цуьнан шен а, ерриг а Асиа-махко а, дуьнено а лоруш йолчу, сийлалла довр ду».

²⁸И кьамел а хезна, оьгIазбахана уьш маьхьарий хьекха хIиттира: «Сийлахь ю Эпасера Артеми!» – бохуш. ²⁹Ерриг а гIала карзахьелира. Адамаш гIалахь нах гуллучу метте – театре дIахьаьлхира, шайца ши македонхо, ПахIалан накъостий, Гаяс а, Арестах а, такхийна. ³⁰ПахIал нах гулбелладу метте ваха лууш вара, амма мурдаша ца вахийтира иза. ³¹Цу хенахь Эпас-гIалахь Iаш болчу кхуьнан доттагIаша, Асиин маьI-маьI-Перачу меттигашкара куйгалхоша шайн хьадалчаш бахкийтира нах гулбелладу ма гIахьара аьлла. ³²Цу хенахь вовшахкетта нах боьхна бара. Цхьаболчара, цхьаь бохуш, маьхьарий деттара, вукхара – важа, ткъа дукхьаболчарна шайш хIунда гулделла а ца хаьара. ³³Жуьгташа аларца нахана юкьара Искандар цIе йолу цхьа стаг схьаваьккхира. Иза, куьг а айина, адамиин гIовгIа сацо гIоьртира, дерг дийцархьама. ³⁴Амма иза жуьгти вуй хиьча, наха цхьабосса маьхьарий хьаькхира. Шина сахьтеш гергга диттира цара маьхьарий: «Сийлахь ю Эпасера Артеми!» – бохуш.

³⁵Галара йозанчас дIатедира адам: «Эпасера нах! Дуьнен чохь хьанна ца хаьа, Эпас-гIала сийлахьчу Артемин цIа а, стигалара охьабоьжна, беза лоруш болу тIулг а ларбеш юйла? ³⁶Цуьнан шеко йоцу дела шу синтема а, сих ца луш а хила деза. ³⁷Аша кхуза хIара ши стаг валийна, амма кхара вайн Артемин цIа чуьра хIумма а ца лачкийна, я цунна лен а ца лийна хIорш. ³⁸Нагахь санна Дамарти а, цуьнца болу кхин пхьераш а цхьаь бехке хеташ беллахь, царна кхел а ю, кхелахой а бу: вовшашка кхеле кхайкха,

^{19:4}Маттай 3:11; Марк 1:4, 7, 8; Лака 3:4, 16; Яхьья 1:26, 27.

шайна лаахь. ³⁹ Нагахь санна шун кхин ала а, хатта а хIума делахь, иза вай чIагIбинчу гуламехь къастор ду. ⁴⁰ Тахана хиллачу хIокху гIовгIанашна вай бехке дарна кхерам бу. Цъа а бахъана дац хIара хилларг нийса дара ала». Иза а аьлла, цо адам дIадахийтира.

ПахIал Македонийн махкахь а, Грекийн махкахь а

20 ¹ Адамийн карзахдийларш дIасевцча, Иийсан мурдаш схъа а кхай-кхина, цаьрга дог иракарахIогтош къамел а дина, церан Иудика а йина, Македоне дIавахара ПахIал. ² Ша вьодучу новкъахь нахана тIекхаьч-кхаьчначохь Иийсах тешачийн дог ойуш дерг дуьйцура цо. Юха иза грекийн махка веара. ³ Цигахь цо кхо бутт баьккхира. Сири-махка иза дIаваха кечвеллачу хенахь жуьгташа къайлаха барт бира цунна дуьхьал. Цо сацам бира, Македонехула Сири-махка юхаваха. ⁴ Цуьнца бара накъостий: Берия-гIалара Пирран кIант Сопатар а, Тассалник-гIалара Ареста а, Секант а, Дерби-гIалара Гаяс а, Тимапи а, Асиа-махкара шиь – ТихIак а, ТрахIим а. ⁵ Уьш, хьалххе дIа а бахана, Трой-гIалахь тхоьга хьобжуш Iаш бара. ⁶ Пилап-гIалара хIордан кеманца дIадахара тхо*, совсазчу баьпкан деза денош^д дIадевлча. Пхи де даьлча, Трой-гIалахь царех дIа а кхетта, цигахь кIира даьккхира оха.

ПахIала Трой-гIалин Иудика йо

⁷ КИийрандийнахь тхо бепиг дохо цъаьна гулделча, ПахIала къамел дира тхоьца. ШолгIачу дийнахь дIаваха ойла йолуш волу иза буьйса юккъе яххалц Иийра хьехамаш беш. ⁸ Лакха тIехь, тхо гулделлачу цIа чохь, дуккха а къуьданаш^д яра. ⁹ ПахIала шен хьехам бечу хенахь корехь хиьна Iачу Овтах цIе йолчу жимачу стагана наб озийра. Эххар а наб кхетта волу иза кхозлагIчу гIат тIера корехула чувуьйжира. Меттахьхьавича, иза велла карийра. ¹⁰ Чувьоссинчу ПахIала, тIе а кхетта, иза мара а вьоллина, элира: «Са ма гатде аша, иза денвелла», – аьлла. ¹¹ Хьалаваьлла, царна бепиг а декъна, хIума йиира цо. Сахиллалц цаьрца къамел деш а Иийна, дIавахара иза. ¹² Денвелла волу жима стаг цIа вигира. Массарна а цунах боккха синтем белира.

Трой-гIалара Милет-гIала дахар

¹³ Тхо хIордан кеманца Асс-гIала дахара цигара ПахIал схъаэцархьама. ГIаш цига ваха ойла йолчу цо, и гIуллакх иштта кхочушде аьлла, тIедиллинера тхуна. ¹⁴ Асс-гIалахь тхаьш вовшахкхетча, иза тхешан кеманна тIе хьала а ваьккхина, Митилена-гIала дIадахара тхо. ¹⁵ ШолгIачу дийнахь цигара дIа а дахана, Хиос-гIайренна гена дощцуш севцира тхо. КхоалгIачу

* ^{20:6} Тхо – кхидIа дуьйцуш яздархо дакъалоцуш ву, цундела дийцар хьалхарчу юьхьера ду.

дийнахь, хил дехъа а девлла, Самос-гIайрен юххехь севцира, ткъа кхин цъа де даьлча, Милет-гIала кхечира. ¹⁶ Ша сиха хиларна, Асиа-махкахь кхин хан а ца йойуш, Эпас-гIалина чу а ца вьорзуш, тIехвала сацам хилира ПахIалан. Цунна лаьара, аьтто балахь, жуьгтийн ШавуIот цIе йолу ялта чудерзоран деза де тIекхачале Ярушалайме кхача.

Эпас-гIалара Иийсах тешачийн куьйгалхойн Иудика яр

¹⁷ Милет-гIалара Эпас-гIала нах бахийтира ПахIала цигарчу Иийсах тешачийн тобанан тхьамданашка кхайкха. ¹⁸ Уьш схъакхаьчча, цо элира цаьрга:

«Асиа-махка схъавьеначу дийнахь дуьйна со шайца муха Иийна хаь шуна. ¹⁹ Даггара Везачу Элана гIуллакх дина ас, Цунна муьтIахь а волуш, жуьгташа къайлаха барт бар бахъана долуш, баланаш а ловш, сингаттам тIебеача, бIаьрхиш а Iенош. ²⁰ Шек а ца волуш, нахана юккъахь, арахь а, цIенош чу вьодуш а, шуна пайденна болу хьехам бина ас. ²¹ Жуьгташка а, грекашка а цъабоьсса дийцина ас, лелийначунна дохко а довлий, Далла тIедерза бохуш. Вайн Везачу Элах Иийсах тешаре а кхайкхина ас цаьрга. ²² Ткъа хIинца Делан Синан лаамца Ярушалайме вьоду со. Цигахь сайга хIун догIу а ца хаь суна. ²³ Цъа хIума хаь суна, хIора гIалахь а Делан Сино олу соьга сан халонаш а, набахти а лан дезарх лаьцна. ²⁴ Амма сайн дахар цъаьна а меха ца хета суна, Везачу Элера Иийсагара схъаэцна гIуллакх – нахана Делан боккхачу кьинхетамах болу хаза кхаь дIакхачор – кхочушдарца сайн дахаран некъ чекхбаьлчхьана.

²⁵ Кхин а хаь суна, шух цъанна а – со шен цIа чохь а хилла, Делан олалла кхайкхош со кхин гур вац. ²⁶ Цундела ас тахана дIахоуьйту шуьга, со жоьпехь хир вац, шух цъаь кIелхьара ца валахь, ²⁷ хIунда аьлча, шеко а йоцуш, хIумма а лечкъа а ца деш, ас шуна Делан лаам кхайкхийна. ²⁸ Сема а, ларлуш а хила. Iуьно Iалашбо бажа санна, Дала Шен КIентан цIийца яьккхина йолу, Делан Сино шайга елла йолу Иийсах тешачу нехан тоба Iалашъе. ²⁹ Суна хаь, со шуна юкъяра дIавахача, дерачу берзалоша, чу а яькхина, бажа кхоор бац. ³⁰ Шуна юккъахь а хир бу бакъдерг харцаьбадаьккхина нах, Иийсан мурдаш шайн тIаьхьа хIитторхьама. ³¹ Цундела сема хила. Шайна аса кхаа шарахь дийнахь а, буса а хIоранга а бIаьрхица дIахьедина хилар дагахь латтаде.

³² ХIинца ас шу дIало Деле. Цуьннан кьинхетамах болчу хазачу кхоо шу Iалашдийр ду, хIунда аьлча цо шу чIагIдан а, Делан нахана юккъахь декъахой хилийта а мега. ³³ Со шуьца волчу хенахь цкъа а цъаннан а ахча а, деза духар а ца дезна суна. ³⁴ Шуна шайна а хаь, сан а, соьца болчеран а хьашташ кхочушдинарш хIара куьйгаш дуйла. ³⁵ Сайн ницкъ ма-кхоччу, ас шуна гайтина, ас санна, аша а къахьегарца гIийлачарна гIо дан дезар.

Дагахь латто деза Везачу Элан Иийсан дешнаш: „Хума дАдаларехь ирс алсам ду схьаэцарехь чул“».

³⁶Иза а аьлла, горахЮьттина, массаьрца а дола дира цо. ³⁷Массо а воьлхура, иза мара а вуьккуш, цунна барташ а дохуш. ³⁸Уьш сингаттаме бара, къаьсттина цо аьллачу дешнийн бахьаненна: «Со кхин гур вац шуна». Цул тАьхьа цара иза хЮрдан кеманна тЕ дАкхетийра.

ПахІал Ярушалайме вовду

21 ¹Царах дА а къаьстина, тхо нийсса Кос-гІайре тЕ дахара. ШолгІачу дийнахь Родос-гІайре тЕ кхечира, ткъа цигара Патару-гІала дахара. ²Тхуна Пиника-махка доьдуш долу хЮрдан кема карийра. Цу тЕ а девлла, дАдахара тхо. ³Къилбаседехула Кипр-гІайрена тЕх а девлла, тхо Сири-махка дахара. Цигахь Цора-гІалахь севцира, хЮнда аьлча хЮрдан кема дассо дезаш дара. ⁴Цу гІалахь Иийсан мурдаш а карийна, цаьрца цхьа кІира даьккхира оха. Делан Сино хьехарна цара элира ПахІале, Ярушалайме ма гІахьара аьлла. ⁵Тхан цигара хан чекхьяьлча, тхо кхин дА а дахара. Цара массара а шайн зударшца а, берашца а тхо гІалара новкъа дехира. ХЮрдан йистехь, гора а хІиттина, дола дира оха. ⁶Церан хЮраннын Юдика а йина, тхо хЮрдан кеманна тЕ девлира. Ткъа уьш шайн цА бирзира. ⁷Цора-гІалара кхидА а тхайн некъ бира оха. Іаккхо-гІалахь севцина, динан вежаршка маршалла а хаьттина, цаьрца цхьа де даьккхира оха. ⁸ШолгІачу дийнахь новкъа девлла Кхесрин-гІала кхечира тхо. Ярушалаймехь хаьржинчу ворхІ гЮьнчех цхьаннан, хаза кхьа нахана юкьахь баржош болчу Пилапан хІусамехь севцира тхо. ⁹Цуьнан маре яхаза йиь йоІ яра. Уьш Делера болу хаам бовзуйтуш бара. ¹⁰ЯхІуд-махкара Агав цЕ йолу пайхамар вале, оха масех де даьккхира цигахь. ¹¹Тхо долчу а веана, ПахІалан доькка схьа а эцна, шен когаш а, куьйгаш а дихкина, элира цо: «Делан Сино боху: „ХІара доькка долу стаг, иштта дА а вихкина, кхечу къаьмнийн нахе дІалур ву Ярушалаймера жуьгташа“».

¹²Иза а хезна, тхо а, цигахь болу нах а, ПахІале Ярушалайме ма гІахьара бохуш, дехарш дан хІиттира. ¹³Таккха ПахІала элира: «ХІун до аша, хЮнда доьлху шу, сан дог а дохуш? Давехкарна хьовха, Везачу Элан Иийсан дуьхьа Ярушалаймехь вала а кийча ву со». ¹⁴Цуьнан ойла хийца ницкъ а ца кхаьчна, оха, совца а севцина, элира: «Везачу Элан лаам кхо-чухуьлда».

¹⁵Юха, кечам а бина, Ярушалайме дахара тхо. ¹⁶Кхесрин-гІалара цхьа-болу мурдаш баькхира тхоьца. Цара тхо дуьхьарлерчу мурдех волчу Кипрерачу Мансонна тЕ дигира. Цуьнан хІусамехь севцира тхо.

^{21:8} Векалийн 6:5; 8:5. ^{21:10} Векалийн 11:28.

ПахІал Якъуб волчу вовду

¹⁷Ярушалайме дАкхьяьчча, динан вежарша дика тЕийцира тхо. ¹⁸ШолгІачу дийнахь ПахІал тхоьца Якъуб волчу веара. Иза волчохь берриге а тхьамданаш гулбеллера. ¹⁹Цаьрга маршалла а хаьттина, ПахІала дийцира шегухула кхечу къаьмнийн нахана юкьахь Дала динчух лаьчна. ²⁰Дийцинар а хезна, Далла хастам а бина, цара элира ПахІале:

«Ваша, хьуна дуккха а эзарнаш Иийсах тешна жуьгтий хилар гуш ду. Уьш массо а товратан хьехамаш ларбеш а бу. ²¹Хьох лаьчна цаьрга олура, кхечу къаьмнийн нахана юкьахь Іаш болу жуьгтий ахь Іамабо, Муса-пайхамарах дАкъаста бохуш, шайн бераш сунт ма де бохуш, вайн гІиллакхаш ма леладе бохуш. ²²Таккха хІун дан деза оха? Царна хуур ма ду хьо веанийла. ²³Оха ма-аллара де: тхуна юкьахь нигат дина виь стаг ву. ²⁴Уьш схьа а эций, цІинваларан Іадатах чекхвала. Кортош дошуш церан хиллачу харжах ахча дА а ло. Таккха хЮраннын а хуур ду, хьох лаьчна дуьйцург цхьа а бакъ доций, хьо товратан хьехамаш кхочушбеш вуйла. ²⁵Ткъа Иийсах тешна болчу кхечу къаьмнийн нахе оха кехат яздина, цІушна^д сагІина деана жижиг а ма даа, цІийх а ларло, садукъдина дайинчу бежанийн жижиг а ма даа, нахаца а ма лела аьлла».

²⁶ПахІала, билгалбаьхна нах схьа а эцна, шолгІачу дийнахь цаьрца цІинваларан Іадат кхочушдира. Юха Делан цІийнан керта а веана, цо хаам бира, шайн цІиндаларан денош чекх маца девр ду а, шайх хЮраннын а сагІа маца доккхур ду а аьлла.

ПахІал лацар

²⁷ВорхІалгІа де чекхдолуш Асиа-махкарчу жуьгташна Делан цІийнан кертахь гира иза. Дерриг а адам карзах а даьккхина, цара ПахІал схьалецира, ²⁸маьхьарий а детташ: «Исраилхой! ГІо дейша! ХІара массанхьа а нах товратан хьехамашна а, вайн халкъана а, Делан цІенна а дуьхьалбохуш ву. Ткъа хІинца, Делан цІийне кхечу къомах болу нах – грекаш – а балийна, сийлахьа меттиг бехийна кхо». ²⁹(Хьалха, Ярушалаймехь, Эпас-гІалара ТрахІим гинера нахана, цундела моьгтура царна цо иза Делан цІийне валийна.)

³⁰ГІала карзахьяьллера, массо а агІора адамаш дара схьауьдуш. Цара, схьа а лаьчна, ПахІал Делан цІийнан керта аракатхийра. НеІарш цу сохьта тЕкьевлера. ³¹Иза вен гІертара уьш. ТІеман коьрта хьаькамна тЕ хаам кхечира, ерриг а Ярушалайм карзахьяьлла ю аьлла. ³²Цу сохьта тІемалой а, эпсарш а схьа а эцна, нахана тЕвахара иза. ТІеман коьрта хьаькам а, тІемалой а гина, ПахІална егтачуьра севцира уьш. ³³Таккха тІеман коьрта хьаькам цунна тЕвахара. ПахІал схьа а лацийтина, иза

^{21:23, 24} Лелар 6:13-21. ^{21:25} Векалийн 15:29. ^{21:29} Векалийн 20:4.

шина зѐнаца дѐавехка аѐлла, омра дира цо. Пахѐале иза мила ву, цуѐнга-ра хѐун даѐлла аѐлла, хаѐттира цо. ³⁴Нахана юкѐахь, цѐхаболчара цѐаѐ, вукѐара важа дуйѐцуш, маѐхѐарий девѐлира. Гѐовгѐа хиларна бакѐдерг кѐаста а ца делла, Пахѐал гѐопе дѐавигийтира тѐеман коѐртачу хѐаѐкамо. ³⁵Лами улло иза вигича, тѐемалойн иза айина вига дийзира, нах дукка оѐгѐазбахана, цунах лата гѐерташ хиларна. ³⁶Цунна тѐаѐхѐабогѐучу наха маѐхѐарий хѐобкхура: «Ве иза!» — бохуш.

Пахѐала нахе дина кѐамел

³⁷Гѐопана улло кхочуш, Пахѐал тѐеман коѐртачу хѐаѐкаме вистхилира: «Хѐобга хатга мегар дуй ас?»

Вукѐо эѐлира: «Хѐуна грекийн мотг хаѐа? ³⁸Хѐета, хѐо виѐ эзар талорхо яѐссачу ара а ваѐккхина, гѐаттам айина мисархо ваѐ-кх?»

³⁹Пахѐала жоп делира: «Со Килик-махкара Тарс-гѐалара жуѐгги ву, евзаш йолчу гѐалин вахархо. Ас доѐху хѐобга, бакѐо лоѐха суна нахаца кѐамел дан».

⁴⁰Вукѐо бакѐо елча, Пахѐала, ламин тѐегѐанаш тѐе а хѐоѐттина, нах сов-цо куѐг айира. Массо а дѐатийначу хенахь иза ѐебархойн маттахь кѐамел дан хѐоѐттира.

22 ¹«Вежарий, ладогѐалаш хѐинца ас аѐндоѐлчуѐнга». ²Пахѐала шайга арамхойн мотг буѐйцу хезча, нехан кѐамелаш кхин а лагѐделира. Тѐаккха цо эѐлира:

³«Со жуѐгги ву, Килик-махкара Тарс-гѐалахь вина воѐлу, амма кхузаѐхь, хѐокху гѐалахь, кхийина ву. Сан устаз хилла Гамлиал. Цо леррина ѐамийна суна вайн дайн товратан хѐехамаш. Тахана шу санна, хѐалха Далла леррина гѐуллакх деш вара со. ⁴Гийсан некѐа тѐе бевлларш, лоѐхкуш, лечу хѐола тѐе бохура ас. Божарий а, зударий а, сѐа а лоѐцуш, набахти чу кхуѐйсура. ⁵Цунна тоѐшалла дийр ду шуна динан коѐртачу дас а, бак-хийчеран кхеташоно а. Цаѐргара дара ас сѐаѐцна Дамасакх-гѐаларчу вежаршка-жуѐгташка долу кехаташ. Со цига вахара, сѐа а лаѐцна, Ярушалаѐме таѐзар дан нах сѐаѐбало.

⁶Амма новкѐа вогѐуш, со Дамасакх-гѐалина герга веача, делкѐахан хуѐлучу заманчоѐхь стигалара кѐеггина серло кхийтира суна гонах. ⁷Лаѐтта воѐжча, суна сайга луѐйш долу аз хезира: „Маржа Шаул я! Соѐга бала хѐунда хѐобгуѐйту аѐх?»

⁸Ас хаѐттира: „Мила ву хѐо, Веза Эла?»

Цо эѐлира соѐга: „Со Назартера Гийса ву, аѐх эѐкхийна лелош воѐлу».

⁹Соѐга хиллачарна серло гира, амма соѐга луѐйш Волчун аз кѐаѐсташ ца хезира. ¹⁰Ас хаѐттира: „Хѐун де ас, Веза Эла?»

Везачу Эло эѐлира: „Хѐала а гѐаттий, Дамасакх-гѐала гѐо, цигахь эр ду хѐобга аѐа дан дезарг». ¹¹Суна хѐумма а ца гора, хѐунда аѐлча кѐеггинчу серлоно бѐаѐрса дайинера сан. Цундела некѐахоша, куѐг а лаѐцна, Дамасакхе дѐавигира со.

¹²Далла муѐгѐахь а воѐлуш, товратан хѐехамаш кхочушбеш а воѐлуш, цигахь ѐачу жуѐгташа дика цѐе йоккхуш воѐлу Хѐанас цѐе йолчу стага, ¹³тѐе а веана, эѐлира соѐга: „Ваша Шаул! Са гуо хѐайна!» Цу сохѐта суна Хѐанас гира. ¹⁴Цо эѐлира: „Вайн дайн Дала кѐастийна хѐо Цуѐннан лаам хаа, кѐаѐсттина Бакѐверг ган а, Цуѐннан багара аз хаза а. ¹⁵Хѐунда аѐлча гиначунна а, хезначунна а Цуѐннан теш хир ву хѐо массо а адамна хѐалха. ¹⁶Хѐун деш ѐа хѐо? Хѐала а гѐаттий, хѐо хих чекх а ваккхийтий, кѐинойх цѐанло, Везачу Эле Гийсага кхойкхуш».

¹⁷Со Ярушалаѐме вухавеача, Делан цѐийнан кертахь доѐа дечу хенахь суна шовкѐ еара: ¹⁸Суна Гийса гира. Цо соѐга эѐлира: „Сихло, Ярушалаѐмера аравала, хѐунда аѐлча кхузаѐхь хѐан Сох долу тоѐшалла тѐеоѐцур даѐц».

¹⁹Ас эѐлира: „Веза Эла, цу нахана хаѐа, со жуѐгтийн гуламан цѐеношкахула леллий, Хѐох тешаш болу нах сѐхальцуш а, царна етгаш а. ²⁰Хѐан теш хиллачу Тапин цѐий ѐеначу хенахь со цигахь лаѐтгаш вара, а гѐуллакх кѐобал а деш, иза вуѐш болчеран бедарш а ларѐеш».

²¹Тѐаккха Цо эѐлира соѐга: „Дѐавало, Аса генна вохуѐйту хѐо, кхечи кѐаѐмнийн нах болчу».

Пахѐал а, тѐеман коѐрта хѐаѐкам а

²²И дешнаш аллалц ладогѐуш хилла болу нах, уѐш хезча, маѐхѐарий хѐекха хѐиттира: «Ве иза! Иза ваѐа хѐаѐкѐ ваѐц!» — бохуш. ²³Цара маѐхѐарий а хѐобкхуш, тѐера хѐуманаш оѐа а кхуѐйсуш, оѐгѐазбахана хѐаѐаѐ чан кхуѐйсуѐчу хенахь, ²⁴тѐеман коѐртачу хѐаѐкамо омра дира, Пахѐал гѐопе дѐа а вигина, барт хатга, шед а етгаш, наха кхунна тѐе моѐх мича баѐханина хѐобкху хаарѐама. ²⁵Амма шед етта доѐхкаршца ша дѐавихкинчу хенахь Пахѐала эѐлира цигахь лаѐтгачу тѐеман хѐаѐкаме: «Нийса дуй Риман вахархочунна^д, кхел а ца еш, шед еттар?»

²⁶Иза хезна, тѐеман хѐаѐкамо, шел лакхарчунна тѐе а вахана, эѐлира: «Хѐо хѐун деш ву? И стаг Риман вахархо^д ма ву».

²⁷Лакхарчу тѐеман хѐаѐкамо, тѐе а веана, хаѐттира Пахѐале: «Алал, хѐо Риман вахархо вуй?»

«Ву», — аѐлла, жоп делира Пахѐала.

²⁸Коѐртачу тѐеман хѐаѐкамо эѐлира: «Суна дуккха а аѐха иѐшира Риман вахархо^д хила».

Пахѐала эѐлира: «Со вичѐхана а ву Риман вахархо».

²⁹ Ша Риман вахархо Давихкинийла хиъча, цуьнга барт хатта кечбелларш цу сохъта юхабевлира, ткъа коьрта хъаькам кхеравелира. ³⁰ ШолгIа-чу дийнахъ жуьгташа ПахIал стенна бехке во хаа а лиъна, цунна тIера зIенаш дIа а яхийтина, динан коьртачу дайшка а, ерриг а коьртачу кхеташоне а гулло а аьлла, ПахIал, схъа а валийна, царна хьалха хIоттийра тIеман хъаькамо.

ПахIал а, жуьгтийн тхьамданаи а

23 ¹ Коьртачу кхеташонехъ болчу нахе а хъаьжна, ПахIала элира: «Сан вежарий! Таханлерчу дийне кхачалц Далла хьалха цIеначу дагца ваьхна ву со». ² Динан коьртачу дас Хьанаса шена хьалха лаьтгачаьрга омра дира, ПахIалан бета тIе хIума тоха аьлла. ³ ПахIала элира цуьнга: «Дала таIзар дийр ду хьуна, шалхонча. Нийсонца кхел ян хиъна хьо воллушехъ, хIетте а харцонца суна етта боху-кх ахъ».

⁴ Уллохъ лаьтгаш болчара элира ПахIале: «Динан коьрта да сийсаз-во ахъа!»

⁵ ПахIала элира: «Вежарий, суна ца хаьара иза динан коьрта да вуйла. Яздина ма ду: „Хьайн халкъана тIехъ волчу куьйгалхочунна лен ма ле“, — аьлла».

⁶ Гулбеллачу нахана юкъахъ цхьаберш садукьой^д, вуьш парушхой^д буйла шена хиъча, ПахIала чIогIа элира: «Вежарий! Со парушхочух схьаваьлла парушхо ву шуна! Белларш денлуш хиларх сатесна ву аьлла, валийна ву со кхуза кхел ян».

⁷ Цо иза аьлча, парушхошна^д а, садукьошна^д а юкъахъ къовсам а баьлла, гулам шина декъе бекъабелира. ⁸ (ХIунда аьлча садукьоша я денвалар а, я маликаш а, я жинаш а дац бохура, ткъа парушхоша и дерриг а ду бохура.) ⁹ Йоккха гIовгIа елира. Парушхойх болчу цхьаболчу Iеламчу наха бохура: «Кху стагехъ тхуна цхъа а вониг ца карадо. ХIун хаьа, цуьнца жино я малико къамел динийла»*. ¹⁰ Амма къовсам кхин а чIогIа баларна тIеман коьртачу хъаькамо, наха ПахIал вовшахваккхарна кхоьруш, тIемалощка омра дира, лаха чу а диссий, царна юкъара схъа а ваккхий, иза гIопе дIавига аьлла.

¹¹ Буьйсанна ПахIална хьалха хIоьттинчу Везачу Эло элира: «ЧиагIо-лахъ, ПахIал. Айхъа Ярушалаймехъ Сох тоьшалла ма-дарра, Римехъ а иза дан дезар ду хьан».

* ^{23:9} Цхьадолчу тептарш тIехъ тIетохна ду: «Далла дуюьхал хир дац вай».

^{23:3} Маттай 23:27, 28. ^{23:5} Арадаккхар 22:28. ^{23:6} Векалийн 26:5; Пилапхошка 3:5.

^{23:8} Маттай 22:23; Марк 12:18; Лака 20:27.

Жуьгташа ПахIална дуюьхал бартбар

¹² Де тIекхаьчча, цхьаболчу жуьгташа, барт а бина, дуй биира ПахIал шайш веллалц ца яа а, ца мала а. ¹³ И барт беш декъехъ вара шовзткъа сов стаг. ¹⁴ Динан коьрта да а, баккхий нах а болчу а бахана, цара элира: «Оха дуй биъна ца яа а, ца мала а ПахIал веллалц. ¹⁵ Аша а, коьртачу кхеташоно а тIеман коьртачу хъаькаме дехар де, ПахIал шайш долчу валавайта алий, цуьнан гIуллакх кхин цкъа а дикка таллархъама. Шуна тIекхачале, иза вен тхо кийчча ду».

¹⁶ Цара бинчу баргах лаьцна ПахIалан йишин кIантана хиира. Цо, гIопе а веана, ПахIале дIахайитира и гIуллакх. ¹⁷ ТIаккха ПахIала, римхойн эскарера цхъана тIеман хъаькаме схъа а кхайкхина, элира: «ХIара жима стаг тIеман коьртачу хъаькамна тIевига, цуьнга цхъа хIума ала деза кхуьнан», — аьлла.

¹⁸ Цу хъаькамо, и кIант тIеман коьртачу хъаькамна тIе а вигина, элира: «Тутмакха ПахIала, соьга схъа а кхайкхина, хIара жима стаг хьуна тIевига элира. Кхуьнан хьобга ала цхъа хIума ду боху цо».

¹⁹ ТIеман коьртачу хъаькамо, куьг лаьцна юьстаха а ваьккхина, хаьттира кIанте: «ХIун дара хьан соьга ала?» — аьлла.

²⁰ КIанта элира: «Жуьгташа барт бина, хьобга ПахIал кхана коьртачу кхеташоне валаве аьлла, дехар дан, цуьнан гIуллакх дикка толлучуха. ²¹ Цаьрга ла ма догIалахъ, хIунда аьлча шовзткъа сов стаг ву цунна кIело йина Iаш. Цара дуй биъна ца яа а, ца мала а шайш иза веллалц. Уьш хIинца кийчча Iаш бу, ахъ ден долчу омре хьобжуш».

²² ТIаккха тIеман коьртачу хъаькамо жима стаг дIавахийтира: «Айхъа соьга аьлларг цхъаьнгге а ма дийцалахъ», — аьлла.

ПахIал Кхесрин-гIала дIавахуьйту

²³ Цул тIаьхъа, шен тIеман хъаькамех шиь схъа а кхайкхина, цо элира: «Кхесрин-гIала ваха ши бIе гIашло а, кхузткъе итт дин-бере а, ши бIе гоьмукьелорхо^д а кечве, буьйсанна исс сахът долуш уьш дIа а хьовсабе. ²⁴ Иштта, варраш а кечъе, тIе а хаавай, ПахIал мехкан куьйгалхо Пелакъ волчу дIавигийта».

²⁵ Цул сов, иштта чулацам болуш кехат а яздира цо:

²⁶ «Цуьнан сийлалле мехкан куьйгалхочуьнга Пелакъе маршалла до-уьйту Калабди Лосас.

²⁷ ХIара стаг, схъа а лаьцна, жуьгташа вуьйчуьра тIемалощка веанчу ас кIелхарваьккхина ву, Риман вахархо^д вуй ма-хиьинехъ. ²⁸ Кхуьнан хIун бехк бу хаархъама, ас хIара церан коьртачу кхеташоне валийра. ²⁹ Цигахъ билгалделира кхуьнан бехк бу аьлла лоруш дерг церан шайн товратан хьехамашца доьзна хилар. Амма хIара вен я дIалаца бахъана долуш хIума дацара. ³⁰ Сайна кху стагана дуюьхал барт бинийла ма-хиьинехъ, ас сихонца хIара хьо волчу дIахъажийра, ткъа кхуьнан кхелахошка, гIуллакх хьобга къастадайт аьлла, омра дира».

³¹Темалоша шайна деллачу омрица ПахIал, сха а эцна, буйсанна Анти-Патар-гIала дIавигира. ³²Ткьа шолгIачу дийнахь, иза говрашкахь болчаьрга кхидIа вига а аьлла, гIопе юхабирзира уьш. ³³Вукхара, Кхесрин-гIала схаькхаьчча, кехат мехкан куьйгалхочуьнга дIа а делла, ПахIал цунна хьалха хIоттийра. ³⁴Мехкан куьйгалхочо, кехат а дешна, ПахIале хаьттира, иза муьлгачу меттера ву аьлла. ХIара Киликера вуйла хиьча, цо элира: ³⁵«Ас хьан гIуллакхе ладугIур ду, хьо бехке веш берш схаькхаьчча». ТIаккха гIароле, иза кхел еш долчу ХIародан цIийнехь ларве аьлла, омра дира цо.

Пелакъа ПахIалан гIуллакхе ладугIу

24 ¹Пхи де даьлча, динан коьрта да Хьанас а, масех воккха стаг а, кхелан гIуллакх лелаш волу Туртал а веара цига. Цара мехкан куьйгалхочуьнга ПахIална дуьхьал шашь даьккхинарг дийцира. ²⁻³ПахIал схаькхайкхича, Туртала, иза бехкевеш, бохура:

«Массо а хенахь а, массо а меттехь а баркалица тIечIагIдо оха, лоруш волу Пелакъ, хьо бахьана долуш тхо долчохь машар хилар а, ахь Iуналла дарца хIокху халкъан дахар толуш хилар а. ⁴Амма, хьуна тIех новкъарло ца ярхьама, доьху хьобга тхан доццачу къамеле ладогIар, хьайгахь гуттар а болчу къинхетамца. ⁵Оха къастийна: хIара стаг нахана зуламе хилар, дуьнен чохь массо а меттехь жуьгташна юкъахь питана туьйсус а, назартхойн тобанан куьйгалхойх цхаьх хилар а. ⁶Техула тIе Делан цIа сийсаздан а воьллера хIара, амма оха сацийра*. ⁸Барт хаьтгича, хьуна хьайна а хуур ду, оха хIара стаг бехкевар нийса дуйла».

⁹Оцу бехкана тIетайра важа жуьгтий а, цо аьлларг дерриг а бакъ ду аьлла.

ПахIала Пелакъна хьалха ша бехказавоккхуш дина къамел

¹⁰Мехкан куьйгалхочо пурба делча, ПахIала жоп делира: «Дуккха а шерашкахь кху халкъана тIехь хьо кхелахо вуй а хууш, со хазахетарца бехказавала хьожур ву. ¹¹Хьуна хаа хала хир дац, со шийтта де ца кхоччуш хьалха Ярушалайме Далла Ибадат² дан веанийла. ¹²Я Делан цIийнехь а, я жуьгтийн гуламан цIеношкахь а, я гIали юккъехь а со бехке вечу нахана цхаьбнцца а къуьйсус я нах карзахбохуш а со ца гина. ¹³Церан ницкъ бац, со бехке ву аьлла, цха а тешо. ¹⁴Амма цхьана хIуманна тIехь къера ву со: сайн дайн Далла гIуллакх деш вогIу со кхарна тоба бен ца хетачу новкъахула. Товратан хьехамех а, пайхамарша яздинчух а — дерригенах а теша со. ¹⁵Делан лаамехь болчарна а, боцучарна а беллачуьра денлур бу аьлла болу, хIорш а шех тешаш болу, Делах болу цха сатийсам бу сан.

* ^{24:66-8a} *Цхьадолчу тентарш тIехь тIетоьхна ду*: Тхо тхайн Iедалца кхунна кхел ян лууш дара. ⁷Амма тIеман коьрта хьаькам волчу Лосас, ван а веана, нуьцкъах тхан карара сха а ваьккхина, хьо волчу хьажийра хIара. ⁸ХIара бехке веш долчу тхуна а тIедожийра цо хьуна тIедахкар.

¹⁶Цундела дерриг а сайн ницкъ кхочург дан гIерта со Далла а, нахана а хьалха догцIена хилархьама. ¹⁷Дуккха а шераш девлалчул тIаьхьа Ярушалайме веана со, сайн халкъана юкъара къечарна хIума кховдорхьама а, сагIа даккхархьама а. ¹⁸⁻¹⁹Со цIинваларан Iадатах чекхваьлча, Делан цIийнан кертахь карийра Асиа-махкара масех жуьгтичунна. Соьца адамийн тоба яцара, я гIовгIа а ца йора цхьаммо а. Уьш бара хьуна хьалха хIитто безарш, нагахь церан суна дуьхьал ала хIума делахь. ²⁰Я кхаьрга алийта, соьгахь хIун харцо карийна шайна, со коьртачу кхеташонна хьалха лаьтгачу хенахь. ²¹Кхарна юкъахь лаьтгачу хенахь ас чоьгIа аьлла цха дош бахьана долуш дуй те хIара: „Белларш денлуш хиларх теша аьлла, аша суна тахана кхел йо“, — аьлла».

²²Дерригене ла а доьгIна, цу хьехемах дерг шена дика хаь дела, Пелакъа и гIуллакх тIаьхьатеттира. Цо элира: «ТIеман коьрта хьаькам Лоса схаьвеача, ас къастор ду шун гIуллакх». ²³Юха цо тIеман хьаькаме омра дира, ПахIал ларве, амма паргIат а вита, накъосташна цуьнан гIайгIа бан новкъарло а ма е аьлла.

ПахIал Кхесрин-гIалахь чувобьлина латтаво

²⁴Масех де даьлча, жуьгти йолчу, шен зудчуьнца Дурсалица веанчу Пелакъа, ПахIале сха а кхайкхийтина, Дала леррина къобалвинчу Иийсах долчу тешарх лаьцна цуьнга дийцийтира. ²⁵ПахIала бакъдолчух а, юхаозаваларх а, хин йолчу Делан кхелах а лаьцна дийцича, Пелакъа, кхера а велла, элира: «ХIинца дIагIо, юхаула ас схаькхойкхур ву хьо». ²⁶Цул сов иза сатесна вара ПахIала ша дIахьцург ахча лург хиларе, цундела, кест-кеста сха а кхойкхуш, цуьнца къамел дора цо. ²⁷Ши шо даьлча, Пелакъан метта Порка Висита цIе йолу куьйгалхо веара. Жуьгташна там бархьама ПахIал чувобьлина витира Пелакъа.

ПахIал Виситина хьалха хIутту

25 ¹Ша куьйгалхо хIоьгтина кхо де даьлча, Кхесрин-гIалара Ярушалайме веара Висита. ²Динан коьрта дай а, жуьгташна юкъара лоруш болу нах а баькхира цунна тIе, ПахIална арз дахьаш. Цара дехарш дора, ³къинхетам а бина, ПахIал Ярушалайме схаьваловахьара бохуш. Ткьа новкъахь иза вен къайлаха барт бира цара. ⁴Виситас жоп делира, ПахIал Кхесрин-гIалахь чувобьлина ву, ша а кестта цига гIур ву аьлла. ⁵«Шайна юкъара масех стаг ваийта соьца, — элира цо, — цаьрга хIара стаг бехке вайта, нагахь кхуьнан бехк беллахь».

⁶Цаьрца бархI-исс де а даьккхина, Висита Кхесрин-гIала юхавеара. ШолгIачу дийнахь, кхелахочун метте а хиьна, ПахIал схаьвалавайтира цо. ⁷Иза схаькхаьчча, Ярушалаймера баьккинчу жуьгташа, цунна го а бина, иза бехке веш, дуккха а хIуманаш дехира цунна дуьхьал. Амма цуьнан

бехк болчух Висита тешо ницкъ ца кхочура церан. ⁸ ПахIала дуйхьало йора: «Ас цхьа а вониг ца дина жуьгтийн товратан хьехамашна а, Делан цIенна а, Рим-мехкан паччахьна а дуйхьал», — бохуш.

⁹ Жуьгташна там болу агIо лобхуш, Виситас элира ПахIале: «Ярушалайме ваха лабий хьуна, соьга цигахь хьайна кхел яйта?»

¹⁰ ПахIала элира: «Со Рим-мехкан паччахьан кхелана хьалха лаьтташ ву хIинца, сайна кхел ян еззачохь. Ас жуьгташна цхьа а вониг ца дина, иза хьуна а дика хаьа. ¹¹ Нагахь со нийса а воцуш, со вел соьгара бахьана даьллекх, Иожалла тIеэца а кийча ву со. Амма хIара нах харцIуйиш белахь, цхьаннан а бакьо яц со кхаьрга дIавала. Ас Рим-мехкан паччахьан кхел яр доьху».

¹² Кхеташонца кьамел а дина, Виситас элира: «Ахь паччахьан кхел йобхуш хилча, Рим-мехкан паччахьна тIевохуйтур ву хьо», — аьлла.

ПахIал АгIарипа-паччахьна хьалха хIутту

¹³ Масех де даьлча, Висита куйгалхо хIоттор даздан Кхесрин-гIала паччахь АгIарипа а, цуьнан йиша Беруника а деара. ¹⁴ Уьш цигахь масех денна севцина дела, Виситас паччахьна ПахIалан гIуллакхах лаьцна дийцира: «Кхузахь Пелакъа чувобллина цхьа стаг ву. ¹⁵ Со Ярушалаймехь волуш жуьгтийн тхьамданаша а, динан дайша а, бехке а веш, кхел е бохура цу стагана. ¹⁶ Амма ас элира цаьрга, римхойн Iедал дац бехке веш волу стаг дIалуш, цкъа хьалха шен довхошца юьхь-дуйхьал а кхетта, бехказа вала бакьо яллалц аьлла. ¹⁷ Цундела и жуьгтийн кхуза схьакхьачча, ас шолгIачу дийннехь, кхелахочун метте а хиьна, иза схьавалавайтира. ¹⁸ Суна мояттуш долчу цхьана а зуламехь иза бехке ца вира цуьнан довхоша. ¹⁹ Амма церан цхьацца кьовсамаш бара шайн динах а, цхьана веллачу Иийсах а лаьцна, ткъа ПахIала-м Иза дийна ву бохура. ²⁰ И гIуллакх муха къастор ду а ца хиьна, ас хьаттира ПахIале: „Ярушалайме а вахана, цигахь кхел яйта лабий хьуна?“ — аьлла. ²¹ Амма ПахIала Рим-мехкан паччахьан сацам хиллалц ша Кхесрин-гIалахь вита аьлча, ас омра дира, иза Рим-мехкан паччахьна тIевиггалц чувобллина вита аьлла».

²² АгIарипас Висите элира: «Суна сайна а лаьа оцу стаге ладогIа».

«Кхана хьуна хезар ду иза вистхуйлуш», — аьлла, жоп делира Виситас.

²³ ШолгIачу дийнахь АгIарипа а, Беруника а, кеч а делла, шайца тIе-ман хьабкамаш а, гIалара лоруш болу нах а болуш кхел ечу ца чу баьхкича, Виситас омра дира, ПахIал схьавалаве аьлла. ²⁴ Цул тIаьхьа Виситас элира: «АгIарипа-паччахь а, кхузахь тхоьца болу берриш а! Шуна гуш волчу хIокху стагана Ярушалаймехь а, кхузахь а вуно дукха жуьгташа аьрзнанаш дина. Цара маьхьарий хьийкхира, хIара кхин ваха хьакь вац бохуш. ²⁵ Амма суна хета, вел бахьана кхуьнгара ца даьлла аьлла. Рим-мехкан паччахь волчохь шена кхел яр кхо дехарна, ас сацам бина хIара цига дIахьажо. ²⁶ Амма кхунах лаьцна цу паччахье яздан хIумма а дац сан. Цундела ас хIара шуна, къаьсттина хьуна хьалха, АгIарипа-паччахь,

валавайтина, гIуллакх къастийча, Рим-мехкан паччахье сайна яздан хIума хилийта. ²⁷ ХIунда аьлча суна нийса ца хета чувобллина стаг, иза бехке веш дерг хIун ду а ца хоуйтуш, дIахьажор».

ПахIала АгIарипа-паччахьна хьалха дина кьамел

26 ¹ Таккха АгIарипа-паччахьо элира ПахIале: «Кьамел дан мегар ду хьуна», — аьлла. ПахIала, куйг хьала а айина, ша бехказавоккхуш кьамел дира:

² «Паччахь АгIарипа! Жуьгташа сайна дуйхьал дуйицунна тахана хьуна хьалха сайн бехказавала аьтто хиларна со ирс долуш хета суна, ³ хьо жуьгтийн гIиллакхаш а, кьовсаме долу хIуманаш а девзаш хиларна муххале а. Цундела доьху хьобга собарца сайга ладогIар.

⁴ Массо а жуьгташна хаьа, со жима волуш дуйна а сайн халкъана юкьахь а, юха Ярушалаймехь а муха ваьхна. ⁵ Царна со вевза дуккха а хан ю, цундела церан тоьшалла дан йиш ю, шайна лиьча, со парушхо^д а хилла, вайн динаца догIуш долу уггар кьовламе хьехамца вехаш Iаш хилар. ⁶ ХIинца со кхелана хьалха лаьтташ ву, Дала вайн дайшна делла дош кхочушхиларе сатесна хиларна. ⁷ Цунна сатесна ду тхан халкъан шийтта тайпа, дийнахь а, буса а Далла даггара гIуллакх а деш. Оцу сатийсамна бехкево со жуьгташа, ва паччахь. ⁸ Хила йиш йоцуш хIунда хета шуна Дала беллачуьра нах денбар? ⁹ Со а вара тешна, Назартарчу Иийсах лаьцна долчунна дуйхьал дуккха а хIума дан деза аьлла. ¹⁰ И дерриг а дора ас Ярушалаймехь: Иийсах тешна беза нах набахти чу кхуйсура, динан дайшкара бакьо а яьккхина, и нах байар кьобал а дора. ¹¹ Ас таIзар дора царна массо а жуьгтийн гуламан цIеношкахь, уьш шайн дина тIера юхабовлийта гIерташ. Сайн царна дуйхьал йоло оьгIазалла сел чIогIа хиларна, кхечу гIаланашка а воьдура со уьш схьалеца».

ПахIала ша Далла тIеверзарх лаьцна дуйицу

(Векалийн 9:1-19; 22:6-16)

¹² «Оцу гIуллакхна цкъа Дамасакхе воьдуш вара со, динан коьртачу дайшкара бакьонаш а яьхна, цара тIедехкина декхарш а эцна. ¹³ Делкъахан хуьлучу хенахь, ва паччахь, тхо новкъа схьадогIуш, стигалара цIехьана малхачул а чIогIа серло кхийтира. И серло тхуна гонах хIобьтира. ¹⁴ Тхо массо а лаьтта охьайигира. Юха сайга лерина долу аз хезира суна, арамхойн маттахь кьамел деш: „Маржа Шаул я! Соьга бала хIунда хьобгуйту ахь? Туьран дитт а хилла дуйхьалваьлла, хьайна зе хIунда до ахь?“

¹⁵ Ас хьаттира: „Хьо мила ву, Веза Эла?“

Везачу Эло жоп делира: „Со ахь хьийзош волу Иийса ву. ¹⁶ ХьалагIатта когаш тIе. Со веана, хьуна гиначун а, гун долчун а хьо теш а, гIуллакх кхочушдархо а вина, дIахIогто. ¹⁷ Ас кхечу къаьмнийн нах болчу вохуйту хьо.

^{26:5} Векалийн 23:6; Пилапошка 3:5. ^{26:9-11} Векалийн 8:3; 22:4, 5.

Хьайн халкъах а, кхечу къаьмнийн нахах а Ас к'елхъарвоккхур ву хьо. ¹⁸Церан б'аьргаш схьадиллина, боданера серлоне а баьхна, иблисан олаллина т'ера Далла т'еберзор бу ахь уьш, царна гечдар хилийтархьама а, Сох болу тешам бахъана долуш, Делан базбинчу нахана юкъахь церан меттиг хилархьама а“».

*Пах'ала жуьгташка а, кхечу къаьмнийн нахе а
дина тоьшалла*

¹⁹«Цундела, Аг'арипа-паччахь, ас дуьхьало ца йира стигалара сайна х'юьттинчу б'арлаг'ина. ²⁰Со кхайкхам бан волавелира цкъа хьалха Дамасакхехь а, Ярушалаймехь а, берриг а Ях'уд-махкахь а, юа кхечу къаьмнийн нахана юкъахь, уьш дохко а бевлла, Далла т'е берзийтархьама, шайн г'уллакхашца дохкобвлар цаьрга гайтийтархьама. ²¹Цу бахъаненна, Делан ца чохь волуш, схьа а лаьцна, со вен г'юьртира жуьгтий. ²²Амма Дала г'ю дира суна, таханалера де кхачале а. Цуьнан г'юьнца лаьтташ ву со тахана кхузахь хьалдолчу а, кьечу а нахе тоьшалла деш, кхин х'умма а ца дуьйцуш, пайхамарша а, Мусас а хир ду аьларг бен: ²³Дала леррина Къобалвинарг, баланаш а хьегна, кхелхинчул т'аьхьа, беллачех г'аьттина хьалхарниг хир ву. Цо яхьар ю серло жуьгтийн халкъана а, кхечу къаьмнийн нахана а».

Пах'ал Аг'арипа-паччахь тешо глерта

²⁴Пах'алан къамел чекхдалале Виситас ч'огг'а элира: «Пах'ал, хьо хьераваьлла! Дукха дешаро талхийна хьо!»

²⁵«Со хьераваьлла вац, лоруш волу Висита, — аьлла, жоп делира Пах'ала. — Ас дуьйцург нийса а, хьекъале а ду. ²⁶Аг'арипа-паччахьна дика девза х'ара санна г'уллакхаш, цундела ас парг'ат дуьйцу цуьнца. Со тешна ву, цуьнан тидамера х'умма а даьлла дац, х'унда аьлча х'ара дерриг а ломал дехьа хилла дац, массеран а б'аьргашна хьалха хилла ду. ²⁷Паччахь Аг'арипа, пайхамарех теший хьо? Хаьа суна, хьо теший».

²⁸Т'аккха Аг'арипас элира Пах'але: «Иштта атта со Иийсах тешначех д'акхетар ву моьгту хьуна?»

²⁹«Хьесапе дац, атта я хала ду иза, — жоп делира Пах'ала, — амма ас Деле доьху, хьо хилла ца лаш, массо а тахана соьга ладуг'ушверг, со санна, хилийта бохуш, амма г'юьмаш тоьхна тутмакхаш ца хуьлуш».

³⁰Т'аккха паччахь хьалаг'аьттира, цуьнца цхьаьна хьалаг'евттира мехкан куьйгалхо а, Беруника а, берриш а цаьрца Иийнарш а. ³¹Цара, ара а бевлла, бохура вовшашка: «Цу стага иза вен я чуволла цхьа а бахъана ца далийтина».

³²Аг'арипас элира Висите: «И стаг х'инцца д'ахеца мегар дара, цо Рим-мехкан паччахьна хьалха х'отта лаьа шена ца аьлехь».

^{26:20} Векалийн 9:20, 28, 29. ^{26:23} 1 Коринтхошка 15:20; Еша1-Ях'у 42:6; 49:6.

Риме боьдучу новкъахь

27 ¹Тхан Итали даха деза аьлла, сацам хиллачул т'аьхьа Пах'ал а, кхин цхьацца болу тутмакхаш а Юлай ц'е йолчу т'еман хьаькаме д'абелира. Иза Рим-мехкан паччахьан ц'арахчу эскаран декъан эпсар вара. ²Асиамакха доьдучу Адрамитти-г'алин х'ордан кеманна т'е а хевшина, новкъа-девлира тхо. Тхобца Арестах ц'е йолу Тассалник-г'алара македонхо а вара. ³Шолг'ачу дийнахь тхо Ц'адан-г'алахь охьадевлира кеманна т'ера. Юлай Пах'але ларам болуш хилира. Цо цунна бакъо елира оьшучунна т'ехь г'о дийр долу накъостий болчу ваха. ⁴Цигара х'орда т'е арадевлла, мох к'езиг болчу аг'ор, Кипр-г'айре йолчухьа дахара тхо, дуьхьал хьоькхуш мох хиларна. ⁵Киликана а, Пампилна а дуьхьал болчу х'ордал дехьа а девлла, Ликинмакарчу Мир-г'ала кхечира тхо. ⁶Цигахь Искандар-г'алара Итале-макха дог'у х'ордан кема а карийна, цу т'е ховшийра тхо т'еман хьаькамо Юлайс.

⁷Масех дийнахь меллаша д'адоьлхуш дара тхо. Мох дуьхьал хьоькхуш хиларна, Кинад-г'алина дуьхьал нисделча, цу аг'ор кхид'а даха а ца делла, Крит-г'айренна улло дахара тхо, Салмон ц'е йолчу берда юххе а т'елаш, цигахь мох к'езиг болу дела. ⁸Халла цунна уллохула т'ех а девлла, Ласиг'алина гена йоцучу, шех Дика д'ах'уттийла олучу метте кхечира тхо.

⁹Дуккха а хан яьллера тхо новкъа девлла. Кхид'а даха кхераме дара, х'унда аьлча гуьйренан чаккхе яра, жуьгтийн халкъ кьинойх ц'индаларан деза де а чекхдаьллера. Пах'ала, хьехар деш, бохура: ¹⁰«Ладог'ийша! Со гуш ву х'ара некъ кхераме хирг хилар, кеманна а, цу т'ерачу кирана а хилла ца лаш, вайн дахарна а».

¹¹Амма х'орш эцна воьду т'еман хьаькам х'ордан кема долахь долчух а, и д'адохуьйтуш куьйгалла деш волчух а алсам тийшира, Пах'ала дуьй-цучул а. ¹²Кхеран кема д'ах'юьттина меттиг ла даккха пайденна яцара, цундела дукхахберш Крит-г'айре т'ехь йолчу Пиника-г'ала х'ордахула д'абаха лууш бара. Кьилба-малхбузера а, кьилбаседа-малхбузера а мехашна дуьхьал йолчу цу меттехь ланера бовла лаьара царна.

Х'орд ловзабалар

¹³Кьилбера байн мох хьаькхча, царна моьгтира иза шайна оьшург ду. Кема сацориг¹ хьала а яьккхина, Крит-г'айре йистехула д'абахара уьш. ¹⁴Амма дукха хан ялале г'айре йолчу аг'орхьара шех кьилбаседа-малхбалера олу ч'ог'ла мох хьаькхира. ¹⁵Х'орд ловзабаьллачу юккъе а нисделла, мохана дуьхьал ца дахалора х'ордан кема. Мохо шена луьучу аг'ор д'асакхуьссура тхо. ¹⁶Кавда ц'е йолчу жимачу г'айре т'е, мох к'езиг болчу аг'орхьа, даьхьира тхан кема, цигахь дукха хала д'атесиара оха пийсакаш хьокху жима кема. ¹⁷Иза, хьала а даьккхина, стаммий машшашца д'а а доькхуш, х'ордан кема ч'аг'дира оха. Хинан к'оргалла жима йолчохь, Суьрти ц'е йолчу меттигехь бохам хиларна кхоьруш, кеманан гата охьа а дахийтина, х'орда т'ехула д'ахецаделира тхо.

¹⁸Шолгачу дийнахь хГорд чоГла ловзбаларна, кеманна тГера кира хи чу кхосса долийра. ¹⁹Ткъа кхозлагЧу дийнахь хГордан кеманан цхьа боккха гГирс чукхоэссира кеманхоша шайн куьйгашца. ²⁰Масийтта дийнахь я малх, я седарчий гучу ца довлура, ткъа хГордан ловзбалар датуйьш дацара. Тхо кГелхьардевр ду аьлла йолу муьлхха а сатуьйсийла дГаяьллера.

²¹Дукха хан яра цхьаммо а хГума яза. Таккха ПахГала, хьала а Габьтина, элира: «Нах, шу соьга ла а доьГна, Крит-Гайре тГехь севцнехь, хГара зенаш а лан дезар дацара, хГумма а дГакхосса езар яцара вайн. ²²Хинца собаре хиларе кхойкху ас шувга, хГунда аьлча шух цхьа а лийр вац, кема бен хГаллакхир дац. ²³Сийсара буса со Шен волу а, ас Шена гГуллакх дечу а Делан малик деара суна тГе. ²⁴Цо элира: „Кхера ма лолахь, ПахГал! Хьо Рим-мехкан паччахьна хьалха хГотта дезаш ву, Дала хьан доГанна жоп делла, цундела хьо а, хьобца кеманна тГехь берш а дийна буьсур бу“. ²⁵Цундела доха ма дохалаш, доттаГий, со теша, Дала сайга ма-аллара, вайца дерг хирг хиларх. ²⁶Амма вай билггала цхьаьна гГайре тГе охьакхуьссур ду».

²⁷ЕйтталГла буьйса тГекхьачча, тхо Адира цГе йолчу хГорда тГехула хьош дара. Буьйса юккъе яхача, хГордан кеманхошна уллохь латта хааделира. ²⁸Хин кГоргалла юьстича, ткъа сажа¹ юьйла хиира. Юха жимма дехьадевлла юьстича, пхийтта сажа карийра. ²⁹Хин бухулара тГулгаш тГе кхетарна кхоьруш, кема сацош, тГехьара йиъ кема сацориг² хи чу а кхоэссина, де тГекхачаре сатуьйсуш Гара уьш. ³⁰Ткъа кеманхой, жима кема хи чу охьа а хецна, кеманан буьххьера кема сацориг чукхуссучуха, бовда гГюьртира. ³¹Амма ПахГала элира тГеман хьаькаме а, тГемалошка а: «Нагахь уьш кеманна тГехь ца совцахь, шу а кГелхьардевр дац». ³²Таккха тГемалошка, жима кема дГатесна долу машшаш а хедийна, иза чудожийра.

³³Сахуьлчу хенахь ПахГала дехар дира массаьрга а, хГума яахьара аьлла: «Тахана дейтталГла де ду вай сатийсамехь долу, аша цу ерриге а хенахь хГума ца йиьна. ³⁴Цундела доьху шувга хГума яа, хГунда аьлча иза шуна дахар лардан оьшу. Шу цхьаннен а коьрта тГера чо а бужур бац».

³⁵Иза а аьлла, бепиг, схьа а эцна, массарна а хьалха Далла хастам а бина, декъа а декъна, даа хГюьртира ПахГал. ³⁶Таккха массара а, дог иракарахГюьртина, хГума йиира. ³⁷Верриг а хГордан кеманна тГехь ши бГекхузткъе ялхитта стаг вара. ³⁸Тоьал хГума а йиьна, кема дисина долчу кинахь паргГатдаккха хГиттира уьш, кГла хГорда чу а кхуьссуш.

Кема дохар

³⁹Гуьйре тГекхьачча, царна латта ца девзира, амма гГамаран легГана берд гира. Аьтто балахь берда тГедовла барт хилира церан. ⁴⁰Кема сацорех, уьш хГорда чу дГла а хецна, паргГат а девлла, кеманан тГам бихкина машшаш а хедийна, буьххьера жима гата махаца а нисдина, бердехьа бахара уьш. ⁴¹Амма гГамарла а дахана, меттах а ца далалуш дисира хГордан кема, ткъа цуьнан тГехь ондачу тулГенаша йохош яра.

⁴²Тутмакхаш неканца ца бовдийта байа дог хилира тГемалойн. ⁴³Амма ПахГал ца вейтархьама тГеман хьаькамо совдийра уьш. Цо омра дира, нека хууш берш, чу а лелхий, лаьтта тГе кхача аьлла. ⁴⁴Ткъа вукхьарга, карадеана у я кхин йолу хГума схьа а лоцуш, берда тГе гГю элира.

Иштта, цхьанна а зе ца хуьлуш, массо а берда тГе хьалавелира.

Мелита-Гайре тГехь сацар

28 ¹Берда тГехь кГелхьардевлча, тхуна хиира гГайренан цГе Мелита юьйла. ²Цигарчу бахархоша чоГла дика тГейцира тхо. ДоГла а деана, шельелча, цГе а латийна, цунна улло дохдала тГекхайкхира цара тхоьга. ³ПахГала цхьа цГов чГийш гулдире. Цо уьш цГерга кхиссича, йовхонах бедда лаьхьа, цунна це а тоьхна, куьйгах хьаьрчире. ⁴ПахГалан куьйгах кхозу и лаьхьа гича, цигарчу наха вовшашка элира: «Цу стага, билггала, цхьаь вийна. ХГорда чохь иза ца веллехь а, хГинца Делан кхелаца дийна вуьсур вац иза». ⁵Амма ПахГална цхьа а тайпа лазош хГума ца хааделира, цо лаьхьа цГерга ластийра. ⁶Царна моьттура, я цуьнан куьг дестар ду, я иза цГехьхана велла охьавужур ву. Уьш бехха Гийра цуьнга хьобжуш, амма ПахГална хГумма а ца хилира. Таккха шайн ойла хийцира цара, иза цхьа Дела ву аьлла.

⁷Цу меттигна гена боьцуш Палаби цГе йолуш волчу гГайренан хьаькаман бахам бара. Тхо ша волчу а кхайкхина, кхаа дийнахь тхуна хьошалла лелош, комаьрша хГусамда хилира иза. ⁸Палабин да, дагар а деана, гай а лозуш, меттахь Гуьллуш вара. Цуьнга хьажа ваханчу ПахГала, доГла а дина, цомгушниг товира, тГе куьйгаш а дехкина. ⁹И хиллачул тГаьхьа гГайре тГера бисина болу цомгуш нах а богГура. Царна а дарба дора ПахГала. ¹⁰Гайре тГера бахархоша чоГла ларам бира тхан. Тхо дГладаха кечлуш, цара тхуна дерриг а оьшург деара.

Мелитера Риме бина некъ

¹¹Цигахь кхо бутт баьккхинчул тГаьхьа, цу гГайре тГехь Га доккхуш хиллачу, шех Диоскураш* олучу Искандар-гГалара доГлчу хГордан кеманна тГехь дГладахара тхо. ¹²СуьракГюз-гГала а кхачна, цигахь кхо де даьккхира оха. ¹³Цигара дГладахча, Риги олучу гГала кхечира тхо. Цхьа де даьлча, кьилбера мох хьаькхира. Шолгачу дийнахь тхо Путола-гГала кхечира. ¹⁴Цигахь динан вежарий а карийна, церан дехарца кГира даьккхира оха цаьрца. Цул тГаьхьа тхо Рим-гГала даькхира. ¹⁵Цигара динан вежарий, тхо доГлу аьлла хезна, Аппи цГе йолчу майданахь а, хьешан кхо цГенош долчоьх а дуьхьалбаькхира тхуна. Уьш гича, Далла хастам а бина, дог иракарахГюьртира ПахГалан.

ПахГала Римехь хьехам бо

¹⁶Римехь ПахГална кьаьстина Ге бакьо элира, амма тГемалочо ларвеш вара иза. ¹⁷Кхин кхо де даьлча, жуьгташна юкьбара куьйгалхой гулбара

* 28:11 Диоскураш – Зевс-Цунан шала вина ши кГант.

цо. Уьш схьабьхкича, ПахIала элира цаьрга: «Вежарий! Вайн халкъана а, цуьнан гиллакхашна а дуьхьал ас хIумма а ца диннашехь, Ярушалай-мехь, схьа а лаьцна, римхошка дIавелира со. ¹⁸Цара, барт а хаьттина, вел бахьана соьгара ца даьллий хиьча, со дIахеца сацам бира. ¹⁹Жуьгтий дуьхьал бара цу сацамна, цундела Рим-мехкан паччахье кхел е аьлла, дехар дан дийзира сан. Амма ас цхьана а хIуманна тIехь бехке ца до сайн халкъ. ²⁰Цундела лиьнера суна шу ган а, шух дагавала а, хIунда аьлча Исраилан халкъан сатийсам кхочушхиларх со тешарна тоьхна суна хIара гIоьмаш».

²¹Цара элира ПахIале: «ЯхIуд-махкара хьох лаьцна цхьа а кехат ца кхаьчна тхоьга. Цигара баьхкинчу вайн вежарех цхьаммо а хьох хаам а ца бина, я вониг а ца аьлла хьох лаьцна. ²²Амма тхуна хьобгара хаа лаьара хьуна хетарг, хIунда аьлча цу динан тобанах лаьцна массанхьа а дукха кьийсамаш бу бохуш, хезнера тхуна».

²³Цара цхьа де билгалдаьккхира. Дуккха а жуьгтий баьхкира ПахIал сечначу цIийне. Iуьйранна дIаволалой, сарралц дуьйцура цо царна Делан Олаллех лаьцна, ша Iийсах лаьцна аьлларг бакъ хилар тешо гIерташ, Муса-пайхамаран хьехамаш тIера а, пайхамарша дIаяздинчунна тIера а тоьшаллаш а далош. ²⁴Цхьаберш тешара цо дуьйцуцух, вукхарна и бакъ ца хетара. ²⁵Вовшийн юкьахь барт а ца хилла, уьш дIабаха гIерташ болчу хенахь, ПахIала элира хIара тIаьхьара дешнаш: «Бакъдерг аьлла Делан Сино ЕшаI-ЯхIу-пайхамарехула шун дайшка:

²⁶ „Цу халкъана тIе а гIой, ала цаьрга:

Шайн лергашца ладугIур ду аш, амма кхетар дац шу,
шайн бIаьргашца хьобьжур ду шу, амма хIумма а гур дац шуна.

²⁷ ХIунда аьлча дегнаш чIагIделла цу адамийн, лергашца халла хеза царна, бIаьргаш а кьевлина ду церан.

Цундела бIаьргашца ца гуш, лергашца ца хезаш, дегнашца ца кхеташ бу уьш.

Суна тIебирзича, Ас дарба дийр дара царна“».

²⁸«ДIахоуьйла шуна, Дала кIелхьардовларх болу Шен кхаь кхечу кьаьмнийн нахана хаийтина: царна хезар ду»*.

³⁰Дийнна шина шарахь ша мах лучу цIенош чохь Iийра ПахIал. ПахIала шена тIебаьхкинарш берриш а тIеобцура. ³¹Дуьхьало йоцуш а, майрра а Делан Олалла а кхайкхош, Дала леррина кьобалвинчу Везачу Элах Iийсах лаьцна хьехам бора цо.

* ^{28:28} Цхьадолчу тIаьхьарчу тептарш тIехь 29-гIа аят тIетовхна ду: Цо и аьлча, чIагIа кьийса а кьуьйсусш, дIабахара жуьгтий.